

LETO XXII. Štev. 289

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBORList izhaja vsak dan razen
petka — Cena 10 dinarjev

Ljudska

PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVLJENA 1. OKTOBRA
1934 — MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK, OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
— OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BORBO».

NADALJEVANJE GOVORA TOVARIŠA EDVARDA KARDELJA V ZVEZNI LJUDSKI SKUPŠČINI

Socializmu niso potrebni prazni slavospevi,
marveč zdrav demokratični, kritični odnos

do svojih lastnih rezultatov ter globoka želja po zmeraj boljših rešitvah glede odnosov med ljudmi

Kardinalno vprašanje sedanjega Madžarske je torej prav v dejstvu, ki ga v nekaterih komunističnih partijah zdaj najodločneje zanikajo, namreč tisto vprašanje, o katerem je zdaj treba govoriti: gre za potrebo po temeljiti spremembi v političnem sistemu, ne pa za izmenjavo ljudi in za to, da se popravijo posamezne napake. Se le ko bo to doseženo, se lahko bistveno zmanjšajo negativne posledice sovjetske intervencije za socializem.

Spriču teh predpostavk se nam je zdelo nujno potrebno, da politično podpremo Kadarjevo vlado v pričakovanju ali upanju, da bo ta vlada sposobna in da bo hotela ubrati ravno pot povezovanja z delavskim razredom, to se pravi z delavskimi sveti, kakor tudi z drugimi resnično demokratičnimi in socialističnimi gibanji na Madžarskem, vstevši tudi takšne elemente iz bivše vlade Imre Nagya. V takšnih pogojih bi lahko postala vlada Janosa Kadarja izhodišče socialistične demokratične koncentracije, naslonjene predvsem na delavske svete, in bi tako privedla do izoblikovanja samostojne in dovolj močne de-

mokratske, pa tudi brezpogojno socialistične notranje sile, ki bi lahko upostavila mir in zaupanje ljudstva ter zagotovila pogoje za umik sovjetskih čet, kakor tudi prijateljske odnose s Sovjetsko zvezo. Samo s temi pogoji bi lahko bila vlada Janosa Kadarja napreden subjektivni činitelj v obravnavanju notranjih družbenih protislovij na Madžarskem. V nasprotnem primeru, to se pravi, če se ta vlada izneveri takšni — in nekateri dogodki v zadnjem času, predvsem kršitev jugoslovansko-madžarskega sporazuma o prenehanju azila skupine Imra Nagya in izgon te skupine v Romunijo, dajejo povod za veliko zaskrbljenost, da bi utegnile takšne težnje na Madžarskem prevladati — v tem primeru bo ta edina možnost pokopana in, socializmu na Madžarskem bo zadan še en udarec. Takšen razvoj bi potisnil v ospredje grob buržoazni nacionalizem kot glavno ideološko vodilno silo, delavske množice same pa bi potisnil še bolj na desno.

To so torej po našem mnenju kardinalna vprašanja, ki jih je prinesla s seboj sovjetska intervencija na Madžarskem.

džarskih dogodkov kot organizirane protirevolucije lahko torej koristi nekaterim kot umetno sredstvo za pomiritev socialistične vesti. Toda urediti notranjih problemov političnega sistema, ki je privedel na Madžarskem do krvave tragedije, takšna ocena ne more.

Po drugi presoji madžarskih dogodkov je vse dobro in napred-

nično protirevolucionarnim sicer povsem praktičnim težnjam, ki so za kulisami takšnih fraz najprej pretihotapile klasični večstrankarski sistem, potem pa tudi svoje skomine po vodilni vlogi na krmilu.

Ne trdim, da velik, morda tudi največji del madžarske inteligence, ki je bila v glavnem nosilec takšnega jalovega abstraktnega

vsem, tudi o svobodi in demokraciji. Kdor pozablja na ta dejstva, se mora kaj hitro znajti na stranskem tiru. Tisti krogi madžarske demokratične inteligence, o kateri tu govorimo, so se kaj hitro znašli prav na takšnem stranskem tiru. Ta inteligenca je videla samo slabe posledice starega političnega mehanizma na Madžarskem, ni pa videla in tudi ni mogla pojasniti vzrokov, niti pokazati na izhod iz položaja, ki bi vodil k napredku socializma in

demokracije. Ta inteligenca ni bila sposobna ustvarjati, marveč je samo podirala. In ko je bilo to delo opravljeno, se je zatekla k lažni demokratični in nacionalistični demokraciji 19. stoletja. To je bila pravzaprav kapitulacija. Kapitulacija pred stalinizmom in kapitulacija pred buržoaznim redom. Priznanje popolne lastne nemoči. V enem pa je bila ta inteligenca vendarle dosledna: do zadnjega trenutka je držala de-

(Nadaljevanje na 2. strani)

NOV «DIPLOMATSKI TEDEN» V PARIZU

Nasprotujoči si interesi
omajali blokovsko enotnost Atlantske zveze

Pariz, 8. dec. (Tanjug). — Z jutrišnjim prihodom Johna Fosterja Dullesa se bo tu začel nov «atlantski diplomatski teden», v katerem bodo zunanji ministri 14 dežel Atlantske zveze in 7 dežel Zahodnoevropske unije razpravljali o splošnih mednarodnih vprašanjih in zlih posledicah, ki jih je povzročila svedska kriza v njihovi enotnosti in sodelovanju.

Sklep ameriškega sekretarja, da ne gre na predlagani sestanek treh zahodnih ministrov, marveč se bo s Pineajem in Selwynom Lloydom samo zasebno pogovoril, razlagajo tu kot slabo znamenje, da bo Amerika vztrajala v kritiki anglo-francoskega napada na Egipt. Sestanki zunanjih ministrov zahodnih velesil so bili dosej v navadi pred takšnimi konferencami zahodnih organizacij.

Konferenci Sveta ministrov dežel Atlantske zveze posvečajo zato največjo pozornost. Ta vojaška organizacija je namreč zabredla v globoko krizo zaradi nesoglasja glede ciljev in politike Zahoda. V letnem poročilu stalnega sekretarja, ki so ga danes dokončno pripravili, je rečeno, da so se v dežele članice sporazumele glede tega, da je treba ohraniti atlantsko enotnost in zahodno solidarnost, da pa so globoko razdvojene glede načina in metod. Anglo-francoski napad na Egipt je zadal tej enotnosti hud udarec. Večina članic namreč ni mogla sprejeti razlage Londona in Pariza, da je bil pohod na Suez v skladu z interesi zahodnega sveta. Kriza v Atlantski zvezi dejansko zrealizira blokovsko politiko, katere proklamirano nalogo o obrambi Zahodne Evrope pred morebitno agresijo je razvoj mednarodnih dogodkov postavil na laž. Zato so huda nesoglasja glede vseh košljivih svetovnih vprašanj, od vprašanja Bližnjega vzhoda pa do presoje dogodkov v Vzhodni Evropi.

Kar zadeva Francijo, se njeni predstavniki na primer zavzemajo za razširitev »področja dejavnosti« Zveze, tako da bi se vsa Severna Afrika včlanila v »politično področje Evrope«. Cilj te

zahteve je, zagotoviti podporo atlantskih dežel francoskemu nasilju v Alžiru.

Ameriški predstavniki se s temi gledišči strinjajo samo deloma. Franciji in Veliki Britaniji očitajo kolonialistične ambicije nasproti arabskemu svetu, pri čemer jih podpira večina atlantskih dežel. Ko pa preidejo od kritike anglo-francoske politike na Bližnjem vzhodu na ugotovitev, da je spriču operacije v Egiptu Atlantska zveza zamudila izredno priložnost, da bi okreplila svoje položaje v Evropi, in sicer zaradi dogodkov na Poljskem in Madžarskem, pa podpirajo ameriške predstavniki samo še Portugalska, Nemčija in Turčija.

Podobna nasprotja so tudi v Evropskem svetu in v Zahodnoevropski uniji glede Evroatoma in skupnega zahodnega trga. Navzlic temu pa sodijo, da bo Atlantski svet sprejel pomembne sklepe tako na vojaškem kot na političnem področju. Poglavitna vprašanja na dnevnem redu konference so vprašanje atomske oborožitve njenih članic, nadalje delni umik ameriških in britanskih čet iz Evrope v zameno za atomska oporišča in radarsko omrežje v Zahodni Nemčiji, kakor tudi ustanovitev novega stalnega sveta Zveze s političnimi predstavniki na čelu.

Karamanlis
predsedniku Titu

Djevdjelija, 8. dec. (Tanjug). Grška vladna delegacija se je davi vrnila v Grčijo. V Djevdjeliji, okrašen z grškimi in našimi zastavami, so ji priredili slovesno slovo. Predsednik Karamanlis je pregledal častno četo, nato pa se je prisrčno poslovil od naših predstavnikov.

Ob odhodu iz naše dežele je poslal predsednik grške vlade Konstantin Karamanlis predsedniku republike Titu naslednjo brzojavko:

«Prosim Vašo ekscelenco, naj blagovoli sprejeti izraze moje globoke hvalečnosti za ljubeznivo gostoljubje, ki je bilo izkazano moji soprog in meni med našim obiskom v vaši lepi deželi kakor tudi za dokaze prijateljstva. Rad bi Vam prav tako izrazil mojo globoko hvalečnost za prisrčni sprejem s strani vlade in narodov Jugoslavije, ki nas je silno ganil.

Vračamo se v svojo deželo z najlepšimi spomini na naše bivanje v Beogradu.

Naši razgovori so potekali v duhu tradicionalnega prijateljstva, ki veže narode obeh naših dežel, znova so izpričali našo zelo trdno voljo, da usmerimo naše napore za utrditev miru in varnosti v tem delu sveta.

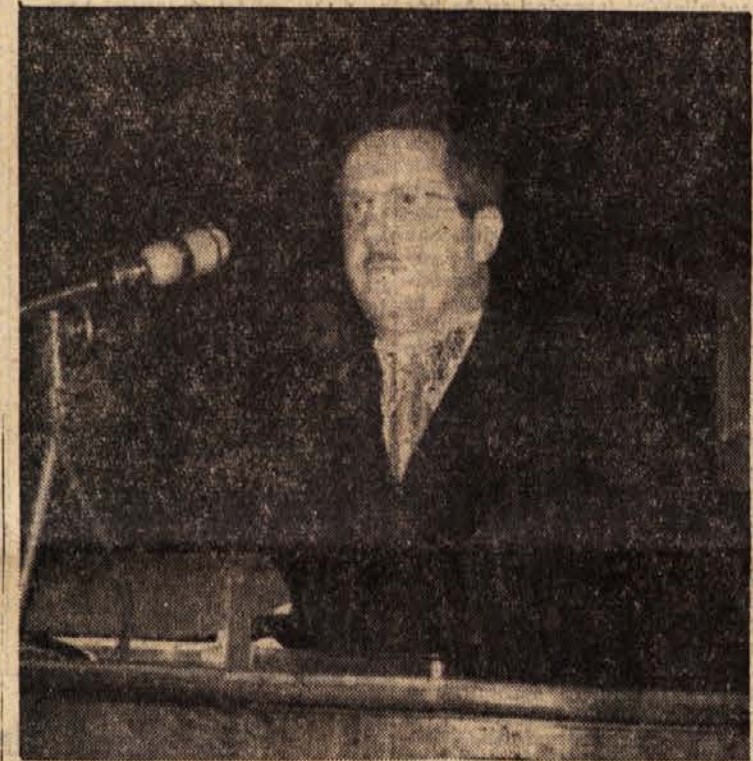
Prosim, da izrazite gospe Broz moje najgloblje spoštovanje in da sprejmeta oba izraze naše hvalečnosti za Vaše prisrčno gostoljubje.»

Delavski sveti na Madžarskem

Tisto, kar v nedavnih madžarskih dogodkih človeka najbolj preseneča, je strah komunistov pred delavskimi sveti. Lenin je bil svojčas tako pogumen, da je nastopil z geslom »Vso oblast sovjetom«, čeprav boljševiki niso imeli večine v sovjetih. Kot marksist pa je Lenin po pravici pričakoval, da bodo morale delovne množice, ko bodo prevzele odgovornost za oblast, delovati v svojo lastno korist, to se pravi socialistično. In ni se zmotil. Na Madžarskem nihče ni bil tako pogumen, da bi nastopil s takšno zahtevo; tega poguma niso imeli niti sami delavski sveti, ki so bili preveč pod vplivom malomeščanskih abstraktno liberalističnih gesel. Naj pa bodo kakršnikoli,

so bili delavski sveti edina realna socialistična sila, ki bi se bila bržčas kaj hitro otresla tujih protisocialističnih vplivov, če bi morala prevzeti glavno odgovornost za oblast v tovarnah in samoupravnih skupnostih ter v centru. Ker se komunisti na Madžarskem niso tako pridružili in se ne pridružujejo delavskemu svetu, marveč samo venomer agitirajo, da se je treba lotiti dela, ne govore pa o oblasti, jih pravzaprav samo čedalje bolj spravljajo pod vpliv malomeščanskih in nacionalističnih, lažnih demokratičnih elementov in fraz.

Takšna so dejstva. Zatiskati oči pred njimi ali molčati o njih ne koristi socializmu, ne enotnosti socialističnih sil. Torišče ma-

no, kar se krasi z imenom svobode in demokracije. Na ulici in v raznih klubih izobraženstva so frazerji licitirali, kdo bo ta gesla prej spravljal do anarhističnega razdiralnega nesmisla. Pozabljali pa so, da kanonada lažnih svobodomiselnih fraz v svoji praktični konsekvenci ne pomeni nič drugega, kakor polniti glave ljudi s kaosom, potem pa nasediti res-

liberalizma, subjektivno ni bil prežet z odkritosrčnimi demokratičnimi in humanističnimi težnjami in da so mu bili tuji protisocialistični cilji. Če pa hoče človek voditi revolucionarno gibanje, mu ne zadostuje samo odkritosrčnost, svobodomiselnost in humanizem, marveč mora tudi vedeti, kaj hoče. Med to inteligenco, ki je razglasila mnogo jalovih proklamacij in gesel, pa se ni našel nihče, ki bi bil toliko sposoben in pogumen, da bi povedal množicam, da svobode in demokracije ni, če ne stoji za njo določeno razmerje družbenih sil, določena družbena struktura, v revolucionarni akciji pa tudi določena realna družbena sila, in da je potemtakem kardinalni problem revolucije, da predvsem upostavi to silo, ki je lahko samo socialistična, potem pa je res moč govoriti o političnem sistemu demokracije in o jasni vsebini demokracije.

Teh problemov proklamacije madžarske inteligence niso dovolj upoštevali. Poznalo so samo svet gesel in utvar, vtem ko se je za njimi vršilo valovanje in pregrupiranje v realnem svetu materialnih družbenih sil ter elementarnih materialnih in socialnih koristi. Ta svet pa s svojimi materialnimi in socialnimi protislovji, koristimi in nasprotji konec koncev seveda zmerom odloča o

Živahne priprave na proslavo
15-LETNICE JLA

Za vodstvo priprav je imenovan poseben odbor s predsednikom Viktorjem Avbljem — Krajevne proslave bodo po vsej republiki, centralna pa 21. decembra zvečer v Ljubljani

Po vsej Sloveniji se živahno pripravljajo na proslavo 15-letnice JLA. Priprave vodijo okrajni pripravljalni odbori, ki jim ponekod pomagajo tudi občinski pripravljalni odbori. Pri proslavah bodo sodelovala vsa društva »Svobode«, ki bodo prirejala samostojne proslave in razen tega gostovala tudi v vojaških enotah. Zveza »Svobod« je v pomoč društvom dala natisniti za to priložnost izbor jugoslovanskih partizanskih pesmi, hkrati pa je poslala vsem tudi celoten pregled vseh partizanskih in borbenih pesmi, ki so izšle do letošnjega leta.

Razen »Svobod« sodelujejo v pripravah tudi ljudske univerze in izobraževalne sekcije. Zveza za telesno vzgojo »Partizan« bo, kjer bo mogoče, organizirala samostojne nastope, drugod pa bo sodelovala na skupnih akademijah. V proslavo obletnice JLA bodo šole imele 22. decembra samostojne prireditve, mladina pa bo sodelovala tudi na ostalih proslavah. Mladinske organizacije bodo nadalje obiskovale posamezne gar-

nizije, na obmejnih področjih graničarje, delegacije Zveze borcev in vojni invalidov pa bodo obiskovale domove vojnihi sirot. Šolska mladina se pripravlja na obletnico tudi s tem, da bo pisala naloge s temo NOB in JLA, Svet za šolstvo LRS pa je določil poseben sklad 200.000 dinarjev za nagraditev najboljših nalog.

V republiškem merilu bo na večer pred obletnico, to je 21. decembra, v unionski dvorani v Ljubljani akademija, na kateri bodo sodelovali: pevski zbor Filharmonije, Invalidski pevski zbor, radijski orkester in nekateri člani Slovenskega narodnega in Mestnega gledališča.

REPUBLIŠKI ODBOR
ZA VODSTVO PROSLAV

Priprave na proslavo 15-letnice JLA vodi poseben republiški odbor, v katerem so preko svojih predstavnikov zastopane vse množične organizacije in ustanove, ki lahko nudijo posebno pomoč. Predsednik tega odbora

je podpredsednik Izvršnega sveta LRS Viktor Avbelj, člani pa: član predsedstva Republiškega sveta Zveze sindikatov za Slovenijo in tajnik Zveze Svobod ter prosvetnih društev Slovenije Roman Albreht, član sekretariata SZDL Slovenije in predsednik Novinarskega društva Slovenije Branko Babič, podpolkovnik Vlado Bajič, sekretar Zveze borcev NOV Marjan Bertonec, tajnica Zveze ženskih društev Slovenije Dolka Boštjančič, član sekretariata SZDL Slovenije Dušan Bravničar, sekretar Sveta za šolstvo LRS Ludvik Gabrovšek, sekretar ideološke komisije pri predsedstvu SZDL Slovenije Jože Gosnar, predsednik Glavne zadruške zveze Jože Ingolič, predsednik Strelske zveze Slovenije Vasja Klanjšek, predsednik Zveze športov Slovenije Leopold Krese, predsednik ZVVI Franc Kresc-Coban, sekretar CK LMS Tone Kropušek, sekretar Okrajnega odbora SZDL Ljubljana Janez Nedog, direktor Radia Ljubljana France Perovšek, general v rezervi Bojan Polak-Stjenka, državni sekretar in predsednik Zveze za telesno vzgojo »Partizan« Mitja Ribičič, polkovnik Zarije Škerovič, sekretar Združenja rezervnih oficirjev Tone Vidmar, Luka in sekretar Sveta za prosveto in kulturo LRS Vlado Vodopivec.

IZJAVA ZUNANJEGA MINISTRA DULLESA:

Najpomembnejši sestanek
ministrov Atlantske zveze bo zdaj v Parizu

Washington, 8. dec. (AP). Ameriški zunanji minister Dulles je nocoj z letalom odpotoval v Pariz na zasedanje sveta ministrov Atlantske zveze. V izjavi, ki jo je pred odhodom dal novinarjem, je Dulles poudaril, da bo to najbrž najpomembnejši sestanek Sveta. Proučili bodo sedanjí mednarodni položaj, ki po besedah ameriškega ministra »nosi pečat dogodkov na Madžarskem«. Zatem je opozoril na potrebo ponovne vzpostavitve medsebojne odvisnosti Zahodne Evrope in Bližnjega vzhoda. Dodal je, da bodo člani Sveta glede na seda-

nji mednarodni položaj in vojaški razvoj imeli nalogo izdelati nove direktive za svoje vojaške predstavnike.

Ko je omenil, da se je pred odhodom v Pariz razgovarjal s predsednikom Eisenhowerjem, je Dulles izrazil prepričanje, da bo sedanjí sestanek Sveta ministrov utrdil vezi med deželami članicami NATO.

Na koncu je rekel Dulles, da bo v razgovorih izven sestanka Sveta, ki jih bo imel prihodnji teden z zunanjimi ministri, obravnaval tudi vprašanje ameriške pomoči Evropi,

VREMENSKA NAPOVED

za nedeljo, 9. decembra
Pretežno oblačno in predvsem v vzhodni Sloveniji nekaj padavin. — Temperature med -3 in +3. Na Primorskem slaba burja, temperature med 5 in 10 stopinjami C.

POROČILO O SNEGU
Kornna 145 cm. Vršič 43. Tamar 45. Dom. Planica 25. Kranjska gora 3. Korovška 120 cm. Okrešič 110 cm. — Nevarnost plazov, Mozirška koča 60 centimetrov. Logarska dolina 25 cm. Čukljaka koča 10 cm. Ribniška koča 65 cm. Crni vrh 30 cm — žitnica uporabna.

GOVOR TOVARISA EDVARDA KARDELJA V ZVEZNI LJUDSKI SKUPŠČINI

Treba je analizirati vzroke, ki so privedli do vstaje na Madžarskem

in napraviti zaključke, ki bodo pomagali socialističnim silam, da se bodo hitreje in temeljiteje osvobodile nasilnega stalinističnega despotizma

(Nadaljevanje s 1. strani)

lavske svete odmaknjene od stvarne politične oblasti. Po Madžarskem je upostavljala ali pripoznavala vsemožečne lažne revolucionarne komiteje, toda v nobenem trenutku ni razglasila zahteve, da je treba oblast dati — ne skrahiranim strankam — ne eni ne mnogim, marveč organizmu, katerega steber bodo delavski sveti in samoupravne krajevne skupnosti, socialistične komune. V splošni idejni zmedbi madžarske inteligence je bilo torej vendarle nekaj doslednosti. Ta doslednost pa kaže, da je tudi ta madžarska inteligenca delovala pod močnim idejnim vplivom birokratizma oziroma njegovih materialnih in socialnih koristi.

V prvi fazi je madžarska inteligenca zahtevala svobodo od Gerőja, ki se je bil že davno odvalil gledati na ljudi kot na zavestna samostojna bitja, v drugi fazi pa je pričakovala od obnovljenih meščanskih strank, katerih demokratska tradicija iz minulosti je tudi zelo dobro znana. V nobeni fazi pa ni znala opozoriti na prave družbene sile, ki bi res lahko bile nosilec svobode in demokracije, kakor sem rekel, na delavske svete, na ko-

mune in druge podobne oblike socialističnega demokratizma.

Idejno je bilo to gibanje trilo, pravzaprav samo obrobni in deformirani odmevi globokih gibanj v socialistični družbeni bazi. Zato se je na koncu omejila na množico protislovnih liberalističnih gesel, izmed katerih so mnoga postala fraza in utvara, druga pa krinka, pod katero so se pretihotapili razni protisocialistični programi. Nesposobni, da bi storili karkoli v smeri utiranja novih poti na socialističnih tleh, so nekateri krogi madžarske inteligence privlekli naposled iz zgodovinske ropotarnice (to jim je edino še ostalo) stari buržoazni politični stroj in stari madžarski nacionalizem. Tragedija madžarske revolucije je prav v tem, da so ti idejno jalovi elementi pod pritiskom razmer ostali njeno politično vodstvo, ker nobenega drugega vodstva ni bilo. Se bolj katastrofalno pa je, da se na Madžarskem niso našle nobene druge sile in središča socialistične zavesti, ki bi lahko ponudile madžarskemu delavskemu razredu kako drugo alternativo, ne pa samo vrnitev nazaj, na pozicije buržoaznega političnega sistema ali stalinizma.

deli o kokoših in vrstah krompirja kakor o ljudeh. Politika pa je tu izginila, ostala je samo razprava o planskih številkah, o proizvodnji jekla in strojev, kakor sem rekel, o krompirju in koruzi, o načinu prehrane živine itd. Seveda sem daleč od tega, da bi zanikal tudi potrebo po takšni razpravi, zlasti med strokovnjaki, toda kadar ostanemo samo pri njej, tedaj je to znamenje, da stvari niso na pravi poti. Ni in ne more biti naloga centralnih družbenih in političnih organov socialistične države, da ljudem predpisujejo, kako naj krmijo živino. Ti organi morajo seveda zagotoviti obstoj strokovnih organizacij, ki bodo lahko v vsakem trenutku nudile zainteresiranim ljudem vsakovrstno strokovno, tehnično in gmotno pomoč. Glavna naloga teh centralnih organov, mora biti vsekakor v tem, da prek političnega in gospodarskega organizacijskega mehanizma družbe v vsakem trenutku zagotove največjo gmotno in moralno spodbudo slehernega posameznika na njegovem socialističnem delovnem mestu, da bi proizvajal največ in najbolje, kakor tudi njegovo zadostno samostojnost, da bi lahko vestransko razvijal svoje ustvarjalne energije in pobude. To mora biti naš glavni cilj v izgradnji družbenega mehanizma, če govorimo o socialistični izgradnji in če hočemo zagotoviti, da se bo v socialistični sistem v svojem razvoju naslonil na svobodno akcijo socialističnih delovnih ljudi, ne pa na državno silo.

Samo takšnemu nenormalnemu stanju je treba pripisati, da je lahko postal Petőfijev klub v mešanico raznovrstnih elementov inteligence, od zelo naprednih in socialističnih prek malomeščansko anarhističnih in zmedenih do odkrito reakcionarnih in protisocialističnih, najprej edini ventil ob tla pritisnjenih energij ljudskih množic, potem pa eden glavnih njihovih idejnih in političnih orientatorjev. Sama ta nenormalna politična oblika in uveljavljanje takšnega diskusijskega kluba kot glavne idejne sile socialističnega upora kažejo na vso tisto idejno praznino, ki jo je zapustil birokratski sistem Rakoszyja in Gerőja.

V takšnem idejnem vzdušju so se razvijali tudi madžarski delavski sveti. Kakor smo videli, so nastopili proti njim tako Rakoszyjevsko stalinistični elementi kakor tudi malomeščanski liberalizem. Razumejti jih niso niti komunisti, ki so obsodili Rakoszyjev režim in se odmaknili od njega. Delu komunistov ki so bili pod vplivom starih stalinističnih dogem vajeni ne

verovati v množice, v socialistično zavest delavskega razreda in materialno nujnost, da delavski razred deluje socialistično, je bilo nerazumljivo, da lahko delavske množice neposredno in ne izključno prek partije oziroma prek njenega vodstva delujejo in odločajo v sistemu oblasti. Partija madžarskih delovnih ljudi, ki je deset let vladala samo ob pomoči birokratskega političnega in gospodarskega aparata, je kratko malo izginila in ni zato več mogla biti realen socialistični činitelj. Vendar pa so samo spremeni- ni njeno ime in poskušali prebrčati madžarske delavce, da je s tem zadeva urejena. Toda madžarski delavci so nastopili proti birokratskemu sistemu, ne pa proti takšnemu ali drugačnemu imenu partije, ki je postavila na noge takšen sistem. Namesto da so madžarske sile delale brezplodne poskuse na liniji obnove komunistične partije in drugih političnih strank, bi se bile morale napredne sile na Madžarskem v tistih revolucionarnih dneh dejansko boriti za zmago načel neposredne demokracije, za uveljavljanje enotnih delavskih svetov in samoupravnih komun kot glavnega stebra nove socialistične oblasti, kajti samo v takšnih demokratskih organih bi se bile lahko socialistične sile znova same prerodile in tako prerojene spet postale izredno važen činitelj v takšnih organih. Madžarski komunisti so bili preveč obremenjeni z okamenelimi dogmami minulosti, da bi bili sposobni storiti takšen radikalen preokret, naj zveni še tako paradoksalno, vendar drži, da so se komunisti prej odločili, preiti na klasični buržoazni večstrankarski sistem, celo če bi s tem prepustili Madžarsko reakcionarnim silam, kakor pa da bi se odrekli slepemu o svoji lastni množični partiji, ki so jo množice že zapustile, ker so videli v takšnem tipu partije posebej birokratski despotizem. Madžarski so bili v tistih dneh nujno potrebni napredni borci za socializem, toda ne stalinističnega tipa in ne organizirani v starem tipu politične stranke, pa naj bi nastopila pod kakršnimkoli imenom. Borci za socializem bi morali biti tam, kjer je delavski razred in znotraj delavskega razreda, da bi s takšno metodo pa je bilo treba najti tudi novo obliko organizacije te metode dela.

Zamenjati je bilo treba politični sistem, ne pa samo funkcionarje in imena organizacij

Delavski razred je deloval v takšnih pogojih stihijsko, vendar pa samo on socialistično in stvarno demokratsko v upostavljenjem delavskih svetov, s težnjo po njihovem združenju v enoten državni sistem. S tem je madžarski delavski razred storil vse, kar je mogel storiti v okviru neposredne prakse.

V njegovi bolj ali manj stihijni akciji pa so vendar jasno odsevale težnje, da bi se delavski razred v obliki delavskih svetov in njihovega združenja organiziral kot državni sistem. Te težnje so stihijno izvirale tako iz neposrednih koristi delavcev kakor tudi iz potreb madžarske družbe, sonečne na družbenih proizvodnih sredstvih. To je bil pravzaprav edini socialistični izhod iz notranje krize madžarske družbe.

Zal se ta proces ni razvil do kraja. Glavni vzrok je vsekakor v tem, da ni imel zavestne orientacije in jasnega cilja. Ni bilo kolikor toliko izoblikovane koncepcije prepore za izboljšanje oblasti delavskega sveta, ob izključitvi reakcionarnih političnih činiteljev, tako stalinističnih kakor tudi buržoaznih, ki so se zbrali za hrbito malomeščanskega anarhizma in lažnega liberalizma. Razen tega so na ta zdravi socialistični mehanizem delavskega razreda hudo politično, materialno in idejno pritiskali tako nosilci buržoaznih demokratskih utvar, ki so jih delavski sveti motili kot politična oblika, ki je zagotavljala vodilno vlogo delavskega razreda in socialističnih sil, kakor tudi stalinistični elementi in dogme, v katerih so pomenili delavski sveta omejitvev monopola vladajoče partije.

Brez pretiravanja lahko torej rečemo, da je bilo pomanjkanje slehernega vplivnega revolucionarnega in realističnega socialističnega subjektivnega činitelja, ki bi znal napotiti delavski razred na platformo socializma in socialistične demokracije, v boj za oblast prek delavskih svetov in drugih organov samoupravljanja delovnih množic — glavne značilnosti stihijskega upora delavskega ljudstva na Madžarskem.

Nastane vprašanje, kako se je moglo zgoditi, da je madžarski socializem doživel tako hud idejni zlom.

Madžarski revolucionarni konflikti so pravzaprav prvi večji primer nasilnega obračunavanja s tistimi ovirami v nadaljnjem razvoju socializma, ki so že proizvod okrepitve birokratskega političnega sistema in ki so v določenih pogojih zakoniti družbeni pojavi v prehodni dobi iz kapitalizma v socializem. Toda te socialistične demokratske oblike in ideje so šele na začetku, izkušeni pa je malo, vsem ko sam družbeni razvoj nujno zahteva hitrejši napredek, vzdušje političnega sistema in idejnega življenja. Razen tega se takšnemu napredu upira materialni in idejni konservativizem sistema, ki se sklicuje na bogate revolucionarne tradicije minulosti. Spričo vsega tega lahko pride tudi v takšnih družbenih gibanjih, kakršno je zdaj na Madžarskem, do premoči nesvestnega stihijskega upora, ki je v svojih temeljih zdrav, ki pa lahko v nadaljnjem razvoju povzroči velike destrukcije ter ideološko in

politično zmedo, s čimer ostane brez opredeljenih idejnih središč in subjektivnih činiteljev nasploh. Kjer pa prevladuje v revolucionarnih dogodkih stihija, tam je hkrati v glavah slepilo, vsem ko praktično delovanje vleče nazaj k nekaterim znanim stariim, toda zdaj znova idealiziranim oblikam. Drugače povedano, ljudje, ki ne znajo v trenutku zmede najti v gozdu poti naprej, se začno najprej ozirati nazaj, potem pa beže nazaj ne glede na to, da vlečejo stvar, ki so jo začeli, s tem v katastrofo.

Tako je bilo tudi na Madžarskem. Prejšnji režim Rakoszyja in sploh vladajoče stalinistične dogme so ne le nakopile celo kopico družbenih protislovij, marveč so zapustile tudi praznoto v glavah borcev za socializem.

V tem birokratskem sistemu je bila ogromna množica odkritičnih revolucionarjev in socialističnih borcev, vzgojena v pojmovanju, da subjektivnemu činitelju po zmagi revolucije ne preostane nič drugega, kakor da gradi tovarne, da nenehoma investira, da zagotavlja državni odkup, da agitira za ukrepe vlade, da črpa čim več sredstev iz gospodarstva, da bi lahko čim več investirali in dosegli čim večje planske številke. V takšnem sistemu bi moral sleherni državnik in partijski funkcionar vedeti, vsak čas na pamet vedeti najrazličnejše podatke o stanju v gospodarstvu, ki so dostikrat celo kaj malo pomembni. Nihče pa ni mogel in tudi ni čutil kaj prida potrebe, da bi lahko videl ali pojasnil, kaj se dogaja med ljudmi, kakšni družbeni procesi se odigravajo, kakšne nove družbene sile se porajajo, katere odmirajo, kakšna naspotja se pojavljajo in v kakšnih oblikah, kje prihajajo do izraza težnje po degeneriranju, kje zahteva socialistični napredek odstranitve starega itd., itd., da bi tem pokazateljem prilagodili tudi gospodarsko politiko. Toda v takšnem sistemu so ljudje mnogo več ve-

Socializmu je potreben zdrav demokratski kritični odnos do lastnih uspehov

Zelo napačno je omejitvi razpravo o vprašanju družbenega razvoja v prehodni dobi izključno na ostanke strogolavljene buržoazije. Po desetih letih razvoja socializma v količinski razviti državi bi morali biti ti ostanke politično manj pomembni činitelji. Mehanizem države prehodne dobe poraja še druge činitelje, ki so mnogo pomembnejši in v katerih se zakoreninijo v novi obliki zgodovinske reakcionarne sile, ki naspotujejo napredu socializma. To je predvsem, kakor vsi vemo, birokratizem, ki se pojavlja tako v stalinistični, kakor tudi v buržoazno demokratski obliki. Buržoazno protirevolucije so sploh lahko močan politični činitelj samo v pogojih, ko pride birokratski despotizem tako zelo navzkriž s potrebami nadaljnega socialističnega razvoja, da razgiblje delavski razred in ga požeje v napad proti takšnemu birokratizmu. Ne smemo pozabljati, da francoska protirevolucija ni zmagala iz svo-

je lastne notranje sile, temveč šele potem, ko je prišel jakobinski teror v popolno nasprotje s stvarnimi potrebami in možnostmi družbenega razvoja v Franciji. Pa tudi ko je protirevolucija formalno zmagala, ni mogla uničiti tistega, kar je bilo bistveno za nadaljnji razvoj kapitalizma. Toda potem je bila potrebna cela vrsta zaporednih spopadov in revolucij, ki so postopoma očistili politični sistem tistih elementov, ki so ovirali hitrejši družbeni razvoj.

Pomanjkanje slehernega tehtnejše analize družbenih procesov v prehodni dobi, še več, prepoved pod smrtno kaznijo slehernega razprave o družbenih odnosih, vprašanj, ki naspotujejo fikciji, da v družbi, ki gradi socializem ni reakcionarnih in konservativnih elementov zunaj ostankov buržoazije — to je bila značilnost Rakoszyjeve Madžarske. Po tem nauku je madžarski razvoj istoveten s politiko vlade in zato mora imeti vlada absolutno

oblast. Po takšnem mnenju je edina naloga ljudi, ki zavestno hočejo pomagati socializmu, da popularizirajo in »pojasnjujejo« ukrepe vlade. To je tudi naloga družbenih ved. Vse idejno delo je potemtakem brez sleherne ustvarjalne pobude, omejeno na klavrn položaj deklet brez načelnega praktičizma.

Nastane vprašanje, kakšne socialistične kadre je mogel ustvarjati takšen sistem in kakšno možnost je nudil socialistični stihiji, da bi popravila politiko takh imenovanih vodilnih sil; in sploh, kako se je mogla oblikovati socialistična zavest delovnih množic, ki mora biti konec koncev podlaga stabilnosti vsega družbenega sistema? Seveda, v takšnih pogojih so lahko odgovori na vsa ta vprašanja samo veskoki negativni. Dejansko sta sam politični sistem in sama partija, ki bi morala biti po svojem statusu najnaprednejša sila v državi, preprečila možnost nastanka kadrov, ki bi lahko izrazili in bili nosilci naprednih socialističnih teženj na Madžarskem. S tem je postal prelom med množicami in vodstvom madžarske partije delovnih ljudi popoln, madžarski delavski razred pa je bil idejno razorožen in prepuščen vsakršnim idejnim vplivom od zunaj.

Samo takšnemu nenormalnemu stanju je treba pripisati, da je lahko postal Petőfijev klub v mešanico raznovrstnih elementov inteligence, od zelo naprednih in socialističnih prek malomeščansko anarhističnih in zmedenih do odkrito reakcionarnih in protisocialističnih, najprej edini ventil ob tla pritisnjenih energij ljudskih množic, potem pa eden glavnih njihovih idejnih in političnih orientatorjev. Sama ta nenormalna politična oblika in uveljavljanje takšnega diskusijskega kluba kot glavne idejne sile socialističnega upora kažejo na vso tisto idejno praznino, ki jo je zapustil birokratski sistem Rakoszyja in Gerőja.

V takšnem idejnem vzdušju so se razvijali tudi madžarski delavski sveti. Kakor smo videli, so nastopili proti njim tako Rakoszyjevsko stalinistični elementi kakor tudi malomeščanski liberalizem. Razumejti jih niso niti komunisti, ki so obsodili Rakoszyjev režim in se odmaknili od njega. Delu komunistov ki so bili pod vplivom starih stalinističnih dogem vajeni ne

pora, toda formuliranje političnega programa je v imenu demokracije čedalje bolj prepustila reakcionarnim silam.

Tu, v teh činiteljih je treba torej iskati vzroke madžarske tragedije, kakor tudi vzroke poraza socialističnih demokratskih teženj v tej vstaji. S tem pa norem reči, da so doživele poraz tudi napredne težnje, zaradi katerih je prišlo do vstaje. Morda bi bila scasoma, ob lastnih izkušnjah in vsiljenem boju z reakcionarnimi silami nastala in se razvila jasnejša koncepcija sinteze socialističnih in demokratskih teženj v delavskih svetih. Toda dogodki so bili hitrejši od procesa oblikovanja nove zavesti in tako je ostal tudi ves sistem delavskih svetov nedograjen in omrtvičen.

Razen tega moramo upoštevati, da so izkušnje naprednih in socialističnih sil v premagovanju birokratizma še zelo skromne in še daleč od tega, da bi lahko iz njih v končni obliki povzeli določene demokratske politične oblike. Do 20. kongresa KP SZ je dejansko samo Jugoslavija bolj prizadevno iskala in našla nekatere politične ukrepe za pro-

slavnost prehodnega obdobja, ki je upostavila mehanizem samoupravljanja delovnih ljudi na vseh področjih družbenega življenja ter s tem osvobodila družbo političnih oblik in metod, s katerimi bi radi birokratski elementi zavalili vso družbo v zastoj. Nihče pri nas seveda ne trdi, da je to, kar smo storili mi, edino možno in najboljša za vse, kakor nam zadnje čase z raznih strani očitajo. Tisto, kar trdimo mi — in kar je nedavno trdil tudi tovariš Tito v svojem tako hudo napadenem govoru — je samo dejstvo, da je jugoslovanski socializem prvi začel temeljito obračunavati z birokratizmom kot družbeno silo, tako da je postopoma spreminjal svoj politični sistem, in da se tej nalogi ne bo mogla ogniti nobena socialistična država, če hoče utreti pot neoviranemu razvoju socialističnih in demokratskih odnosov med ljudmi. (Ploskanje.) Vsaka država si bo seveda sama začrta ta pot. Samo življenje in nadaljnji razvoj prek uspehov in neuspehov lahko torej nudi najbolj naprednim družbenim silam v socialističnem (Nadaljevanje na 4. strani)

Neprijetni dnevi ne bodo tako lahko prešli, ker imajo globoke korenine

Spričo takšnega razvoja na Madžarskem je bilo že vnaprej jasno, da bo neogibno prišlo do sovjetske intervencije v trenutku, ko bo Madžarska postala torišče tudi za intervencije z druge strani, kakor sem že rekel, a to je začela postajati od trenutka, ko so začeli stari rakoszyjevski politični mehanizem, namesto da bi ga zamenjali s stvarnim naprednim demokratskim socialističnim mehanizmom, zamenjavati s stariim v madžarskih razmerah nevzdržnim političnim mehanizmom buržoazne države, to se pravi države, zgrajene na privatni lastnini nad proizvodnimi sredstvi. Takšna Madžarska ne bi bila neodvisna Madžarska. Takšna Madžarska bi začela kaliti razmerje med silami, ki so se izoblikovale v Evropi in s tem bi nujno sprožila zaostreitev spopada antagonističnih mednarodnih sil.

Ker nobena resna komunistična frakcija v nobenem trenutku ni bila sposobna, da bi formulirala in da celo ni poskusila formulirati jasno in določeno platformo o vlogi, nalogah in ciljih delavskih svetov kot glavnega stebra obnovljenega političnega mehanizma madžarskega socializma, so bili seveda sami delavski sveti scasoma čedalje bolj pod vplivom raznih lažnih demokratskih gesel, katerih cilj je bil v bistvu, ločiti delavske svete od oblasti in jih omejitvi samo na vlogo nekakšnega politično sindikalističnega predstavnika delavcev v državnem mehanizmu, ki je nastajal zunaj in neodvisno od delavskih svetov. Niti tista madžarska inteligenca, ki je v prvih dneh nastopala proti rakoszyjevskemu sistemu nedvomno zelo odkritično in progresivno v odnosu na delavske svete, ni mogla odigrati tiste odločilne pozitivne vloge, marveč je celo dostikrat dezorientirala delavski razred s svojo dezorientirano. Ker ni bila sposobna, da bi v zameno za Rakoszyjev režim predlagala kaj drugega razen obnove starega političnega buržoaznega mehanizma, je ta inteligenca potisnila delavske svete ob stran, jim vzela sleherni perspektivo in jih dostikrat spreminjala kratkoma samo v štabe za vodenje praktičnega od-

pora, toda formuliranje političnega programa je v imenu demokracije čedalje bolj prepustila reakcionarnim silam.

Tu, v teh činiteljih je treba torej iskati vzroke madžarske tragedije, kakor tudi vzroke poraza socialističnih demokratskih teženj v tej vstaji. S tem pa norem reči, da so doživele poraz tudi napredne težnje, zaradi katerih je prišlo do vstaje. Morda bi bila scasoma, ob lastnih izkušnjah in vsiljenem boju z reakcionarnimi silami nastala in se razvila jasnejša koncepcija sinteze socialističnih in demokratskih teženj v delavskih svetih. Toda dogodki so bili hitrejši od procesa oblikovanja nove zavesti in tako je ostal tudi ves sistem delavskih svetov nedograjen in omrtvičen.

Razen tega moramo upoštevati, da so izkušnje naprednih in socialističnih sil v premagovanju birokratizma še zelo skromne in še daleč od tega, da bi lahko iz njih v končni obliki povzeli določene demokratske politične oblike. Do 20. kongresa KP SZ je dejansko samo Jugoslavija bolj prizadevno iskala in našla nekatere politične ukrepe za pro-

slavnost prehodnega obdobja, ki je upostavila mehanizem samoupravljanja delovnih ljudi na vseh področjih družbenega življenja ter s tem osvobodila družbo političnih oblik in metod, s katerimi bi radi birokratski elementi zavalili vso družbo v zastoj. Nihče pri nas seveda ne trdi, da je to, kar smo storili mi, edino možno in najboljša za vse, kakor nam zadnje čase z raznih strani očitajo. Tisto, kar trdimo mi — in kar je nedavno trdil tudi tovariš Tito v svojem tako hudo napadenem govoru — je samo dejstvo, da je jugoslovanski socializem prvi začel temeljito obračunavati z birokratizmom kot družbeno silo, tako da je postopoma spreminjal svoj politični sistem, in da se tej nalogi ne bo mogla ogniti nobena socialistična država, če hoče utreti pot neoviranemu razvoju socialističnih in demokratskih odnosov med ljudmi. (Ploskanje.) Vsaka država si bo seveda sama začrta ta pot. Samo življenje in nadaljnji razvoj prek uspehov in neuspehov lahko torej nudi najbolj naprednim družbenim silam v socialističnem (Nadaljevanje na 4. strani)

Pojasnilo h govoru poslanca Jožeta Levstika v razpravi v Zvezni ljudski skupščini

V večerajšnji številki smo objavili izvelek iz govora ljudskega poslanca inž. Jožeta Levstika v razpravi v Zvezni ljudski skupščini. Ker je ta izvelek popačil smisel njegovega govora, dopolnjujemo in popravljamo to poročilo z naslednjim:

Poslanec Jože Levstik se v svojem govoru ni strinjal s predlogom, naj bi šle povečane investicije za kmetijsko proizvodnjo v glavnem za ureditve širokega programa melioracijskih del za osuševanje in namakanje, zlasti v žitornih krajih. Potem ko je omenil, da odpade na Vojvodino 18% površine Jugoslavije in 24%

celotnih kmetijskih površin v naši državi, je Levstik poudaril, da po njegovem mnenju naglih uspehov v kmetijstvu ni moč doseči s koncentracijo tolikšnih kmetijskih investicij izključno v ravninskih krajih. To je preozka fronta. Po mojem mnenju, je rekel Levstik, lahko z mobilizacijo najširše fronte naših kmetijskih proizvajalcev od državnih posestev, kmečkih zadrug, zadrudnih ekonomij in vseh individualnih kmetov prek splošnih kmetijskih zadrug v vseh kmetijskih področjih naše države dosežemo najboljše in največje uspehe, in sicer z razmeroma neznatnimi investicijami.

Po polomu

Razprava v Spodnjem domu, s katero je konservativni zunanji minister končno napovedal brezpogojni umik iz Port Saída, je bila nedvomno najtežavnejša naloga, kar jih je moral opraviti v svoji dosedanj karieri. Ni moč oporeči, da je to storil spričo, zlasti če upoštevamo, da je moral »brantiti« stališče, ki ga ni mogoče »brantiti«, vendar se je laburistična policija izvrstno zabavala ne samo zavoju sočnih intervencij svojega novega zunanjega ministra »vlade v sencu« Bevana, marveč ker so bili njihovi politični nasprotniki tokrat zares popolnoma potlačeni.

Eden je morda sanjal o lovorjavnem vencu, »dosegel« pa je samo kratke počitnice na Jamaici, medtem pa je njegova »Edenova vojna«, kakor jo imenujejo v Britaniji, doživela verjetno najbolj klavirni polom, kar ga je doživela britanska kolonialna zgodovina.

Londonski politični krogi menijo, da je samo Churchill — junior, da se Eden iz Jamaice ne bo več vrnil na Downing Street števil. 10, vendar se vpredno s tem zastavlja takoj drugo vprašanje: kdo naj bi zamenjal zunanje ministra, ki je večino svojih dni za enega najspretnjših diplomatov. Verjetno bi konservativci to ne bi vprašanje raje odložili, toda, in to zlasti poudarjajo britanski časopisi, mar bi se mogel Eden, če se vrne na svoje mesto, še »priateljsko« razgovarjati z Eisenhowerjem po ohlajenju, da bi se prišlo zaradi mnogih delitvi do »normalnosti«. Londonu pa so danes bolj kot kdajkoli potrebni »normalni« odnosi z Washingtonom in tako poskuša rešiti vsaj tisto, kar se po njegovem mnenju še rešiti da.

Laburisti sicer zahtevajo nove volitve, kar utemeljujejo z dejstvom, da je bila velika večina britanske javnosti med suško vojno na njihovi strani. Toda ni verjetno, da bi konservativci pred iztekom roka privolili v volilno preizkušnjo, ker se pač ravna po načelu, da je zanje še vedno boljši najslabši konservativni kakor pa najboljši laburistični ministri predsednik.

Mollet sicer za sedaj ne deli Edenovih težav. »Parlamentarna večina«, posebno njena desnica, ga še vedno podpira; sicer pa kje naj najde človeka, ki si bi upal tvegati akcije, kakršnih si celo sama morda ne bi upala tvegati. Če vendar malo razočarani, se ti krogi še vendar vedno zavedajo, da so razen Suezja odprta še mnoga skrajna (Alžir), ki niso nič manj delikatna. Zato jim je sedanj predstnik vlade še zmerom potreben.

Toda nauk, ki ga je dobil Molletov namestnik Commin v izvršnem odboru Socialistične internacionale, bo verjetno imel, če že ne drugje, v svoji strani. Kjer je sicer doslej uspešno molletovo dušiti kritiko a tem, da je svoje nasprotnike enostavno izključeval.

Bilanca je porazna na vseh področjih: zunanjem, notranjem in gospodarskem. Kar koli je nekateri skušali obratovati, drži, in »bilančna vojna« oplazila napadalce same in da se zdaj že grmadijo posledice, ki utegnejo biti hujše kot pa to, da je postala britanska država blagajna revnejša za nekaj sto milijard funtov, francoska pa za nekaj milijard frankov. Radikalno-socialistični Mendes France je to stanje strnil v ugotovitve, da je razvoj dogodkov prekosil tudi najbolj črne napovedi in s tem pač zgornjo demantiral sofisticirane poizkuse, kakor so bili nekateri Molletovi, s katerimi je skrbni neslavni konzervativni prikazati nič manj in nič več kot za nekakšno »zmožo«.

Epilog vsega tega bo v ponedeljek na zasedanju Sveta zunanjih ministrov.

Kako bo Madžarska našla pot iz sedanjih gospodarskih težav?

(OD NAŠEGA POSEBNEGA DOPISNIKA)

Budimpešta, decembra.

Madžarski potrošniki stoje v dolgih vrstah pred prodajalnami. Vsi občutijo hude motnje v gospodarstvu dežele. Vzdušje, ki je polno strahu pred inflacijo, nesumljeno žene ljudi v vrste pred trgovinami. Ker prodajajo osnovna živila in industrijsko blago po ustaljenih cenah, je v praksi čutili inflacijski pritisk predvsem na trgih in v majhnih privatnih, največkrat preprodajalnih trgovinah, ki prodajajo živila. Madžarska industrija in rudarstvo sta za več kot mesec dni povsem običala. Prav tako promet. Po objektivnih podatkih znaša zdaj industrijska proizvodnja največ 20 do 25 % v primerjavi s proizvodnjo pred 23. oktobrom. Ne gre več samo za politični odpor med delavci, marveč tudi za pomanjkanje surovin, goriva, električne energije, za dezorganiziran promet itd. Škodo spriču zastoja v

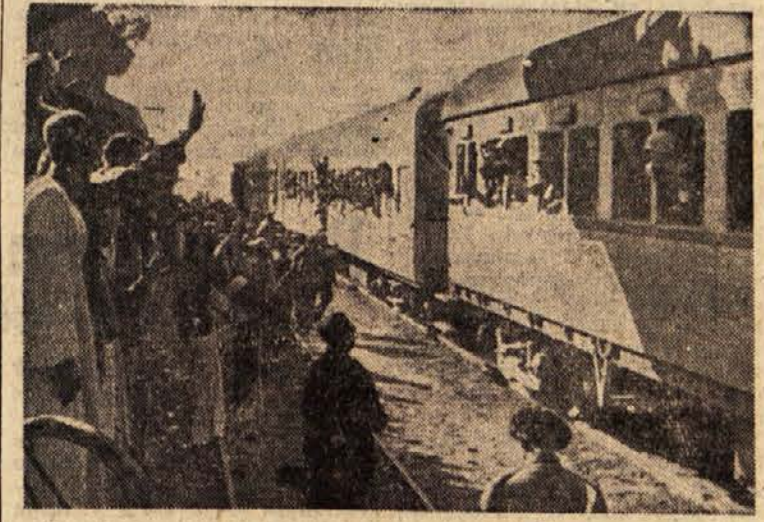
proizvodnji od 23. oktobra do konca novembra cenijo na 9 do 10 milijard forintov. To je kako milijardo manj kot je znašal septembra celotni družbeni produkt brez kmetijstva!

Tudi na vasi je položaj drugačen. Obveznega prisilnega odkupa kmetijskih pridelkov ni več. Kmetje so obdržali kake dve do tri milijarde neplačanega davka. Denar je kopeč in državne blagajne, dohodkov pa ni bilo. Denar v obtoku je naraščal z vrtooglavo hitrostjo. Povprečni obtok je znašal prej okrog šest milijard, zdaj pa je dosegel, kot sodijo, kakih 22 milijard. Vlada je predvsem vrgla na trg razpoložljive rezerve potrošnega blaga. Morala bo bržkone zadrževati tiste izdelke, ki so potrebni, da bi na notranjem trgu zagotovili nekakšno blagovno-denarno ravnotežje. Škodljive posledice večletnega enostranskega pospeševanja

Hammarskjöld o obisku na Madžarskem

New York, 8. dec. (AFP). V listini, ki jo je danes objavil generalni sekretar Združenih narodov Hammarskjöld, je rečeno, da madžarska in sovjetska vlada še nista odgovorili na resolucijo Generalne skupščine Združenih narodov z dne 5. decembra.

Hammarskjöld je izjavil, da še ni dobil uradnega odgovora madžarske vlade na svojo ponudbo, da bi 16. decembra obiskal Budimpešto. Dejal je, da je madžarska vlada 3. decembra izrazila pripravljenost »pozneje sprejeti« generalnega sekretarja OZN v Budimpešti. Toda, je dodal Hammarskjöld, če obisk ni mogoč na predlagani datum, je treba postaviti vprašanje, ali sploh ustreza namenu, zaradi katerega je bil zahtevan.

Varnostne čete OZN so na poti iz Ismailije proti El Kantaru egiptovski kmetje manifestativno pozdravljali

Napredovanje onemogočeno

Izraelci so ob svojem umiku onesposobili cesto in železnico za vsak promet

(Od našega stalnega dopisnika) **Kairo, 8. dec.** Včeraj se je začel tudi umik britanskih čet s Sueskega prekopa 35 km južno od Port Saída. Istočasno so indijske enote Združenih narodov, ki so bile razporejene med Britanci in Egipčani, krenile v smeri proti Port Saïdu. Do danes je Port Saïd zapustilo 11.000 britanskih vojakov. V Kairu upajo, da bo umik izvršen do dneva, ki so ga določili Združeni narodi, to je do 15. decembra.

Jugoslovanski skupini, izmed katerih je ena krenila iz Kantare, druga pa iz Ismailije, sta z velikimi napori uspeli prebrati 30 oziroma 22 km vzhodno od prekopa. Nadaljnje napredovanje z motornimi vozili je bilo nemogoče, ker so bila prometna sredstva docela neuporabna. Izraelci so s posebnimi buldožerji razrili asfaltno cesto in jo na več krajih minirali. Na železniški prog, ki vodi od Kantare do

Gaze, pa so s posebnimi stroji prerezali pragove na dolžini več kilometrov. Strokovnjaki menijo, da bi bilo boljše in celo lažje zgraditi novo cesto kot pa popravljati staro.

Ker niti jugoslovanski odredi niti poveljstvo Združenih narodov nimata potrebnih priprav za gradnjo cest, pričakujejo, da bodo ta dela opravili Egipčani. Ker bodo popravila trajala dolgo, preostaja možnost prevoza varnostnih sil Združenih narodov s posebnimi pušavskimi transportnimi sredstvi, oziroma z letali ali z ladjami. Vsekakor bodo potrebni hitri ukrepi, da bodo lahko sile Združenih narodov izvršile postavljene naloge in prevzelo nadzorstvo na demarkacijski črti med Egiptom in Izraelom.

Z. Pečar

Zvedelo se je, da se v enakem tempu umikajo tudi francoske sile, medtem ko ni nobenih poročil o umiku izraelskih sil s Sinajskega polotoka. V Kairu pričakujejo, da bodo Združeni narodi podvzeli nove korake in prisilili Izrael k spoštovanju sklepov Generalne skupščine.

General Burns bo po obisku v jugoslovanskem taborišču El Barluhu jutri krenil od Kantare do položajev jugoslovanske izvidniške skupine in osebno pregledal pota in železniške proge, ki so jih Izraelci temeljito razdejali.

Prpriprave na očiščevalna dela na prekoku

New York, 8. dec. (Reuter). Ameriški general Raymond Wheeler, ki mu je generalni sekretar OZN Hammarskjöld zaupal vodstvo očiščevalnih del na Sueskem prekoku, bo prispel jutri v Kairo. Ondi bo takoj začel razgovore z egiptsko vlado, na kateri bodo določili tehnični program teh del. Generala Wheelerja spremlja skupina tehnikov, ki bodo pregledali prekop.

Kakor hitro se bodo egiptska vlada in organi OZN sporazumeli o vsem potrebnem, bo general Wheeler uredil na področju prekopa »delovno bazo« in začel delo. OZN je pripravnica k tem delom danske in nizozemske družbe. Nekaj ladij za pomorska očiščevalna dela je že na poti v Egipt.

Z VSEH STRANI SVETA

ZDA
TUDI OROŽJE SE JE PODRAŽILO

New York, 8. dec. (AP). Obrambni minister Wilson je izjavil, da se bodo v proračunskem letu, ki se je začelo 1. julija, povečali vojaški izdatki. Po zadnjem proračunu so znašali 36 milijard dolarjev. Wilson ni povedal, koliko bo to povečanje, vendar pa se je zvedelo, da znaša novi proračun 38 milijard izdatkov.

Ameriška vojska, ki šteje sedaj 2,8 milijona vojakov, se ne bo povečala. Večji proračunski izdatki bodo šli na račun zvišanih cen orožja in opreme.

SKODA ZARADI POŽARA V NEWYORSKEM PRISTANIŠČU

New York, 8. dec. (AFP). Veliki požar, ki je uničil del newyorskega pristanišča, je nastal zato, ker se je vnel in eksplodiral sod acetilena. Pri tem je izgubilo življenje 16 ranjenih pa je bilo 246 ljudi, škodo cenijo na 15 milijonov dolarjev.

ZADOLŽEVANJE VELIKE BRITANIJE

Washington, 8. dec. (AP). Finančno ministrstvo je objavilo, da bodo ZDA prihodnje leto dale Veliki Britaniji novo posojilo v znesku 1 milijarde dolarjev, to pa zaradi finančne krize, v kateri se je znašla ta dežela.

VELIKA BRITANIJA
ATOMSKA CENTRALA

London, 8. dec. (AFP). Vlada je sklenila, da bodo v Angliji zgradili 15 atomskih električnih central. Centrale z močjo po 200 do 300 megavattov bodo zgrajene do leta 1965.

pa tudi na nekatere druge dežele za kratkoročna posojila, predvsem v žitu. Nadalje zahteva prednost za surovine v že sklenjenih trgovinskih sporazumih. Napolned pa tudi dolgoročna posojila. Sodijo, da je zaposlila za posojila v dokaj velikih zneskih. Vsekakor bo Madžarska še dolgo odvisna od pomoči drugih držav, s katero bo morala celiti svoje gospodarske rane. Predvsem bo morala v največji meri upoštevati upravičene težnje ljudi, zlasti delavcev, pa tudi odjemal, ki ga bodo imela njena dejanja v tujini.

Gavro Altman

Nučrti Habiba Burgibe

New York, 8. dec. (AFP). — Pred svojim odhodom iz ZDA je tuniški ministri predsednik Habib Burgiba izjavil, da je predsedniku Eisenhowerju predlagal, naj bi pripoznali neodvisnost alžirskega naroda in ustanovili zvezo severnoafriških narodov: Tunizije, Maroka in Alžira. Ta zveza naj bi tesno sodelovala s Francijo po načelu enakopravnosti. Enake predloge je stavil tudi francoski vladi.

Habib Burgiba se je mudil v ZDA 15 dni. Udeležil se je zasedanja Generalne skupščine OZN in imel več sestankov z Eisenhowerjem, z namestnikom zunanje ministra Hooverjem ml. in drugimi ameriškim funkcionarji. Govoril je tudi s francoskim zunanjim ministrom Pineaujem. Zdal je najvažnejša naloga tuniške vlade je rekel, »doseči umik francoskih čet iz Tunizije«.

Ben Gurion postavlja pogoje

London, 8. dec. (Reuter). — Predsednik vlade Ben Gurion je nekemu ameriškomu novinarju izjavil, da se bodo izraelske čete umaknile iz Egipta, če bodo dobili poročstvo, »da zdaj zasedena ozemlja ne bodo več uporabljena za napade na Izrael in da bo izraelskim ladjam omogočena nemotena plozba po Sueskem prekoku.«

»Nikoli nisem slišal,« je rekel Ben Gurion, »da je področje Gaze egiptsko ozemlje.« Glede beguncev iz Palestine je izjavil, da je »proučeval to vprašanje in da bo predlagal praktično ureditev, ko bo prišel čas, da bodo o njem razpravljali«.

Osupka-Morawski v ZDPP

Varšava, 8. dec. (Tanjug) Sekretariat CK ZDPP je sprejel prošnjo Edwarda Osupke-Morawskega, naj bi ga znova sprejeli v članstvo partije. Danes je objavil, da se je vodstvo partije razgovarjalo z Morawskim.

Edward Osupka-Morawski je bil takoj po vojni predsednik poljske vlade. Leta 1946 je ob združitvi komunistične in socialistične partije v Združeno delavsko partijo Poljske izjavil, da ne mara biti član nove partije. Morawski je bil pred tem član socialistične stranke.

Resolucija CK KPČS o Madžarski, Poljski in o puljskem govoru tovariša Tita

Praga, 8. dec. (Tanjug). — CK KPČS je imel sredi tedna plenarno zasedanje, na katerem je sekretar CK Antonin Novotny poročal o mednarodnem položaju. Ob koncu je plenum soglasno sprejel resolucijo, ki govori tudi o dogodkih na Madžarskem in na Poljskem.

Resolucija pravi, da je 20. kongres KPŠZ opozoril na to, da je enotnost socialističnih dežel zgrajena na idejah proletarskega internacionalizma, na načelih enakopravnosti, suverenosti, nevmeskanjavanja v notranje zadeve in na najtesnejšem gospodarskem, političnem in kulturnem sodelovanju. »Takšni odnosi,« je rečeno v resoluciji, »so se razvili med ČSR in SZ, med KPČS in KPŠZ.«

V zvezi z dogodki na Madžarskem izraža resolucija bratsko solidarnost s Socialistično delavsko partijo Madžarske in njenim

CK ter opozarja na politični pomen obiska češkoslovaške vladne delegacije v Budimpešti.

V zvezi s položajem na Poljskem priznava resolucija pomembno vlogo VIII. plenuma CK ZDPP v ureditvi političnih in gospodarskih vprašanj na Poljskem. »Cenimo ravnanje vodstva ZDPP, ki odkrito kaže pot, kako odstraniti pomanjkljivosti, odpraviti zmote in težave, preprečiti vse podvige mednarodne in notranje reakcije.«

Del resolucije se nanaša na govor tovariša Tita v Pulju. V nekaj kratkih odlomkih ponavlja znane kritike o govoru tovariša Tita, ki so jih že prej objavili moskovska »Pravda«, TASS, »Rude pravo« in drugi listi.

Znano je, da češkoslovaški časniki govora tovariša Tita, ki ga CK KPČS kritizira, sploh niso objavili.

Za sprejem Japonske in Mongolije v OZN

New York, 8. dec. (AFP). — Iranska vlada je zahtevala, naj se brž ko mogoče sestane Varnostni svet in prouči sprejem Japonske v OZN. Sovjetska delegacija pa zahteva sprejem LR Mongolije.

Sekretariat Varnostnega sveta je danes sporočil, da bo Svet v sredo, 12. t. m., razpravljal o sprejemu Japonske in LR Mongolije v članstvo Združenih narodov.

Predstavniki indijske vlade je izjavil, da bo Indija podprla predlog, naj bi bila Japonska sprejeta v OZN. Indijska vlada je za to, da bi v OZN sprejeli »kar največ narodov«.

Knjižni dar gradiščanskim Hrvatoma

Dunaj, 8. dec. (Tanjug). Jugoslovansko veleposlanstvo na Dunaju je danes izročilo več hrvaških leposlovnih in šolskih knjig Kulturnemu društvu gradiščanskih Hrvatov. Predsednik društva prof. Bela Steiner, ki je skupno s šolskim nadzornikom Klausdom te knjige sprejel, se je zahvalil veleposlaniku dr. Uvaliču za darilo in izjavil, da bodo knjige koristile društvu v njegovem kulturnem delu.

(Od našega posebnega dopisnika)

Kairo, decembra

Ker nam zaupajo kot odkritosrčnim in dobrim prijateljem, so nam brez dolgega premišljanja in formalnosti dovolili, da smo šli čez črte egiptskega obrambnega prostora od Ismailije tja do angleških položajev. To se je zgodilo ob prihodu naših enot, ki so prispale iz Port Saída v El Kantaro in potem v El Balah. Dan je bil tak kakor pri nas v poznem poletju, ker je letošnja egiptovska jesen izredno topla.

Na cesti smo videli le tu pa tam še kak razbit tank, vse ostalo uničeno orožje in vozila pa so že pospravili kot staro železo. Odneli so ga v veliko topilnico v predmestju Kaira, ki prav te dni obratuje z vso zmogljivostjo. Kmetje že zgodaj zjutraj prihajajo na polje in delajo, ko da se ne dogaja nič posebnega. S cvečtačo obloženi velblodi hite proti mestu.

Za seboj smo pustili Ismailijo na nove straže vojaške policije z dječimi kapami in belimi pasovi. Tač dobri prijatelj in spremljevalec Kamar Bakr je neutrudno ozval našo prepustnico, ki nam odpirala vse zapreke ter spre-

Na zemlji brez gospodarja

minjala nezaupljive obraze v prijateljske. V El Kantari smo srečali polkovnika Hedajeta Gamala, ki nas je najprej spustil dalje. Ko pa je dobil iz višjega štaba telefonično privolitev, je sam prišel za nami in nas samo prosil, naj ne uporabljamo fotografskih aparatov, ker smo bili že na prednjih egiptovskih položajih.

Bili smo na pravem bojišču, na tako imenovani zemlji brez gospodarja. Ob Sueskem prekoku je vihrala daleč pred nami velika modra zastava OZN. Po prazni cesti je privozil bel jeep z veliko belo zastavo. V njem je sedel eden izmed opazovalcev OZN, švedski oficir, ki je imel tisti dan službo na tem odseku. Velika modra zastava z belim globusom in zemeljsko oblo je močno vihrala na obzorju, druga je vihrala na drugi strani prekopa. Razvili so jo Indijci. Kraj naše modre zastave sta stala dva vojaka v polni bojni opremi indijskih padalcev. Prvi, narednik Madžham Sing nam je pravil, da

nimajo kuhane indijske hrane, marveč le konzerve, pa so vendar zadovoljni. Vodo jim vozijo v cisternah. Pojavil se je tudi zvezni oficir Burnsovega štaba, eden izmed mnogih Kanadcev in nas povabil, naj mu sledimo proti angleškim položajem. Spremljalo ga je nekaj tujih novinarjev. Zelo patetično nas je opozoril, naj nikar ne stopimo na stranske ceste, ker so na njih mine. Zemlja brez gospodarja meri v globino kakih 5 km. Tu je mnogo zapuščenih strelskih jarkov. Umakniti so se morali namreč tudi Angleži. Indijski vojaki so si zdaj tudi uredili svoje položaje. Dobro so se utaborili in njihovi mitraljezi so obrnjeni proti Port Saïdu. Vtem ko smo čakali na naš odred, sta prihitala iz angleških položajev dva urna fanta v uniformah napadalskih čet. Bila sta francoska fotografa, ki že več let spremljata Tujsko legijo. Rekla sta, da so se njih čete tu ustavile, češ da bi bile lahko prodrele do Suezja in zasedle ves prekop.

Kmalu pa sta nam nehala pojasnjevati vojaški položaj, ker sta videla, da smo preprosti civilisti. Utrujen in nejevoljen sem sedel na robu strelskega jarka in gledal v bližini ležeče angleške vreče, napolnjene s peskom. Komaj nekaj dni je tega, ko so tu še močno pokali. Nekaj korakov pred nami se je pojavil angleški oficir z rdečim robom na čepci. Ker poznam egiptovske čine, sem takoj vedel, da je general. Bil je brigadir, poveljnik angleških čet na prednjih položajih. Začel je govoriti o »visoki politiki«, ki sili Angleže, da se umikajo. Rekel je, da dobro pozna ta odsek, ker se je že prej dolgo mudil na Sueskem prekoku. Trdil je, da so Egipčani zelo nervozni in da je tudi po prenehanju sovražnosti še močno pokalo. Svoje ljudi je pohvalil, da so povsem kos svoji nalogi. O Egipčanih je še rekel, da so dobri borci, da pa imajo baje slabe oficirje, ki beže s položajev in puščajo vojake same. Nekoč jih je treniral in takrat so

Pri El Kapu se začena zemlja brez gospodarja med egiptskimi in britanskimi položaji, na kateri so se zdaj razmestili indijski padalci v sklopu varnostnih sil OZN

Govor Edvarda Kardelja v Zvezni ljudski skupščini

(Nadaljevanje z 2. strani)
stihijski procesi, kakršni so se odigrali na Madžarskem, ne bi več ponovili. To je potrebno tem bolj, ker je madžarska tragedija zgorela dokaz, da takšni dogodki niso samo udarec po socializmu, marveč tudi nevarnost za mir v Evropi in v svetu. Za nadaljnji napredek socializma in socialistične demokracije pa je nadvse potreben mir.

Ne bom obširneje govoril o perspektivah nadaljnega razvoja na Madžarskem. Očitno je, da bodo lahko sedanji ukrepi na Madžarskem zgodovinsko upravičeni samo s pogojem, če se bodo vsaj naknadno politični in družbeni odnosi na Madžarskem razvijali v smislu tistega, o čemer sem prej govoril. Če pa bi prevladale težnje, ki gredo za tem, da bi obnovili stari politični sistem, čeprav z manjšo grobostjo, tedaj zadeva ne bo urejena in zgodovina in madžarsko delovno

ljudstvo bosta prej ali slej od sodila sedanje politično delovanje odločnih činiteljev na Madžarskem, in sicer tako tistih, ki so na krmilu, kakor tudi tistih, ki so v opoziciji, če v tem prelomnem trenutku ne bodo našli poti k enotnosti na podlagi socializma, socialistične demokracije in neodvisnosti.

V nadaljevanju svojega govora je tovariš Kardelj poudaril, da so dogodki na Madžarskem pokazali, kako prav smo imeli, ko smo odločno nastopili tako proti pritisku stalinističnih koncepcij, kakor tudi proti poskusom, da bi se pod firmo liberalizma v Jugoslaviji obnovile oblike buržoazne demokracije.

Zaradi tehničnih ovir bomo drugi del govora tovariša Edvarda Kardelja v Zvezni ljudski skupščini objavili v jutrišnji številki našega lista.

SEJA UNIVERZITETNE UPRAVE V BEOGRADU Strokovna praksa študentov doslej ni rodila posebnih sadov

Na seji univerzitetne uprave v Beogradu so obravnavali vprašanje strokovne prakse študentov, ki doslej ni rodila posebnih sadov, ker je bila bolj ali manj slabo in nepravilno organizirana. Od nje niso imeli koristi ne študentje ne podjetja ne ustanove, ki so jih sprejemala na delo

Pobuda je prišla od Zveze študentov Jugoslavije, ki je predlagala univerzitetni upravi, naj vztraja na čimprejšnji reviziji organizacije strokovne prakse ne samo na beograjski, marveč tudi na ostalih naših univerzah. Predlog je bil sprejet in sklenilo so, da bodo o tem govorili na med-univerzitetni konferenci, ki bo sklicana januarja v Skoplju. Elaborat bo pripravila komisija univerzitetne uprave, v kateri bo en predstavnik zainteresiranih fakultet in delegati Zveze študentov. Elaborat, ki bo začel glavno smer bodoče organizacije strokovne prakse študentov naših univerz, bodo pomagali sestaviti dekanji vseh fakultet. Analize in predlogi naj bodo pripravljene najpozneje sredi januarja 1957.

Na seji univerzitetne uprave so sprejeli predlog o novih avtorskih honorarjih za univerzitetne učbenike, ki naj bi postali v določenem smislu večja pobuda strokovnjakom, ki pišejo učbenike. Izvolili so prvostopno sodišče za profesorje s predsednikom Sretenom Siljivcem, profesorjem beograjske univerze na čelu. Izvolili so tudi predstavnike Zveze študentov v dve komisiji univerzitetne uprave, v komisijo za predavateljsko in znanstveno delo ter v komisijo za učbenike. Univerzitetna uprava je odobrila tipizirana pravila za študentske domove in internate ter sprejela predlog, naj se sestavi nov pravilnik o nagrajevanju študentov za uspešno učenje, kakor tudi pobudo, naj bi zbrali več denarja za razdelitev med nagrajene študente.

Hladna valjarna železarnarje v Nikšiću poskusno obratuje

Predsednik Ljudske skupščine Crne gore Blažo Jovanović se je včeraj udeležil svečanosti, ko je začela za poskusno obratovanje hladna valjarna nove železarnarje »Borisa Kidriča« v Nikšiću, ki je tretja največja tovarna jelda v naši državi. Letno bo proizvajala 140.000 ton surovega jekla, oziroma 90.000 ton polizdelkov za strojno in predelovalno industrijo ter za gradbeništvo. Svečanosti so razen 200 povabljencev iz vse države in nekaj tisoč meščanov prisostvovali član Zveze študentov sveta Franc Leskošek ter številni politični, kulturni in javni delavci.

Posvetovanje o pravniskem študiju Odkritje doprsnega kipa Tonetu Tomšiču v novi čitalnici pravne fakultete

Ljubljana, 8. decembra. V zborniški dvorani ljubljanske Univerze je bilo danes posvetovanje o študiju na pravni fakulteti, ki ga je sklicalo Združenje študentov pravne fakultete. Posvetovanja so se poleg velikega števila študentov udeležili tudi mnogi vidnejši pravniki — praktiki, profesorji, znanstveni in strokovni sodelavci. Med gosti so bili tudi predsednik Univerzitetnega sveta dr. France Hočevar, dr. Teodor Tomlinšek, predsednik fakultetnega sveta dr. Miha Potčnik, zastopnik javnega gospodarstva LRS, odvetniške zbornice ter mnogi drugi.

Namen posvetovanja je bil seznaniti navzoče o rezultatih ankete, ki jo je odbor združenja študentov prava letos marca meseca začel med profesorji in pravniki na različnih področjih o delu diplomiranih pravnikov v praksi in s tem v zvezi o učnem programu in izpitnem režimu na fakulteti. V referatu je predstavnik študentovke organizacije prikazal zaključke ankete, iz katerih je razvidno, da pravniki še zelo primanjkuje in da diplomiranim pravnikom primanjkuje prakse. Iz teh dveh problemov izhajajo novi predlogi za študijske programe na pravni fakulteti. Ti predlogi imajo predvsem namen izboljšati študij, ga postaviti na bolj sodobne osnove, da bi študenti dobili več vpogleda v sodobno socialistično pozitivno zakonodajo, se pravi, da bi se omejili historizem dosedanjih študijskih programov glede na potrebe naših sodišč, upravnih in gospodarskih organov, advokature in podjetij.

Posvetovanje o študiju na pravni fakulteti ima svoj globlji pomen zaradi pripravljanih novih študijskih programov. Sodelovanje s pravniki-praktiki, vsestranska razprava študentov, profesorjev in politikov mora roditi samo dobre sode. Tako sodelovanje pa je pred sprejetjem novih učnih načrtov, ki ne bodo veljali le nekaj let, tudi nujno in potrebno. V tem oziru je današnje posvetovanje tako po udeležbi in zaradi razprave povsem uspešno.

Program tehnične pomoči Uprave za mednarodno sodelovanje za 1957

Odobren je program ameriške tehnične pomoči Uprave za mednarodno sodelovanje (I. C. A.) za leto 1957, po katerem se bo mudilo 7 izvedencev iz ZDA v jugoslovanskih tovarnah črne metalurgije, tekstilnih podjetij in podjetij za proizvodnjo in predelavo nafte, medtem ko bo večje število jugoslovanskih inženirjev in tehnikov odšlo na specializacijo v ZDA in nekatere evropske države. Prihodnje leto bo odšlo na specializacijo v ameriške tovarne kot štipendisti 93 jugoslovanskih strokovnjakov, ki delajo v elektrogospodarstvu, v barvni in črni metalurgiji, v premogovni industriji, industriji nafte, tekstilni in kemijski industriji. 62 jugoslovanskih inženirjev in tehnikov, ki bodo v nekaterih evropskih deželah proizvedli največje pridobitve v raznih panogah industrije, bo prav tako dobilo štipendije iz te pomoči.

DNEVNA KRONIKA

Program tehnične pomoči Uprave za mednarodno sodelovanje za 1957
Odobren je program ameriške tehnične pomoči Uprave za mednarodno sodelovanje (I. C. A.) za leto 1957, po katerem se bo mudilo 7 izvedencev iz ZDA v jugoslovanskih tovarnah črne metalurgije, tekstilnih podjetij in podjetij za proizvodnjo in predelavo nafte, medtem ko bo večje število jugoslovanskih inženirjev in tehnikov odšlo na specializacijo v ZDA in nekatere evropske države. Prihodnje leto bo odšlo na specializacijo v ameriške tovarne kot štipendisti 93 jugoslovanskih strokovnjakov, ki delajo v elektrogospodarstvu, v barvni in črni metalurgiji, v premogovni industriji, industriji nafte, tekstilni in kemijski industriji. 62 jugoslovanskih inženirjev in tehnikov, ki bodo v nekaterih evropskih deželah proizvedli največje pridobitve v raznih panogah industrije, bo prav tako dobilo štipendije iz te pomoči.

Sueški prekop bo kmalu usposobljen za plovbo srednjih ladij
Po najnovjših podatkih, ki jih je dobila jugoslovanska linija skopla »Jugolinija« iz Egipta, so realne možnosti, da bodo lahko po Sueškem prekopu v kratkem že plule ladje s srednjem tonazem, t. j. pet do šest tisoč ton. V to kategorijo sodijo tudi jugoslovanske ladje »Lovčens«, »Triglavec« in »Avalac«, ki so vzdrževale zveze z Daljnim vzhodom.

Srednjeročno kreditiranje industrijske proizvodnje
V pripravi so predpisi o srednjeročnih kreditih za izdelovanje novih industrijskih proizvodov. Kredite bodo odobraval s pogojem, da bodo industrijska podjetja prej usposobila strokovne kadre in nabavila dokumentacijo za proizvodnjo novih izdelkov. Kredite naj bi dajala na pet let z nižnjo obrestno mero, odplačevali pa bi jih iz sredstev, ustvarjenih z novo proizvodnjo, če bi izdelovanje novih proizvodov z uspehom steklo. Če pa ne bi, bi ti krediti bremenili celotno proizvodnjo tovarne.

Spominska razstava ob stoletnici rojstva Antona Aškercarja
V Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani je dr. Mirko Rupel včeraj ob enajstih dopoldne odprl Aškercarjevo spominsko razstavo, ki pomeni zaključek Aškercarjevih slavnosti ob stoletnici pesnikovega rojstva. Okusno urejena razstava obsega osebne dokumente, rokopise, predvsem pesmi, korespondenco, njegova dela v različnih izdajah kakor tudi prevode v tuje jezike. Ob odprtvi razstave je govoril o Antonu Aškercu Stane Suhadolnik, po razstavi pa je vodil Alfonz Gspan. Odprtive so se udeležili predsednik Univerzitetnega sveta dr. France Hočevar, generalni tajnik Slovenske akademije dr. Milko Kos in drugi kulturni delavci.

Seminar za boljšo organizacijo dela
V petek je bil v Domu na Polzevem zaključen prvi informativni seminar za višje uslužbenice naših podjetij. Tečaj je pripravil zavod za proučevanje organizacije dela in varnost pri delu. Seminarja, ki je na njem predavalo 6 predavateljev o najrazličnejših temah, ki resno zadevajo dejavnost vodilnih uslužbenecv v podjetju, posebno glede na prizadevanja za boljše organizacijo dela in dvig produktivnosti, se je udeležilo 20 direktorjev in pomočnikov direktorjev slovenskih tovarn. Zaključnega pogovora o vtihih s seminarja so se udeležili tudi sekretar za delo in delavske odnose LRS dr. Dular ter novinarji.

Občni zbor Društva zgodovinarjev
Včeraj popoldne je imelo Zgodovinsko društvo za Slovenijo svoj redni občni zbor v prostorih Historičnega seminarja v NUK. Dnevni red je obsegal letna poročila odbora in podružnic. V šestanku so obravnavali vprašanje sodelovanja v Zvezi zgodovinskih društev Jugoslavije, te razpravljali o ustanovitvi zveznega zgodovinskega časopisa.

Sodelovanje med podjetji in večja delovna storilnost

glavna tema izredne skupščine Zveze inženirjev in tehnikov Slovenije

Trbovlje, 8. dec. — Danes popoldne se je v okrajni dvorani v Trbovljah začela izredna skupščina Zveze inženirjev in tehnikov Slovenije. Razen delegatov Društva inženirjev in tehnikov so se otvoritve udeležili tudi predsednik trboveljskega okraja Tine Gosak, zastopniki večjih gospodarskih podjetij v Trbovljah ter zastopnik Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije inž. Sikič.

Izredna skupščina je v imenu odsotnega predsednika prof. inž. Friderika Gerla odprl član sekretariata inž. Janko Pernel, ki je v svojem govoru poudaril izreden pomen posvetovanja v Trbovljah, katero je v prvi vrsti namenjeno problematiki kooperacije med podjetji, zlasti industrijskimi in vprašanjem večje delovne storilnosti.

Današnji del izredne skupščine so delegati posvetili svojim organizacijskim vprašanjem ter spremembi statuta Zveze inženirjev in tehnikov Slovenije. Jutri bo po referatih inž. Grudna, dr. Tretjak in inž. Sinkovca glavno posvetovanje o vprašanjih sodelovanja gospodarskih podjetij ter dvigu delovne storilnosti. (Z)

Novo ladjo »Zemun« so splovili

V reški ladjedelnici »3. maj« so včeraj svečano splovili v morje novo tovorno ladjo s 1500 tonami nosilnosti, ki je last »Jadranske plobove«. Novi ladji so dali ime »Zemun«.

Malone vse je pogrnjeno s prepogami, hiša ima dva radioaparata, televizijo, telefon, kuhinja na plin, stene so pokrite s silkami. Kmetijstvo je glavni vir dohodkov na Danskem in je v celoti usmerjeno na trg. V vasi nisimo mogli kupiti jabolk od kmetov, ker so pas vsi napotili na vaško združeno prodajalno, čeprav smo hodili pod vejami, polnimi sadežev. Dansko ljudstvo je zelo marljivo in prijazno. V vaški kavarni nismo našli nikogar, vsi ljudje so bili na delu. Pred vsako hišo smo videli vsaj po eno kolo, ki je najpogostejše in najbolj praktično vozilo v tej ravni deželi.

Nazaj grede smo se vozili skozi več manjših vasi in naselij. V vsaki smo videli velik dimnik mlekarne, videli pa smo tudi na samem stoječe mlekarne, ki predelujejo mleko okoljskih farm. Od daleč se je razlagalo zvonjenje. Cerkev so redke, zanje je treba šteti denarce, pa tudi precej časa potrebujejo, preden jih sezidajo, na Danskem pa je čas najdragocenejši. Tempo dela in življenja je v tej deželi zelo nagel, brzčas tudi za Američane, ki smo jih srečali spetoma na farmi, kamor smo prišli, da bi se naučili, kako je treba obdelovati zemljo.

Mlekarne namesto cerkva

(OD NAŠEGA POSEBNEGA DOPISNIKA)

Kjōbenhavn, decembra
Kazalec na daljinomeru malega »Volksvagna« kaže, da drvimno s hitrostjo 100 km, mi pa tega skoraj ne čutimo. Danske ceste so zelo dobre. Predmestje Kjōbenhavn je ostalo za nami. Ob cesti vidimo mnoge krčme, in »motele«, kar pomeni »hoteli za motorizirance«. Ceste se ogibljujejo naseljem. Da bi videli dansko vas, smo morali zaviti v glavne na stransko cesto, ki je tudi asfaltirana.

Prispeli smo v neko značilno dansko vas ob jezercu. Jezer je v tej deželi mnogo. Vas ima kakih dve sto hiš; ceste so asfaltirane. Sredi vasi stoji poslopje, podobno transformatorju, v resnici pa je to vaški hladilnik. V njem ima vsak kmet predalček, kamor spravljata blago, ki bi se utegnilo pokvariti. Stopili smo v mlekarno, ki je mehanizirana. V njej sta zaposlena samo dva delavca. Pasterizirata mleko, ga spravljata v steklenice, izdelujeta sir in maslo ter pošiljata vse v Kjōbenhavn in druga mesta, kar pa mleka ostane, ga predelata v prah ali pa gre v druge dežele.

Precej kmetij ima po 50 do 100 krav. Skoraj vse kmetije imajo aparate za molžo in električno cedilo, skozi katero precejajo mleko, potem pa ga nalijejo v velike ročke in jih postavljajo ob cesti. Soferji jih nalijejo in odpeljejo v mlekarno. Ob cesti pušča tudi toliko steklenic s pasteriziranim mlekom, kolikor je farmar naročil. Farmar torej prodaja in kupuje mleko. Vse dansko kmetijstvo je usmerjeno na trg; kmet ali farmar ne pridelujeta nič zase. Najprej vse proda, potem pa kupi, ali če to morda ni možno, in če je neprimerno, kakor n. pr. v pridelovanju sočivja, da ne bi izgubljal časa na trgu, hkrati pa zabeleži v knjigo, koliko ga je obdržal, da lahko to »vnovčiči«.

Odkup in prodaja mleka sta organizirana na združni podlagi. Danska je znana kot dežela združništva. Pridelovanje sloni v glavnem na privatni podlagi ob pomoči zadrug, prodajo pridelkov pa prevzema zadruga. Zadrugova kontrola je zelo stroga in učinkovita. Pridelke je moč prodati samo prek zadruga. Sirna zemljišča okrog gospodarskih poslopij so ograjena z žico, po kateri je napeljan električni tok nizke napetosti. Tako je ograjenih več sto krav, da pastirjev sploh ne potrebujejo. Na Danskem je namreč delovna sila draga.

V staji, ki smo si jo ogledali, je bilo kakih sto krav. Okna so standardne mere, tako da v stajo ne pride ne preveč ne premalo svetlobe; staja ima električno razsvetlavo. Vsak mesec jo prepleškajo z apnom. Tla so betonirana in imajo odtočni jarek. Krave hranijo z repo, oljnimi pogacicami in slamo. Nad vsako kravo je pritrjena tablica, na kateri je napisano, koliko je stara in koliko mleka daje. Danci imajo krave, ki dajejo na leto do 7000 litrov mleka. Zivnorejci imajo tudi zabeleženo, koliko krava pojé. Če pojé več kakor daje mleka, polglichejo veterinarja in v večini primerov gre takšna krava v klavnico.

V vsakem okraju imajo po dve živnorejci postaji s tremi ali štirimi bikli. Vsak dan pošiljajo z avtomobilom seme po farmah in vaseh. Kmetje in farmarji namreč kar telefonično obveščajo postajo, za koliko krav potrebujejo seme.

Po običajni danski gostoljubnosti nas je lastnik po ogledu staje povabil na kavo. Hiša je vzpostvi v čevljih, marveč ima v prednji sobi zmerom pripravljene copate. Tla se svetijo ko steklo.

ni nobena skrivnost, skrivnost je, kako se suši meso, ne pa, kako je treba obdelovati zemljo. Vsak človek vam pove, da je treba na zemlji delati in še enkrat delati. To nedvomno drži, toda to še ne zadostuje. Na Danskem uporabljajo agrotehnične ukrepe, kar največ morejo. Umetna gnojila, globoko oranje, kolobarjenje in vse ostalo uporabljajo po vseh predpisih in dognanjih znanosti. Dolga leta so preizkušali razne ukrepe in kemijsko analizirali zemljo, zato pa že 50 let žanjejo sadeve svojih dolgotrajnih naporov. Dolgo so čakali na te uspehe, napoved pa so jih že dočakali. Vsa Danska uporablja te ukrepe in se ravna po pravilih, ki zagotavljajo največje donose.

Snažne hiše, asfaltirane ceste in ulice, mnogo avtomobilov in motociklov, televizijske antene po vaseh in celo na hišah, stoječih na samem, pričajo o visokem standardu prebivalcev te dežele, ki tako rekoč že dobrih so let ni doživela nobenega vojnega puščanja. Danci so ponosni na svoje uspehe in vsak človek vam pove, da je Danska dežela brez slehernih naravnih bogastev. Da to drži, Danska nima ne rud ne gozdov ne kamenja in celo rek nima, da morajo tudi električno energijo uvažati iz sosednjih dežel. Vse, kar ima, je revna pečena zemlja, Danci pa so jo izpremenili v najrodovitnejšo zemljo ali bolje rečeno v zemljo, ki rodi kakor najboljša.

F. Kovač

POD GRBOM STAREGA TRGA

Središki kmetje - slovenski Švicarji

Prebivalci središke občine so 84-odstotno kmetje. Rodovitna zemlja, katero skrbno obdelujejo, dobro rodi. Vendar se poljedelstvo počasi podrejuje živinoreji, ki je tu izredno razvita. Kmetje pridelujejo za prodajo in zase v večjih količinah le pšenico, koruzo in krompir, vsi ostali pridelki pa so namenjeni za prehrano živine. V občini redijo 1624 glav goveje živine, 3107 svinj, 200 ovac, 302 konja in okrog 10 tisoč glav perutnine. Govedoreja je posebno v zadnjih letih izredno napredovala. Skoraj polovica goveje živine ima rodovnik. Prevladuje pingavska pasma pred simental-sko. Nedvomno je središki živinorejski bazen med najboljšimi v Sloveniji, če ni sploh najboljši. Kmet kani iz Središča ima kravo pingavske pasme, ki je bila v republiškem merilu ocenjena za najboljšo v Sloveniji, sledijo pa govoda, ki so na raznih razstavah dobivala medalje in nagrade. Izredno je razvito kolektivno zavarovanje živine. DOZ je samo v kmetijski zadrugi Središče zavaroval 92 odstotkov živine. Mlečnost srediških krav je daleč nad

kaz, da mlečnost srediških krav nenehno raste. Vprašanje, dobre krme za živino je še vedno pereče, predvsem glede močnih krmil in silaže. 15 silosov, kolikor jih je v občini, nikakor ne ustreza številu živine in v tem čaka središke živinorejce še precej dela. Vsekakor pa je živinoreja na tako zavidni stopnji, da s pravico pravijo o srediških kmetih, da so slovenski Švicarji.

POTOMSTVO LEGENDARNEGA KOVACA

Ustno izročilo o kovacu, ki je opravil grofovsko kočijo in tako prislužil Središču grb, je vsekakor dokaz, da je obrt v trgu precej stara. Kovacje so od nekdanj dobro uspevale v tem kraju, ki leži ob prometni voznici. Vendar Središče ni toliko znatno po obrtniški dejavnosti; obstajala je samo v toliko, da je zadovoljila potrebe kmečkega prebivalstva. Danes je središka občina, čeprav najmlajša v ptujskem okraju, na tretjem mestu po številu obrtnih delavnic, katerih je 35. Večje število pramolet samo še ptujska in ormoška občina, ki pa sta znatno večji. Kakor povsod drugod, pa je tudi v Središču obrt v precejšnjem nazadovanju. Občina si poštno beli glavo z vprašanjem obrtništva. Tudi tu se pojavlja

kakšni domači obrti ni govora. Popolnoma je zamrla nekdanj močno razvita usnjarska, krznarska obrt in tkalstvo. Tudi lončarjev ni več. V novih razmerah se potomstvo kovaca iz legende krči.

STRAH PRED STRNJENIMI SADOVNJAKI

Sadjarstvo je v občini precej razvito. Okrog 21.000 sadnih dreves pa je v resnem stanju glede starosti in raznih okužb. Največ je jabolk in sliv. V Središču imajo tudi strnjeni kompleksni sadnega drevoja, ki pa kmetom ni kaj povšeč. Vzrok je v bojazni, da bi bili tako kaj prikrajšani in da ne bi kdo drugi živel na tuj račun.

NOVE HIŠE, CESTE, KANALIZACIJA IN BOJ PROTI DRAVI

Prisilec vidi, da se v Središču precej gradi. Po vojni je bilo sezidanih 47 stanovanjskih hišic. Te hišice so gradili zasebniki s krediti banke, pa tudi občina je dajala kredite v ta namen. Gradilo se je samo pod nadzorom gradbene inšpekcije iz okraja. V Središču ne obstaja urbanistični načrt. Še vedno zidajo hiše kar ob cesti, medtem ko so vmesni prostori nezazidani. Delno je vzrok temu tudi to, da so te vmesne parcele mnogo dražje in jih zasebniki ne morejo odkupiti. Kljub vsem novogradnjam pa je stanovanjska stiska še vedno precejšnja. Občina ima tudi težave pri urejevanju 74 kilometrov občinskih cest, ki so večinoma v slabem stanju. Tudi kanalizacija bi bila nujno potrebna. Vprašanje zase pa je tudi Drava, ki vsako leto poplavlja okrog 300 ha rodovitne zemlje.

Tipični posnetek središkega trga pred občinskim ljudskim odborom.

Novinarska razglednica Središča ali tujec v Središču

Ko stopiš iz vlaka na središki postaji takoj občutiš, da si prišel v nek poseben kraj. Ljudje te gledajo kot tujca. Med seboj se

vsi poznajo, rokujejo in na veliko razpravljajo o vsem mogočem, čim pa se približa tujec, utihnejo. Nehote imaš vtis, da imajo ti ljudje neko skrivnost za bregom. Skrivnost — to je njihov tradicionalni trg.

V trg se pride po precej blatni poti, ki je sedaj v jesenskih dneh posebno neprijetna. Središčani nosijo večidel skorjane — njim je bolj ali manj vseeno, ubogi tujec pa presneto preklinja to blato. Prvo, kar te preseneti v Središču, so plitovi in ograje. Vsak košček zemlje je prav natančno ograjen in vsaka zasebna posest očividno obeležena. Središče je raztegnjeno brez kakšnega načrta vzdolž

glavne ceste, ki je prava središka magistrala. Malone pol ure potrebuješ, če počasi korakaš in si ogleduješ trg, ki je za razliko od drugih krajev tod okoli izrazito panonskega tipa. Hišice so majhne, pritrilčne, dvonadstropnice le redko zaslediš, tretje nadstropje pa pomeni že pravo imenitnost. Vsaka hiša ima svoj vrt in dvorišče, videti je, da se tržani pridno ukvarjajo z vrtičkarstvom. Tudi procesija gosi ali rac ni nič čudnega na cesti in priznati se mora, da je ta perutnina izredno dobro rejena. Središčani se zelo hudejejo na šoferje, ki ne upoštevajo pravila, da je treba skozi naseljen kraj voziti počasi, kajti njih gosi in račke pa tudi kakšna čistokrvna kokoš so v nevarnosti.

Spor med igralci in telovadci

Telovadno in kulturno udeleževanje ima v Središču stare korenine. Pred leti sta obstajali dve kulturno-prosvetni društvi. Pozneje se je eno priključilo »Partizanu« in od tedaj nastajajo spori zaradi društvene dvorane, ki je v domu »Partizana«. Ta dvorana je telovadnica in dvorana za gledališke predstave. V Središču prevladujejo telovadci. V Otržu pa so doma navdušeni igralci, ki se udeležujejo v dramskem krožku društva. Značilno za društveno življenje je, da so tudi društva vsako zase. Gasilci delajo zase, mladina zase, prosvetno društvo zase in »Partizan« zase. Svet za kulturo in prosveto pri občini se trudi, da bi to delo nekako vskladil. Mesto enega pevskega zbora se zbiralo pevc »Partizana«, pevc gasilcev, pevc prosvetnega društva, vendar vsak pod svojo zastavo. Seveda tako razdrobljeni ne morejo doseči kakšnih nadpovprečnih uspehov.

Zvijljenje v trgu je prav pisano. Tisti predpoldan, ko sem kot tujec blodil po središki magistrali, sem naletel na cele kolone kmečkih voz, ki so se pomikali k skladišču in prodajalni Kmetijske zadruge. Zamenjavali so koruzo za pšenično moko, tako sem pozneje zvedel. Večidel voznikov je govorilo hrvaško, saj je Središče tržni center tudi za bližnje hrvaške kraje. Tudi Središčani se vozijo z vlakom kupovat železnilo in tekstil ter ostale stvari, ki se v trgu ne dobijo, v Cakovcu. Cakovec je samo 10 km oddaljen od Središča, Ptuj pa 35 km in tržani niso tako slabi funkcionarji, da ne bi vedeli, kam se bolj izplača na nakupovalno pot. Na cesti vidiš tudi živino, za katero se moraš nehoti ozreti. Središčani so vzorni in strastni živinorejci. Tudi to je nekakšna tradicija: ljubezen do čistokrvne rodovniške živine.

Na vsakem koraku bodejo v oči plakati kinematografa za »Grofa Monte Christa«. Središčani so navdušeni nad pustolovskiimi filmi. Kadar jih vrtijo, v kinu ni dobiti sedeža. Filme hodijo gledat kmetje iz oddaljenih krajev, celo iz Hrvaške. Včasih je 140 sedežev v dvorani premalo, včasih pa tudi preveč, kajti Središčanci so izredno kritični in preberejo vse filmske ocene prej v časopisju.

Se nekaj preseneti tujca v Središču: radijske antene, ki se ponosno vzpenjajo nad večino hiš. Nisem mogel ugotoviti, koliko radijskih sprejemnikov premore Središče, dovolj pa pove dejstvo, da so samo letos kupili čez 60 radijskih aparatov. Zvečer se človeku zdi, da kar iz vsake hiše muzicira radio.

Trg Središča ima 1100 prebivalcev, to je skoraj polovica vseh občanov. Pretežni del so kmetje. Vendar so ti ljudje večinoma izobraženi. Tradicija je, da vsaka malo premožnejša kmečka družina šola svoje otroke in napravijo vsaj nižjo gimnazijo.

Sprehod po središki magistrali je zanimiv, če opazuješ vse te posebnosti. Stranskih ulic skorajda ni. Od magistrale se cepijo pravokotno izredno blatne poti, ki se izgubljajo v polju. Okrog in okrog Središča so polja in travniki. To so njihova polja. Rodovitna in dobro obdelana. Ta zemlja je ustvarila Središče.

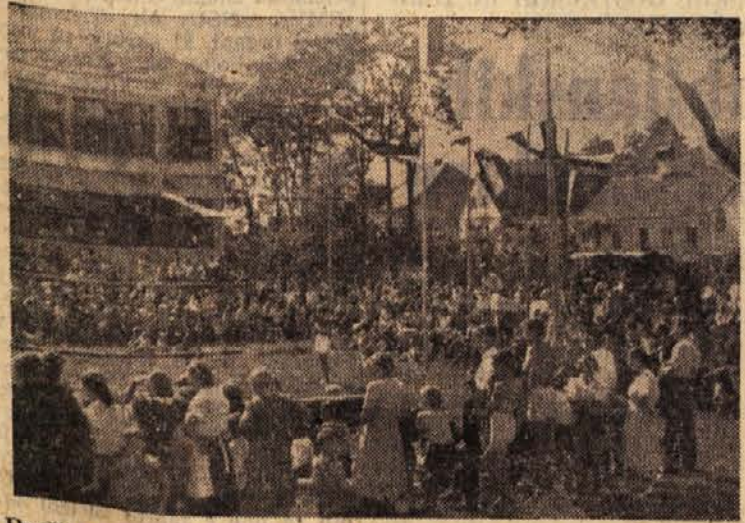
500 let staro šolstvo

Svojo šolo imajo v Središču že 500 let. Danes je v trgu nižja gimnazija. Običaj je, da središki kmetje hočejo šolane otroke. Nižja gimnazija je za vsakogar skoraj obvezna. Razen tega je v tradiciji, da vsaka družina pošlje vsaj enega otroka na višje šole. Središčana sreča v Ptuj in tudi drugod po svetu na pomembnih položajih. Središče se ponaša s lepim številom pomembnih kulturnih in političnih delavcev. Čudno pa je, da Središčani ostanejo kjerkoli vedno Središčani. Vedno so zaverovani v svoj trg, kjer so se rodili. In vedno je Središče zanje najpomembnejši in najboljši kraj na svetu.

Središče — miniaturna občina

Z ničmer ne moreš bolj užaliti Središčanca kot z vprašanjem, če je njihov kraj vas ali trg. Otrok na cesti ti bo ogorčeno rekel: »Kaka vas — trg!« Celo na starih hišnih številkah je napisano: Trg Središče. Nikoli ne pozabijo poudariti: trg. Ponosni so nanj. Ze iz starih časov. V starih listinah je omenjeno Središče kot trg že leta 1433. V sredini 15. stoletja so Središčani že volili 12 trških svetovalcev ali prisednikov, pozneje so vpeljali stalno starešinstvo. Občinska oblast je tu stara, da redko kje tako. Središče ima svoj grb iz preteklosti: štēt s štirimi polji. Na spodnjih poljih so srebrni kotači, na zgornjih pa topoli in osmerokrake zvezde. Ljudsko izročilo pravi, da se je nekoč ormoškemu graščaku pokvarila v Središču kočija, središki kovač pa je koleca tako dobro in imenitno popravil, da je graščak v zahvalo dovolil Središčancem grb. Kot tržani so imeli Središčanci skozi stoletja več pravic kot uboga kmečka raja. Za te pravice so se borili in bili v stalnih razprtijah z graščino. Pozneje so se odločno zavzeli za slovensko besedo v občini in celo zavračali nemške dopise. Te stoletne trške pravice so prebivalce po svoje oblikovale v samostojne, napredne ljudi, ki pa so bili vedno sami zase in so na ostale gledali nekoliko zviška. V Središču žive stoletja iste rodine.

Ni čudo, da so se Središčanci dvignili kakor eden, ko so hoteli priključiti središko občino Ormožu. Prišlo je celo do prenapetosti. Potem so dobili občino, najmanjšo v ptujskem okraju, saj šteje samo okrog 2400 občanov in se razprostira na površini 3878 ha v rodovitni dravski dolini, na skrajnem uzhodu okraja ob hrvaški meji. Tako so ostali sami zase, na tradicijah svoje preteklosti živi občina neko povsem svoje življenje.

Društveno življenje je v občini zelo razgibano. Središče je kraj dobrih in vnetih telovadcev. Posnetek je s telovadnega nastopa središkega »Partizana«.

povprečjem mlečnosti v drugih občinah. Doseženi so celo pravi rekordi. Najvišja mlečnost, zabeležena v Središču, je 5835 litrov mleka. Letos je središka zbiralnica mleka odkupila 120.000 litrov mleka, kar je za svojih 20.0001 več kot lani. To je zgovoren do-

odpovedovanje obrti zaradi starosti moštrov, ki niso poskrbeli za naraščaj. Razen dveh državnih in dveh zadrugah obrtnih delavnic so vse ostale privatne. Čuti se precejšnja potreba po kovaških delavnicah, saj so samo štiri v občini, število vprežnih vozov pa je tako veliko, da bi jih potrebovali več. Tudi krojaško delavnico posrejšajo. Zadruga je nekdanje krojaško delavnico likvidirala zaradi deficita. Občina sedaj razmišlja o ustanovitvi novega obrata te stroke. Včasih je bila v Središču zelo razvita domača obrt. Znano je, da so si Središčani sami utkvali sveče. Danes o

ZBRAL IN NAPISAL MIHA REMIC

Mnenja o majhni in veliki občini

Ker je središka občina najmanjša, je tudi neizogibno vprašanje, ali so takšne male občine sposobne za obstoj in razvoj, ali ne. Ljudje na občinskem ljudskem odboru in tudi ostali občani Središča glede tega nimajo pomisleka. »Mala občina se obnese,« pravijo brez pridržkov, sin to smo mi dokazali. Mi poznamo vsakega človeka in ljudje vedo za občino. Tudi gospodarsko dobro vozimo. Republiška komisija za družbeno upravljanje je v začetku letošnjega leta bila presencena nad živahnostjo dela vseh organov družbenega upravljanja. Središčani se res vsi poznajo in živo zasledujejo delo svetov pri občini. Problemi, katere nčešnjajo, so življenjski, ker je občina majhna. Nekako takšno je bilo mnenje te komisije. Središče ima vsekakor gospodarsko osnovo za obstoj in tudi razvoj. Vendar so samozavestne izjave, da je edino oblika majhne občine v kmečkih krajih uspešna, nekoliko preveč smele. To, kar se je posrečilo v Središču, se ne more posrečiti tudi drugod, kjer so pogoji in ljudje drugačni. Nekateri ljudje, ki se ukvarjajo s temi vprašanji, trdijo, da se majhna občina ne more obnesti v našem komunalnem sistemu, da pa se tudi preveč velike občine na izrazito kmečkem področju ne obnesejo preveč, ker funkcije organov družbenega upravljanja slabijo zaradi razsežnosti področja. Kje je skrivnost uspeha središke občine?

strašno sam zase. Vedno se bojijo, da bi bili kaj prikrajšani. Zdi se, da precej manjka političnega dela, da Središče kot občina in tudi vsak posameznik nima pravega odnosa do skupnosti. To je le mnenje, ki se vsili človeku, če malo vrta v to stvar.

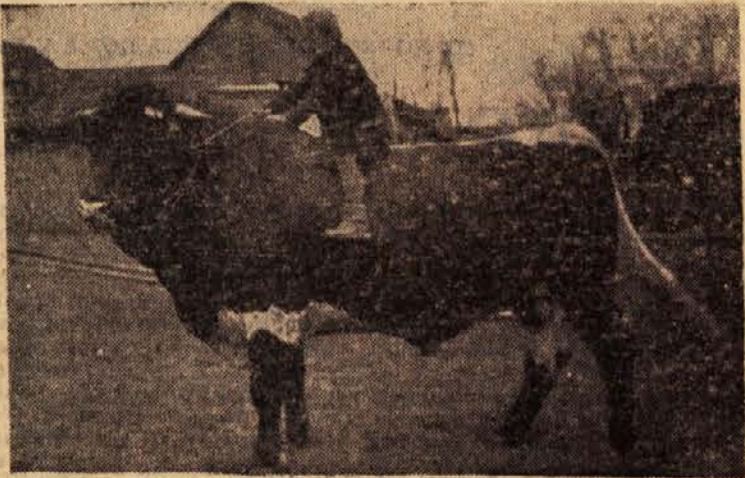
KAJ PRAVIJO SOSEDEJE

Bolj za žalo kot zares sem vprašal ljudi na sosednji ormoški občini, kakšno je stanje na srediških mejah. Bolj za žalo kot zares so mi odgovorili, da so meje končno začrtane, plot postavljen in ni nobenih zdrah, pa tudi kakšnih posebnih stikov ne. Središčanom je Ormož nekako nagonsko odvraten. Tam je bila nekoč graščina, a katero so se morali venomer ravnsati za svoje pravice. In kakor da se sedaj ni nič spremenilo, če-

prav je tam že toliko let ljudski odbor z istim smotri kot v Središču. Občinski sindikalni svet v Središču, ki obstaja zaradi 96 članov, se za nobeno ceno neče priključiti v ormoško sindikalno organizacijo. Središčanci gledajo še vedno na druge ljudi z vidika svobodnjakov. Vsa čast tradicijam, ampak dandanašnji je to nekoliko neprimerno.

DA NE BO ZAMERE

Središčani znajo kolektivno zameriti, če kdo izrazi kakšno mnenje, ki jim ni všeč. Govornika bi izžvižgali. In tudi novinarja znajo gledati po strani. Zato naj ne zameroj, da kljub vsem lepim vtisom o središki občini pridružim še ta mnenja opazovalca, ki ni rojen v Središču.

Mladi Borko bo prav gotovo dober živinorejec kot njegov oče. Pogumno je zajahal »Nilca«, 1000 kilogramov težkega plemenskega bika Kmetijske zadruge, katerega ima v reji njegov oče

Razgovor s središkim živinorejcem Kmeta, ki ni računar, jemlje vrag!

MI SMO SAMI ZASE
V tem geslu, ki ravno toliko, da ni napisano na središki grb, je delni odgovor. Vendar to ne velja samo za občino, ampak gre tudi dalje: vsak posamezen posestnik se drži tega gesla. Kmetijska zadruga se lahko pohvali z imenitnimi dosežki na področju živinoreje. Vendar se zdi, da tu ni bil odločilen zadrugni vpliv, temveč tradicionalno priznavanje vsakega posameznika. Prav je, da ima kmet interes pri zadrugi, vendar je malo čudno, če ta interes podredi vse ostalo. V ozkem, zasebnem gospodarstvu uspevajo, vprašanje pa je, koliko je v tem zadrugniškem. Kajti kmetje se branijo zadrugni silosov, strnjени sadovnjakov in podobnih naprednih zadrugniških ukrepov ravno zato, ker je vsak tako

Središki kmetje imajo svojo posebnost: temeljito računajo v svojem zasebnem gospodarstvu. Skoraj vsak ima svoje »knjigovodstvo«, ki je pri nekaterih že presenetljivo popolno, tako da imajo ves pregled nad svojim gospodarstvom. Vsaj bukvico, v katero zapisujejo izdatke in prejemke pa ima skoraj vsak središki kmet. Obiskal sem Franca Borka, ki je znan daleč naokrog kot odličen živinorejec.

Najprej mi je pokazal hlev, saj je hlev njegov ponos in osnova njegovega gospodarstva. Devet glav čudovite živine, ki jo lahko pripelje na vsako razstavo. Njegove krave dajejo vse nad 3600 litrov mleka, ima pa dve, ki dajeta tudi nad 4000 litrov. Potem mi je pokazal osvojene trofeje na raznih živinorejskih razstavah: zveznih, republiških, okrajnih in domačih. Potem me je seznanil, da nisem prvi, ki je prišel k njemu: obiskovali so ga novinarji, sodelavci radia in celo inozemci. Njegova slika je izšla v nekem nemškem živinorejskem listu. Nihče pa ga še ni vprašal tega, kar sem ga jaz — zato je bil malce začuden — če vodi svoje »knjigovodstvo«. »Seveda,« se je po prvem začudenju nasmehnil. »Če kmet ni računar, ga jemlje

vrag... Jaz sem si vse dobro zračunal. Imam nekaj čez 4 ha obdelovalne zemlje. Pustil sem vse drugo in zdaj redim samo živino. To je najbolj donosno. Seveda vodim svoje knjigovodstvo, drugače to ne gre. So res nekateri kmetje, ki to ne delajo in tak ne ve kako in kaj...« Pri tem sem si mislil, da je takih precej. Zato je marsikdaj v našem kmetijstvu slabše kot bi lahko bilo. Nisem ga prosil naj mi pokaže, kako vodi knjigovodstvo. Že prej sem zvedel, da teh svojih bukvic kmetje ne kažejo radi. Zato sem ga vprašal o drugih stvareh. Jezi se zaradi silosov. »Lani so nas z raznimi živinorejskimi predavanji navdušili za silose in gnojnične jame. Govorili so o polovičnem regresu. Odsleku za pospeševanje kmetijstva pri

okraju v Ptujju smo poslali 10 prošenj iz Središča, pa še do danes nismo dobili odgovora. Precej govorijo o zadrugniških silosih. Jaz za to stvar nisem navdušen. Saj ne moreš k silosu, če je zima, pa to še ni najhujše. Eden bo dal notri slabo krmo, eden pa dobro in nekdo bo potem prikrajšan.« Ni zadovoljen tudi glede vaških pašnikov. »Zdaj ne smemo več tam pasti živine; ker je travnike prevzelo državno posestvo in pravi, da je njihovo. Po mojem to ni prav. S cenami za svinje je tudi nekaj narobe. Cena gre dol, pri nas pa imamo precej svinj. Prej so kupovali po 170 dinarjev, zdaj pa po 140. Vendar pa se cene v mestu nič ne spremenijo.« Govorila sva še precej časa. Franc Borko je namreč predsednik kmetijske zadruge v Središču. Zato ker je med najboljšimi živinorejci. Ko sem odhajal sem nehoti pomislil, če tudi pri zadrugi tako računa, kakor pri svojem gospodarstvu. Kdo ve, bržda tudi. Saj zadruga dobro uspeva. Saj so v njej njemu podobni živinorejci. In vsak izmed njih ima bukvico s številkami...

Kako nastane nosečnost Z DVEMA PLODOVOMA

Dvojčki so v 80% primerov proizvod oploditve dveh zrelih jajčec. Takoj po oploditvi se jajčeci vsako zase prilepita k maternici, kjer se postopoma razvijata. Vsak plod ima posebno posteljico in docela ločen krvni obtok, kar omogoča, da se vsak razvija neodvisno od drugega. Ta neodvisnost je tolikšna, da bi sploh ne bilo ogroženo življenje drugega, če bi en plod odmrli. Spol je lahko pri obeh plodovih isti ali različen. Ob rojstvu se dvojčka močno razlikujeta med seboj. Na 100 primerov odpade 50 primerov različenega spola, v 25 primerih sta oba plodova ženskega, v 25 primerih pa moškega spola.

Takšno zblizanje dveh jajčec velja v medicini za normalen pojav. Po mnenju prof. Rumpelja je to najpogostejše pri ženskah med 25. in 31. letom, ki so že večkrat rodile. Najbolj zanimivo pa je, da ni nujno, da se jajčeci hkrati oplodita, marveč lahko nastane oploditev prej ali pozneje, zmerom pa mora nastati prej, preden se prvo oplodeno jajčece razvije v plod. Zato pride večkrat do zanimivih sodnih obravnav, kakor je bila n. pr. pri nas obravnava, ko je neka žena zahtevala alimente od dveh moških, češ da je vsak izmed njih oče enega dvojčka, ki ju je rodila. Njena trditev je bila delno dokazana tudi s tem, da je bil en otrok podoben enemu, drugi pa drugemu obtožencu. Svetovni tisk je o takšnih primerih poročal že neštokrat.

V 15 odstotkih primerov pa se lahko razvijeta dvojčka iz enega samega oplodjenega jajčeca. Takšno zblizanje se primeri pri ženah izpod 25. in nad 30. letom in velja v medicini za patološki pojav, pa tudi za znamenje degeneriranosti, ker niso redki primeri, da je eden izmed roditeljev tuberkulozen, alkoholik ali sifilitičen, in da nastane takšno zblizanje pred zanositvijo zunaj maternice ali po

njej. Pri takšnih dvojčkih je krvni obtok medsebojno povezan. Dvojčka imata skupno posteljico, toda pogosto neenako razdeljeno, tako da se neenako in včasih tudi nepravilno razvijata, da se rode spački. Takšni dvojčki so zmerom istega spola in drug drugemu zelo podobni ne samo telesno, marveč tudi duhovno, tako da jih starši težko razločujejo.

VZROKI IN VPLIVNI CINITELJI

Po statistiki profesorja Weita, sloneč na 13 milijonih porodov,

ga jajčeca dva plodova, v sami usmeritvi oplodjenega jajčeca, ko se prime maternice, in da so dvojčki proizvod razdvojitve prvotnega spočetja.

NOSEČNOST Z VEČ PLODOVI

Nosečnost z tremi plodovi je redkejša. Po Weitovi statistiki se primeri enkrat na 8000 običajnih porodov, razmerje pa se v tem primeru menja po rasah. Vplivni činitelji so malone isti, kakor pri nosečnosti z dvema plodovoma. Trojčki so največkrat proizvod oploditve dveh jajčec, redkeje

zgodnjega poroda, zlasti če rodi žena prvič.

Po statistiki istega avtorja se primeri nosečnost s štirimi plodovi enkrat na 317.126 običajnih porodov (v Franciji 1:2.074.306). Takšna nosečnost se največkrat konča s splavom, nekaj pa je bilo tudi primerov, ko so se rodili živi vsi štirje plodovi.

Nosečnost s petimi plodovi je zelo redka in petorčki skoraj nikoli ne žive nad pet mesecev. Leta 1933 je neka kmetica v budimpeštanski bolnišnici rodila žive petorčke, same deklice. Vse pa so kmalu po rojstvu umrle. Znan pa je primer kanadskih petorček, ki so odrasle in bile še nedavno žive. Nedavno pa je ena izmed njih umrla.

Leta 1888 je italijanski zdravnik Francesco Basalli zabeležil primer nosečnosti s šestimi plodovi pri neki ženi, stari 36 let. Ta nosečnost se je končala s splavom. Enak primer je zabeležil leta 1903 dr. Fortić pri neki afriški zamorki, ki je tudi splavila.

Gornje podatke bi lahko pozvali s formulo znanstvenika Guzonija. Po tej formuli je razmerje med zblizanjem in običajnimi porodi naslednje: z dvema plodovoma 1:87, s 3 plodovi 1:7103, s štirimi plodovi 1:757.000, s petimi plodovi pa 1:41.600.000.

Dr. L. P.

Pulover za sestrico in brata

Zivopisana puloverja za hčerko ali sina spletemo iz srednje debele volne, in sicer pletemo patent eno desno, eno levo pentljo, medtem ko pletemo osnovni vzorec na lice desne pentlje, na narobni strani pa leve pentlje. Zanimiva je samo kombinacija barv. Zato bi govorili samo o tem. Nasujete z rdečo volno in naredite 8 vrst, nato 4 bele vrste in 14 vrst iz sive barve, in sicer je to rob, ki ga pletemo eno desno in eno levo pentljo. Nato začnete pletati osnovni vzorec, in si-

cer menjate barve takole: 2 vrsti sive, 1 vrsto belo, 1 rdečo in spet sivo začnete. To petkrat ponovite, šestič pa namesto rdeče vrste napletete eno vrsto z modro, tudi z njo ponovite vzorec petkrat. Nato pa spet petkrat vzorec z rdečo volno, potem pa pletete pulover do konca v modri barvi. Rokavi pa so sivi. Morda imate doma tudi kakšne druge primerne barve. Pulover je praktičen zato, ker lahko uporabite marsikak klobčič, ki vam že več let leži med volno.

Ali se nam končno res obeta serijska proizvodnja PRAKTIČNE KUHIJSKE OMARE

Lani sem obiskal zagrebški velesejem ter se z zanimanjem oziral po sodobni kuhinjski opremljeni. Namesto te je bilo povsod nešteto staromodnih kuhinjskih kredenc in druge opreme. Tik pred odhodom iz Zagreba pa sem obiskal sredi mesta še posebno razstavo, ki jo je priredil Zavod za napredek gospodarstva Hrvatske. Tu je bila razstavljena stara kuhinja z mizno mredo kuhinje ter z orisom nepraktičnega razporeda pohištva itd. V drugih kotah je bilo nameščenih nekaj primerov sodobnega kuhinjskega pohištva, navzoča zastopnica Zavoda za je na nešteti praktičnih primerih prikazovala prednosti sodobnega kuhinjskega pohištva.

Zlasti je vzbujala zanimanje in pohvale kuhinjska omara. V tej omari so bili vdelani električni štedilnik, pomivalna miza in hladilnik. Nad temi pa so bile police za krožnike, posodo in druge potrebščine ter seveda električni bojler, ki je dajal hladno in toplo vodo. Kako idealen kos pohištva za vse, ki morajo imeti v enem prostoru dnevno sobo in kuhinjo, za vse, ki jim ob sedaj stanovanjski stiski niso mogli dodelati lastne kuhinje ter se sedaj prerivajo v ustanovitvi ob edinem štedilniku v skupni kuhinji.

Ob pomladanski ljubljanski razstavi stanovanje za naše razmere sem med drugim ponovno opazil to praktično kuhinjsko omaro. Zanimalo me je, če jo že serijsko izdelujejo. Zastopnica hrvatskega Zavoda za napredek gospodarstva pa mi je ponovno razložila, da je to le prototip in da se še nobeno mizarstvo odločilo za serijsko izdelavo take kuhinjske omare, ki je odprta kaj praktična kuhinja (tudi za 4-člansko družino), a zaprti lep kos pohištva v dnevnih sobah. Tudi na ljubljanski razstavi so se mnogi obiskovalci zlasti zanimali za ceno te omare, toda zvedeli so to kot jaz.

Nedavno sem slučajno zvedel, da namerava lesno industrijsko podjetje »ZALES« v Ljubljani začeti serijsko proizvodnjo te, tako praktične in koristne kuhinjske omare. Nedvomno bi

Kadar je moški doma

POZIMI JE ČAS da zboljšamo zemljo

Zemlja je zelo občutljiva materija, ki se v rokah nevednega človeka hitro skvari. Zaradi tega je že danes na svetu nešteto ustanov, ki proučujejo zemljo in na osnovi zaključkov dajejo pridelovalcem praktične nasvete za ohranitev njene rodnosti. Rodna zemlja je zdrava in je prijetno rastišče vrtnim rastlinam. Ako je zemlja zakisana in zbita ni od nje dosti koristi, ker so pridelki kljub skrbni negi nizki. Zato si moramo nenehno prizadevati, da bo naša vrtna zemlja ostala zdrava in v dobri moči. Predvsem moramo zemlji vračati hranilne snovi, ki so se kakorkoli iz nje izgubile. Razen hranilnih snovi, ki bi jih lahko popolnoma nadomestili z umetnimi gnojili, pa nujno moramo zemlji dovajati toliko opevanj humus, ki šele napravi zemljo godno in delavno. Največ humusa vsebuje hlevski gnoj in kompost, ki naj bi bil v vsakem vrtnu. Kompost ima malo hranilnih snovi, pač pa mnogo organskih snovi (humusa), ki napravijo težko zemljo rahlejšo, peščeno pa zveznejšo. Obe ti dve vrsti zemlje bi zamenjati morali z umetnimi gnojili, ker v njih ni zraka ne talnih drobnostev, ki ustvarjajo pogoje za sprejemanje teh hranil po rastlinah.

Zelo važno izboljševalno sredstvo za težke zemlje je apno. Kot rastlinska hrana ima apno podoben pomen, mnogo važnejše pa je njegovo posredovalno delovanje. Apno razkisa kisloto zemljo, težko zemljo rahlja in pomaga rastlini pri luženju hrane iz zemeljskih delcev. Tudi zimski mraz (srež) rahlja zemljo, gotovo pa ste že sami opazili, da takšno zemljo že prvi dež močno zapere, če ni v njej dovolj apna in humusa. Brez humusa torej tudi apno in mraz ne moreta biti učinkovita.

Apno trosimo zdej pozimi i do 3 kg na 10 kv. metrov, pa tudi kompost in hlevski gnoj spravimo v jeseni pod zemljo. Res je, da lahko peščeno zemljo napravimo zveznejšo s dodatkom glin, ali pa glinasto s dodatkom peska.

Pri pripravljanju rib

Morske ribe naglo očistite, če jih zdrgnete s krpo. Poskusite jih enkrat za nekaj sekund potopiti v vrelo vodo, luskinе potem s lahkoto odstranite. Če kupite morsko mačko ali ribo, ki ji morate odstraniti kožo, jo potopite v vrelo vodo za dalj časa (eno do dve minuti). Tako kožo kar slečete. Pravkar nalovljene ribe laže čistite kakor stare. Pri odpiranju truba uporabljajte oster tenek nož, najboljši je žepni nožček. Ko ste ribe očistili, jih takoj nasolite in odcedite nanje nekaj kapljic limoninega soka. Ribe pečete na masti ali olju, to je odvisno od okusa. Veliko manj pa bo v kuhinji neprijetnega vonja, če daste v ponvico košček jabolka. Ribam bo med pečenjem manj razpadla, če to boste najprej dobro zapekli na eni strani in šele nato obrnili ter dokončno spekli.

Komplet za zimo

Zbiramo za vas ZBIRAJTE ZA NAS

Pečenko moramo med pečenjem zalivati s sokom. Vendar nič ne vedo, da moramo za to uporabljati le vročo vodo, ki jo najprej prilijemo k soku in šele nato polivamo po mesu. Če vode polivamo kar po mesu in morda še kar z mrzlo, bo pečenka trda.

Kadar kuhate, ne postavite kozice na štedilnik, če še niste sesekljali čebule. Medtem ko sekljamo, se mast lahko že prisamodi.

Kadar damo kuhati jajca, večkrat ne opazimo, da je počeno. To nevednost vidimo šele tedaj, ko v kroupu že plava beljakovina. To se nam ne bo zgodilo, če dodamo vodi, v kateri hočemo skuhati jajca, žličko kisa.

Madeže od putu odstranimo, če jih pustimo nekaj ur v kafi iz borakna in tople vode. Nato jih še dobro izplaknemo.

Znamke, ki smo jih pomotoma nalepili na razglednico odstranimo z vročim likalnikom. Če vročega likalnika nimamo pri roki, položimo na znamko košček vlažnega papirja, očepimo, jo lahko pe nekaj minutah, odlepimo.

Umrzane žarnice vzamemo mnogo svetlobe, zato jih je treba kdaj pa kdaj očistiti s nekaj kapljicami spirita. Z vato jih zbršimo in natremo z magnozijo, pomešano s malo bencina in jih zbršimo do suha. Umivanje žarnice z vodo ima lahko slabe posledice.

Zemlje, ki so že tako stare, da jih ne moreš več razkupati, položi v ceđilo, pokrij s pokrovko in jih dredi nekaj minut nad sopro. Tako bodo postale mehke in prožne, primerne za rezanje.

Baterije za žepne svetilke ne zavrzamo, ko več ne svetijo, ampak jo segrejemo in bo še nekaj časa svetila.

Okna in vrata, pri katerih so lpanje, pred zimo pripravljamo tako, da približno na razpoke gumijast ali polklobučevast trak škričnoga vrata nanašamo na tečajih z grafitom ali z oljem za stalni stroj. Pod preproge nasolite nekaj pol časopisnega papirja, da bodo tja toplejša.

se rode dvojčki povprečno v 89 primerih rojstva enega otroka. To razmerje se spreminja po državah in rasah. V Rusiji znaša 1:50, na Irskem 1:64, na Norveškem 1:82, v Franciji 1:99 itd. Največ dvojčkov se rodi v skandinavskih deželah in na Finskem, na Madžarskem in pri narodih germanske rase. Manj se jih rodi pri slovanskih narodih, najmanj pa pri narodi latinske rase (Belgija, Francija, Italija, Španija in Romunija). Ameriški raziskovalec dednosti Davenport trdi, da se rodi na severu več dvojčkov kakor drugje. Bim bolj severno leži dežela, tem večje je število dvojčkov, proti jugu pa jih je čedalje manj. Na Norveškem odpade na 37 rojstev 1 primer dvojčkov, na Švedskem na 66, v Nemčiji na 80, v Avstriji na 100, v Braziliji na 150, na otoku Ceylonu pa na 200. Vse kaže, da ostro podnebje, dolga zima in kratko poletje na severu in nasprotno na jugu povzročajo nekatero biološko spremembo. Tudi starost žene ima pri tem važno vlogo. Največ dvojčkov rode ženske med 25. in 29. letom.

Strokovnjaki različno razlagajo zblizanje, katerega poreklo je eno oplodeno jajčece (monoovularno zblizanje). Eni mislijo, da je vzrok v tem, da sta jajčeci oplodila dva spermatozoida (moška spolna elementa) ali spermatozoid z dvema jedroma, drugi dopuščajo, da sta v samem jajčecu v trenutku oploditve dva mehurčka spočetja, tretji pa mislijo, da je vzrok, da nastaneta iz ene-

treh in zelo redko enega. Posteljica je lahko ena, dve ali tri, kolikor je bilo pač oplodjenih jajčec. Spol je največkrat različen z večjim številom moških. Redki so primeri, da se takšna nosečnost obrti do normalnega roka, največkrat pride do splava ali pre-

Krompirjev puding

Tričetrt kilograma kuhanega krompirja prelijemo, posebej pa mešamo 2 dkg masla, dodamo 3 rumenjake, 3-4 žlice moka, soli po okusu, nekoliko naribanega muškatanega oreška in sneg treh beljakov. Vse skupaj zmešamo s krompirjem in stresamo v dobro s maslobo namazan model za pudinge, in ga kuhamo približno pol ure v vroči vodi. Lahko pa, če imate modela za puding, namožete z maslo čist prtič, denite v sredino krompirjevo testo, zavestite, obesite na kuhališče in potopite v vrelo vodo. Kuhanje v servietri traja približno 20 minut. Ko stresete kuhan puding na krožnik, ga lahko zabelite z drobtinami in nanj naribate trdega sira. Na mizo ga postavite z zeleno solato ali rdečo peso.

Sladek krompirjev puding

Zanj potrebujemo pol kg kuhanega preličenega krompirja, 7 dkg masla, 15 dkg sladkorja, sol, 5 dkg naribanih orehov, 4 jajca, 5 žlic krompirjevega škroba in naribanega limona. Prav tako vmešamo maslo, rumenjake in jajlkor in nato dodamo vse dodatke, ne pozabite na sneg. Prav tako ga kuhamo v modelu za pudinge ali v prtiču. Servirajte ga s ženskimi šatojem.

NOVE KNJIGJE

Iz nove številke Biltena

V deseti številki Biltena Centralnega zavoda za napredek gospodarstva, ki je pravkar izšla, sta med drugim objavljena zanimiva članka o gospodinjstvem izobraževanju na Nizozemskem in o gospodinjstvi ekonomiki na Finskem, ki bosta zanimala predvsem naše poslovne delavce.

Avtorica prvega članka, tov. Vilma Pitkovičeva, je za drobno opisala teoretično in praktično izobraževanje na nizozemskih gospodinjstvih učiteljskih in nižjih gospodinjstvih šolah, ki vzgajajo učence izobče za gospodinjstvi pouk v času obveznega šolanja.

Niž manj zanimivi ni izvelec iz razgovora naših gospodinjstvih učiteljic z go. Kaninen, priznana finsko strokovnjakinja za gospodinjstvo o njihovi gospodinjstvi ekonomiki. Snov je tembolj zanimiva, ker nas seznanja z razmerami na Finskem in v Ameriki, kjer se je gostja strokovno usposabljala. Na željo prisotnih je govorila tudi o organizaciji gospodinjstvega šolanja, kar je razvidno tudi iz članka.

Zvezek zaključuje informativni članek knjižnih novosti Centralnega zavoda za napredek gospodarstva in opozorilo, da spet posluša Zavodova gospodinjstvi posvetovalnica, ki bo odgovarjala na ustna in pisarna vprašanja.

Dieta pri žledolnih boleznih
Pri zdravljenju žledolnih boleznih ima pravilna prehrana zelo pomembno vlogo. Zato da zdravnik slehernemu bolniku točno navodila, kaj naj uživa in čemu naj se odpove, da bi čimprej zdrav. Tistim, ki žledolnim boleznim pripravljajo hrano, seveda trudi naj lahko, kakaj iz živil, ki jih priporoči

zdravnik, ni lahko sestaviti pestrih jedilnikov, če se posebej ne potrudijo.

Centralni zavod za napredek gospodarstva je torej žledolnim bolnim in dietičnim kuharicam storil veliko uslugo, ko je lani izdal brošuro »Dieta pri žledolnih boleznih«, ki vsebuje po deset jedilnikov za najpogostejše žledolne bolezni in vse recepte zanje (skupno jih je 132).

Prva naklada je hitro pošla. Zato je Zavod brošuro ponatisnil. Kakor v prvi, najdete tudi v drugi izdaji splošna navodila glede prehrane, posebej pa navodila za prehrano pri najbolj razširjenih žledolnih boleznih (akutni in kronični katar, razširjen ali povišan žleodec, čir na žleodu ali na dvanajstniku). V uvodnem delu so omenjeni tudi znaki boleznih.

V tem splošnem, uvodnem delu so naštetje tudi vse jedi, ki naj jih uživajo bolniki, posebej pa vse strogo zabranjene jedi. Na večji tabeli je prikazana kemična sestava posameznih živil in njihova kalorična vrednost. Le-ta je navedena tudi poleg receptov skupno z biološko vrednostjo.

»Koline«
Nedvomno pri nas ne manjka večjih klavcov in prizadevnih gospodinj, ki skušajo storiti vse, da bi bilo meso, maščoba in mesni izdelki doma zaklanih prašičev čim boljji. Videlo temu pa se kaj rado zgodi, da se to in ono pokvari ali si pa tako okusno, kakor bi si želeli. Razen tega marsikaj zaradi neznanja in nepoučenosti ne izkoristijo najboljše mesa in drobovine.

V bodoče se boste lahko izognili vsem neprijetnostim, če boste pozorno prebrali brošuro »Koline«, ki jo je pravkar izdal Centralni zavod za napredek gospodarstva. V lično opremljeni knji-

žici boste našli vse potrebne nasvete za ravnanje s prašičem pred zakolom in ob snemanj klanju in za pripravljane in predelavo svinjskega mesa. Razen splošnih navodil je objavljenih 32 receptov za konzerviranje maščobe, mesnin in za izdelavo raznih mesnih izdelkov, od klobas in jetrnih pastet do najboljših salam in peršuta. Knjižnico zaključuje 51 receptov za jedi iz presne svinjine, ki ne zahtevajo veliko truda, so pa zelo okusne.

XVI. Olimpijske igre Melbourne

22. NOVEMBRA — 8. DECEMBRA

„Napomembnejša stvar na olimpijskih igrah ni zmaga, ampak udeležba.“

PER DE'CORBERTIN

KONČANO

Finalna nogometna tekma med SZ in Jugoslavijo se je končala z rezultatom 1:0 (0:0) — SZ je osvojila zlato, Jugoslavija pa je obdržala srebrno medaljo — Tri srebrne medalje — lep uspeh naših športnikov

Melbourne, 8. dec. — XVI. olimpijske igre so končane. K tekmi med SZ in Jugoslavijo in slovesnemu zaključku na stadionu »Cricket Ground« se je zbralo nekaj več kot 100.000 ljudi, ki so z zanimanjem spremljali ne preveč dobro igro obeh moštvev. Na stadionu je odmevalo od navijanja za Jugoslavijo pa tudi ruski tekmovalci so bili nagrajeni s ploskanjem za lepe poteze. Pred zaključnim ceremonijem so podelili zadnje medalje na teh igrah. Zlato — nogometni reprezentanci SZ, srebrno — reprezentanci Jugoslavije, bronasto pa nogometni reprezentanci Bolgarije. Jugoslavija je tako osvojila tri srebrne medalje, kar je nedvomno lep uspeh našega športa.

Jugoslavija : SZ 0:1 (0:0)

Povprečna igra v nogometnem finalu

Tekma na glavnem olimpijskem stadionu »Cricket Ground« je prisostvovala 100.000 gledalcev, željnih videti kvalitativno evropsko šolo nogometa. Toda te niti eno niti drugo moštvo ni prikazalo. Sovjetska reprezentanca je v povprečni igri premagala jugoslovanske z 1:0 (0:0). Reprezentanci sta nastopili z naslednjimi igralci:

SZ: Jašin, Kuznetsov, Oronjov, Malenkin, Bašaškin, Neto (kapetan). T.

Vendar se ne more reči, da tečna zmaga izkušeno sovjetske reprezentance, nad pomlajeno ekipo Jugoslavije ni bila zaslužena. Prednost sovjetskih nogometašev je bila predvsem v večji povezanosti, borbenosti in vitrajnosti v akcijah, ki so jih izvajali. Zlasti pa v tem, ker so znali izvršiti odlično obrambno taktiko, ki so z njo pravzaprav tudi odločili tekmo v svojo korist. Tudi sovjetski napad je bil bolj konstruktiven kot pa jugoslovanski.

Jugoslovani pa so bili boljši od svojega nasprotnika v igri z žogo, razen tega pa so izvedli več zelo lepih kombinacij sredi terena, lepo so podajali in od časa do časa bolj zvrsto »držali« igro v svojih rokah. Toda premož Jugoslovani so se premečala pri kazenskem prostoru sovjetske ekipe.

V začetku drugega polčasa so postali napadi sovjetskega moštva zelo nevarni. Že po treh minutah igre je moštvo SZ zabilo zmagovalni gol. Desno krilo Tatu-

lin je steklo ob aut liniji in z manj kot deset metrov od kornarske zastavice podalo igro v visini smajstetrovke Jašovu. Le-ta jo je podal Ilijinu, ki je z glavjo zadel spodnji levji vogal mreže. Radenković je skušal preprečiti žog pot za akrobatskim skokom, toda v svoji intervenciji je malo zakasnil. Tudi Jugoslovani so dosegli gol v 22. minuti po Papecu, toda sodnik ga je razveljavil, češ da je bil offside. Občinstvo je pri tem viharno protestiralo.

Po tem dogodku so igralci obeh moštvev postali nervozni. Jugoslovani so z vsemi štampi poskušali izenačiti rezultat, sovjetski nogometaši pa obdržali doseženo vodstvo. Zaradi tega je moral sodnik večkrat prekiniti igro. V 75. minuti je Kuznetsov grobo startal na Sekularca, malo pozneje pa je Santek fauliral Tatušina. V tem času igre so Jugoslovani izvedli šest kotov, toda sovjetske obrambe niso mogli zlomiti.

V sovjetskem moštvu so najbolje igrali Ilijin, Simonijan, Jašin, Salmikov in Bašaškin. V jugoslovanski reprezentanci pa se je s svojo igro predvsem odlikoval Spajič, nato pa Krstić in Antič. Kar zadeva tehniko igre sta bila Sekularac in Veselinović najboljša igralca na terenu.

Ko so jugoslovanski reprezentanci podelili srebrno medaljo, je ves stadion s hrupnim aplavzom pozdravil jugoslovansko moštvo, čeprav je tekmo izgubilo.

Svečan zaključek

Takoj po končanem nogometnem srečanju Jugoslavije: SZ se je na stadionu začel ceremonial, ki so s njim zaključili XVI. olimpijske igre moderne dobe.

Najprej so na stadion prikorakali nosilci zastav 68 držav, ki so sodelovale na igrah. Nato so ob zvokih fanfar in godbe prikorakali športniki, ki so v krogu obšli stadion in se razvili pred glavno tribuno, ki so bili na njej predsednik mednarodnega olimpijskega komiteja, predstavniki avstralske vlade in drugi visoki gostje.

Športniki pa niso bili razvrščeni glede na nacionalno oziroma državno pripadnost, kot ob otvoritveni sveča-

nosti, marveč so bili pomešani, ne glede na etnotna oblačila neke države. To novost, neobičajno na sodenih olimpijskih igrah, je občinstvo prično pozdravilo. Predsednik mednarodnega olimpijskega komiteja Avery Brundage (ZDA) je nato sporočil 100.000-glavi množici, da so igre končane, zahvalil se je organizatorjem za gostoljubnost.

Nato so sneli s častnega droga olimpijsko zastavo in ugasnili olimpijski ogenj. Stadion so najprej zapustili športniki, ki so mahali v pozdrav občinstvu, le-to pa jim je viharno odzdravljalo. V desetih minutah se je veliki stadion izpraznil, ostal je tih, vendar veličasten v svoji močnatosti.

Bačić in Grkinić o waterpolo srečanju med Jugoslavijo in Madžarsko

Predsednik plavalne zveze Jugoslavije Joza Bačić je takoj po končani tekmi Madžarska: Jugoslavija v waterpolu izjavil pred mikrofonom radija Avstralije naslednje:

»Čeprav so Madžari osvojili prvo mesto, menim, da je naša ekipa v finalnem srečanju pokazala več, tako da lahko trdim, da Madžari niso več najboljša waterpolo ekipa na svetu, ne glede na to, da so osvojili prvo mesto. Politični činiteљи so močno vplivali na igro in sojenje. V celoti so Madžari na prejšnjih olimpijskih igrah pokazali boljše igro in lepši waterpolo. Niz dobrih sodnikov, ki so se prej odlikovali kot objektivni, niso upravlili upani in pričakovani na teh igrah. Naši igralci so se od prvega do zadnjega dne moško, ostro in pošteno borili in so popolnoma zasluženo osvojili drugo mesto. Val naši igralci so se odlikovali s poštenostjo in borbenostjo.«

Božo Grkinić, trener naše waterpolo ekipe, pa je dejal:

»Finalna tekma je dala zelo dobro igro tako z ene kot z druge strani. Zmagala je ekipa, ki je pokazala več zadržanosti. Čeprav smo imeli priložnost, da izenačimo in pridemo v vodstvo, so Madžari v toliko bolj, ker so v srečanju v nasprotniki, ki so bili tudi naši, izbojevali večje zmage kot mi.«

Novi svetovni rekordi

Na XVI. olimpijskih igrah so športniki dosegli 11 svetovnih rekordov in 31 novih olimpijskih rekordov.

Novi svetovni rekordi: 4 x 100 m — moški ZDA 39,5; kopje — moški: Danielson (Norveška) 85,71 m; 4 x 100 m — ženske: (Avstralija) 44,5; skok v višino — žeske Mc Daniel (ZDA) 1,76 m.

Dviganje uteži: Bantam-kategorija — Vinc ZDA 342,5 kg, peresa — Berger (ZGD) 352,5 kg, srednja — Bogdanovski (SZ) 420 kg, polteška — Konno (ZDA) 447,5 kg.

Plavanje: 4 x 200 m — Avstralija 8:23,6; 1500 m prosto — Breen (ZDA) 17:52,9; 4 x 100 m ženske — Avstralija 4:17,1.

500 kg je dvignil

Argentince Umberto Selveti je osvojil srebrno medaljo v teški kategoriji dviganja uteži. Prav oliko kot Selveti je dvignil tudi svetovni rekorder Anderson

AMATERJI IN PROFESIONALCI

»Sodobno« tolmačenje

Ce bi ne bilo v zgodbi o ameriškem metalcu kladiva Cliffordu Fredericu Blairu nekaj podrobnosti, ki so več kot suha kronika o dogodku, ki bomo o njem spregovorili, bi ne bilo vredno več govoriti o Blairovem propadlem izletu v Melbourne. Te podrobnosti so značilne za vrednotenje modernega športa.

Cliff Blair je drugi najboljši metalce kladiva v ZDA. Ne bi mu mogli točno dodeliti mesta v lestvici metalcev na olimpiadi, ker je letos neredno treniral. Vseeno pa je postavil letos julija svetovni rekord v metu kladiva. 26 letni študent bostonske univerze meče kladivo od leta 1951. Da bi si zaslužil mesto v ameriški olimpijski reprezentanci se je uklonil vsem neprijetnostim priprav.

Toda Cliffordu Fredericu Blairu niso dovolili startati na XVI. olimpijskih igrah. Svojem prijatelju novinarju je pisal iz Melbourne običajno pismo z vtisi. Le-ta je v Bostonu njegovo pismo objavil in posledica tega je bila izključitev, ukrep, ki je bil mnogim nerazumljiv in nepravilen. Blair bi moral takoj popraviti kovečke in odpotovati domov v Massachusetts. Vrniti je moral celo olimpijsko obleko. Blair pa se ni čutil krivega in ni hotel odpotovati.

Tekmovanju, iz katerega so ga izključili, je prisostvoval kot eden izmed številnih gledalcev. Pravi, da je navdušen poskalc zmagi svojega rojaka Harolda Connollyja. Za Blaira to ni nič nenavadnega. To je bil le izraz njegovega visokega športnega črta, ki so mu ga vodje ameriškega olimpijskega moštva (preobremenjeni z amaterskimi tezami Amerikanca Brundagea) odrekli. Blair je prišel na stadion le tako, da mu je 13 letni John Forst iz usmiljenja odstopil svojgo vodstvo.

Dečkovno dejanje, njegova odpoved in razumevanje nas silita k

razmišljanju. Mar bi ga ne pohvalili bolj, če bi spremljal slepega čez cesto ali obdaril siromaka s pennymem? Toda, s tem, da dal dragoceno in nedosegljivo vstopnico izobčenec Blairu, je 13 letni John Forst pokazal, da zna ljubiti in razumeti olimpijske igre bolj kot ljudje, ki so prišli že v leta, ko lahko mislijo s svojgo glavjo.

SLOVENCII - ZMAGA V FLORETU

Ljubljana, 8. decembra. — Včeraj dopoldne je predsednik Slobodan Prizmič Slovenije na Taboru otvoril državno prvenstvo I. razreda v sabljanju. Na tekmovalcu sodeluje 25 tekmovalcev iz Slovenije, Hrvaške in Srbije. Po otvoritvi se je takoj pričelo finalno tekmovalje. Ženak v floretu. Ob koncu so imele tri tekmovalke enako število zmag. Šele po medsebojni borbi je velika borbenost prinesla zmago Jeltinčevski (Jug.) medtem ko je za tehnično zelo dobro Spelakovo (TVD Tabor) drugo mesto veliki uspeh.

Današnje tekmovalje je obsegalo borbe moških v floretu. Presenečenje finala v tej disciplini je pomenil popolno zmago srbskih tekmovalcev. Priporočiti pa je treba, da Slovenci sploh ne trenirajo te discipline, ker nimajo na to potrebni električni aparati. Bilo poraza je zmagal Tisa (Jug.) in tudi v tej disciplini osvojil prvo mesto za Jugoslovanski sabljaški klub »Jugoslovijec«.

Rezultati Floret — ženske: Jeltinčevski (Jug.) 7 zmag, 1 poraz; Spelak (TVD Partizan) 7; 1; Loknar (Lok.) 7; 1; Avšič (TVD Tabor) 4; 4; Otič (O) 3; 5; Kubič (O) 2; 6; Marković (Jug.) 2; 6; Prevez (O) 1; 7; Grahor (O) 1; 7.

Moški — meč: Tisa (Jug.) 7 zmag, 1 poraz; Simuniti (TVD Tabor) 6; 2; Vitorović (Jug.) 5; 2; Simuniti (TVD Tabor) 4; 3; Petrović (Crv. zvezda) 3; 4; Perčević (Jug.) 2; 5; Stegu (TVD Tabor) 1; 6; Klopič (O) 7; 0.

Moški — floret: Klopič (O) 7 zmag, 1 poraz; Simuniti (TVD Tabor) 6; 2; Tisa (Jug.) 6; 2; Krajsnjger (Mlad.) 5; 3; Mezgulija (O) 4; 4; Gunbinger (Crv. zvezda) 3; 5; Zajec (TVD Tabor) 2; 6; Lubj (Brank) 2; 6; Buržinov (Crv. zv.) 1; 1.

NOGOMETNI POKAL ŽELEZNIČARJEV

Danes »Ljubljana«: RABOTNIČKI

Ljubljancani bodo imeli priložnost videti nogometaše Rabotniškega in Skopljanskega nogometnega društva. Tekmi se najimi pomerili v prvenstveni tekmi za Pokal železničarjev. V tem tekmovalju tekmujejo najboljši železničarski klubi iz posameznih republik.

Na koncu jesenskega dela prvenstva v IV. conski ligi je Rabotniški zasedel 3. mesto, s istim številom točk kot drugoplasirani Radnički iz Niša, toda s slabšo razliko golov. Prvo mesto v IV. conski ligi je zasedla Slaga iz Rankovičevega z 18 točkami.

V počastitev Dneva republike je Rabotnički premagal v prijateljski tekmi mestnega rivala in člana I. zvezne lige Vardarja z rezultatom 1:0 (0:0). Tri dni kasneje pa je v prvenstveni tekmi za Pokal železničarjev premagal lanskoletnega člana I. zvezne lige Železničarja

iz Sarajeva z rezultatom 2:0 (2:0). Vse kaže, da je Rabotnički v dobri formi in da bodo ljubitelji nogometa prišli na svoj račun, saj je tudi Ljubljana uredila svoje vrste, kar potrjuje zmagi nad Odredom in članom I. zvezne lige Lokomotivo iz Zagreba.

Za Pokal železničarjev je že odigranih 5 tekem, in sicer:

- Spartak — Lokomotiva 2:2 (0:0)
- Lokomotiva — Spartak 2:2 (1:2)
- Spartak — Železničar 6:5 (5:2)
- Ljubljana — Lokomotiva 3:1 (3:0)
- Rabotnički — Železničar 2:0 (2:0)

Finec Linosouo, najboljši strelec s pištolo

	Spartak	Rabotnički	Ljubljana	Lokomotiva	Železničar
Lestvica:	5 1 2 0 10:7 4	1 1 0 0 2:0 2	1 1 0 0 3:1 2	3 0 2 1 9:7 2	2 0 0 2 3:8 0

In naslednje tekme Ljubljane? 16. decembra z Železničarjem v Ljubljani, 23. decembra z Rabotničkim v Skoplju, 10. februarja 1957 z Železničarjem v Sarajevu, 24. februarja 1957 s Spartakom v Šubotici, 19. marca 1957 s Spartakom v Ljubljani, medtem ko bo povratna tekma z Lokomotivo določena pozneje, ker Lokomotiva odhaja na turnejo po inozemstvo.

Prav gotovo je, da bo to tekmovalje pomagalo »Ljubljanci« k dobriim pripravam za spomladanski del prvenstva v I. conski ligi.

Smučarji Fužinarja že smučajo

Smučarski delavci »Fužinarja« so med prazniki organizirali smučarski tečaj za mlajše tekmovalce-alpince, tekače in skakalce. Tečaj pod vodstvom domačih smučarskih učiteljev in inštruktorjev je bil na smučarski koči pod Uršljo goro. Tečaj se je udeležilo kar 38 tekmovalcev v starosti od 13 do 18 let, ki so bili razdeljeni na posamezne discipline in katerih delo je kontroliralo 8 agnih smučarskih delavcev »Fužinarja« pod vodstvom neumornega tehničnega vodje Karla Fanudla.

Snežne razmere so bile ugodne, le snežilo je pogosto, kar pa ni motilo mlade smučarje, da bi pridno vadili.

Koledar naših meddržavnih srečanj

Beograd, 8. dec. — Na sestanku upravnega zbora NZJ niso sprejeli program meddržavnih srečanj za prihodnje leto zato, ker niso predvideli tudi terminov za pripravo državne reprezentance. Spored tekem je predvidel naslednja mednarodna srečanja:

- Grčija: Jugoslavija 14. aprila.
- Jugoslavija: Italija in Luxemburg: Jugoslavija B 13. maja
- ČSR: Jugoslavija 19. maja.
- Jugoslavija: Avstralija 18. sept.
- Jugoslavija: SZ 22. septembra.
- Romunija: Jugoslavija 13. okt.
- Jugoslavija: Grčija 27. oktobra.
- Jugoslavija: Romunija 17. nov.

Državno prvenstvo (pomladanski del) bo od 3. marca do 23. junija.

sončni žarki so jo vse obiskali. Motrila me je. Na mizici zraven nje je stala posoda, polna svetlorumenih rož. V naročju je ženska imela škaflo z bomboni, prav tako, kakor sem si to predstavil pri sprčo šuštenja, in je spokojno, skoraj svečano jedla.

— Kaj si mislil: dvakrat je večja od moizne krave? — me je vprašala — ali govoriš morda o meni?

Za gotovo sem vedel, da so bile to moje besede, a sem tudi vedel, da se ne tčejo nje. Ali pa morda se? Natanko sem žensko premeril. Bila je visoka in obilna, sveže polti in bujnih las nekeke mahagonijeve barve, spetih vrh temena. Ni bila mlada. Morala je biti čez petdeset, a bila je še zmeraj nekam lepa. Bila je to bogata lepota, čeprav že odvečala. Prav tako, kakor bodo izgledale tudi tiste bledorumene rože, tik preden bodo cvetni listi odpadli z njih. Bila je oblečena v črno, tesno prilagajočo se obleko, ki ni nič kaj pristojala njeni dozoreli ženskosti. V svoji zamergeni zavesti sem sklepal, da je bila ta ženska na vsak način vdova.

Za trenutek je ta preudarek ublažil mojo zmedenost.

Potem se mi je zazdelo, da me je ženska nekaj vprašala. Vedel sem, da ni dostojno, če človek na vprašanje ne odgovori. Toda nič več se nisem spomnil, kaj me je pravzaprav vprašala.

Za žensko je široko okno, ki so ga obdajale brokatne zavese, gledalo na vrt, ves od sonca zalit, ki ga prej še nikoli nisem videl. Ženska si je odbirala že drugo čokolado.

Ali mi je ni morda ponudila? Nemara mi jo je. Res mi jo je ponudila.

— Ne, hvala, — sem dejal.

— Ne, hvala? Zakaž hvala, moj mali? — me je pomirljivo vprašala.

Jasno so se njene rjave oči ozirale vame.

PATRICK QUINTIN

IŠČIEM SAMEGA SEBE

Napor me je izčrpal. Ležal sem nepremično. Zunaj je bilo sonce. Čutil sem ga, skoraj videl skozi priprte veke. Tudi vonj je bil tu, toda to ni bil vonj po etru, marveč sladak, spomladanski: vonj po cvetličah.

Ležal sem vznak. Le to sem vedel in še to, da sem v hudu neprijetnem položaju. Poskusil sem se obrniti na bok, a mi ni uspelo. Desno roko sem čutil kakor ogromno, težko zapreko. Dotaknil sem se kože, a nisem čutil njene mehke toplote, marveč nekaj hladnega, trdega, česar nisem mogel doumeči. Pa sem to takoj pozabil in sem se poskusil obrniti na drugo stran. A tudi s tem ni bilo nič: tokrat mi je bila napoti leva noga. Dotikal sem se do nje in začutil, da je hrapava in trda kakor roka. Neznosno mi je postalo. Na ves glas sem zastokal:

— Saj je dvakrat večja od moizne krave!

Prav od blizu mi je tedaj neko šuštenje prišlo na uho: bilo je prav tako, kakor če bi kdo brskal po škafli bonbonov, da bi si enega odbral. Občutek nevarnosti me je pripravil, da sem razprl oči.

Pogled mi je obtičal na ženski, ki je sedela kraj mojega zglavlja,

— Dragi moj fant, nisem mislila, da boš kaj želel po vsem tem etru, ki si se ga nadihal. — Stegnila je drobno, nežno roko in me pogladila, pa pristavila: — Kako ti je? Hudo slabo?

— Hudo slabo, — sem takoj pritrdil.

— Razumem. A nič ne skrbi! Kmalu bo spet vse dobro.

Roka ji je znova segla po bonbonu, a je obvisela v zraku. — Ali te vznemirja, ko me vidiš, da jem? Bom takoj nehala, če hočeš, čeprav so tle polnjene izvrstni. Selenja jih je kupila zate na Bulvaru de la Costa v tisti bombonieri, ki so jo šele nedavno odprli. Selenina misel! Kakor da bi ti bili mar bonboni, ko si v takem stanju.

Razgovor je bil prehudo zapleten. Gledal sem žensko, čutil v ušesih tiho brnenje letalskih vijakov in čakal, da bo postalo glasnejše. Nihi od daleč nisem mogel ugantiti, kdo bi bila ta ženska, a prav mi je le bilo, da sem jo gledal. Bil mi je ljub njen šop mehkih, bleščečih las, bile so mi draga njene obilne prsi, ki jih je dala slutiti njena pojava. Imelo me je, da bi naslonil glavo na te njene prsi in da bi zaspal.

Kakor v megli sem iskal odgovor na vprašanje, kdo bi utegnila biti ta ženska. Mislil sem, da bi jo vprašal, a se mi je zazdelo, da to ne bo olikano. Odlomki njenih besed so se brez zveze motali po labirintu mojih misli. Eter.

— Eter? — sem vprašal. — Kaj se mi je zgodilo?

Ženska je odležala škaflo z bomboni kraj rož, se okrenila in vzela mojo roko v svojo.

— Nič ne maraj, dragi! Kmalu ti bo dobro in se boš že spomnil.

Začutil sem, da sem nesrečen, ponižan.

— A le česa?

S kvaliteto svojih izdelkov in zmernimi cenami se slikarsko-pleskarsko podjetje

»DOM«

že deseto leto trudi, da bi zadovoljilo svoje naročnike

Preslikalo in prepleskalo je toliko stanovanj, kot jih ima majhno mesto

Prva razstava obrtnih obratov v Celju, pri kateri je sodelovalo sedanje podjetje »Slikarstvo Dom«

Desetletnica podjetja je že takšen jubilej, da je ob tej priložnosti treba prepredati njegovo zgodovino. V teh letih je šlo »SLIKARSTVO DOM« v Celju skozi različne faze svojega razvoja. Po večini ljudje ne vedo, da podjetje ni bilo nacionalizirano, temveč je zraslo iz skromnih sredstev, predvsem po zaslugi nekaterih posameznikov in moralne pomoči, ki so jo nudili nadrejeni forumi. V teku let je podjetje menjalo več nazivov, ostalo pa je prej kakor slej državno podjetje.

Z januarjem mesecem 1947 so postavili na noge slikarsko-pleskarsko-erkoslikarski obrat. Ta je bil najprej v sklopu Pomožnih stavbnih obratov. V začetku je šlo podjetje samo

dva kvalificirana delavca in dva vajenca. Že med prvim letom se je to število dvignilo na 20. Med njimi je bilo tudi nekaj vojni ujetnikov, ki pa jih je obrat že po nekaj mesecih izgubil. Kljub temu, da so le-ti imeli podpoprečno strokovno izobrazbo, je doživel mladi obrat po njihovem odhodu precejšen pretres. To je bil prvi opomin, naj vodstvo posveti več pozornosti vzgoji mladega kadra. Le na tak način je bilo možno nadoknaditi izgube in izpopolniti vrzeli v vrstah visokokvalificiranega kadra, ki ga je vojna ravno v tem poklicu močno prizadela.

Tako se je podjetje nekako pribijalo do leta 1949. V tem letu je število delavcev naraslo na 25. Naslednje

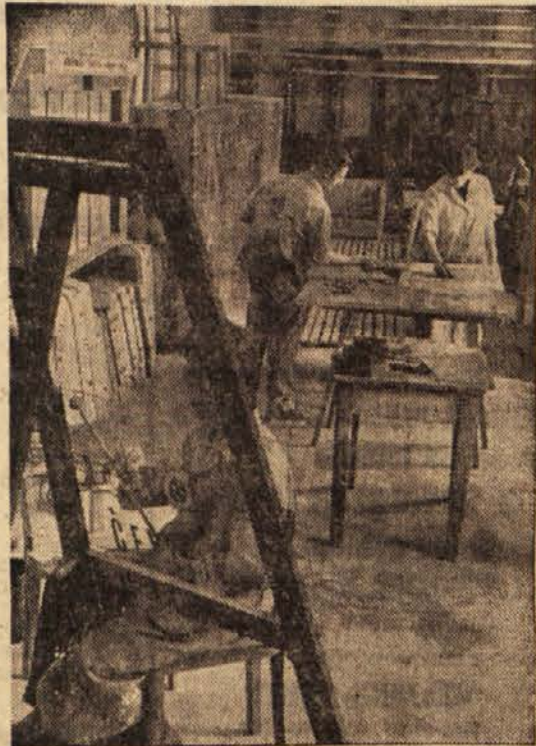
leto je bil obrat priključen uslužnostnemu podjetju. Pod novim vodstvom je kolektiv začel v finančno stisko. Na koncu leta je namreč bilanca pokazala poldrug milijon dinarjev primanjkljaja. Le-ta je nastal zaradi ponesrečene reorganizacije. Leto za tem je prevzel podjetje državni obrtni mojster. Leta 1953 je bilo ustanovljeno samostojno podjetje Mestnega ljudskega odbora z imenom »SLIKARSTVO DOM« — Celje.

Poučno je pogledati, kako se je dvigalo število zaposlenih. 1950 jih je bilo 22, 1951 — 33,

1952 — 48, 1953 — 54, 1954 — 49, 1955 — 48. Letos imajo predvidenih 47 zaposlenih.

Toda te številke, ki same zase sicer dovolj zgovorno govorijo o rasti podjetja, ne dajejo popolne slike o njegovem razvoju. Potrebno je pogledati tudi promet, ki ga je kolektiv dosegel v teh letih. V letu 1947 so imeli vsega skupaj za 2.152.000 dinarjev prometa, 1948 za 2.763.000, 1949 za 8.254.000 (5 milijonov tržnega dobička), 1950 za 3.724.000 (poldrug milijon izgube), 1951 za 5.373.000, 1952 za 11.127.000, 1953 za 19.778.000, 1954 za

CELJE

Vajenka že spretno pomaga pomočniku-specialistu za imitacijo lesa

22.024.000 in leta 1955 za 19.841.000. Za letos predvidevajo za 22.000.000 dinarjev prometa.

V teh letih se je v podjetju izučilo 18 delavcev, priučilo pa 11.

Od ustanovitve obrata do danes je kolektiv opravil 586.624 delovnih ur. Ali z drugimi besedami: preslikali so 4831, prepleskali pa 2234 stanovanj.

Svoja dela opravlja SLIKARSTVO DOM — Celje v celotnem celjskem bazenu. Slikali in pleskali so pa tudi že v Sarajevu. Vendar opravijo najmanj 60% vseh del v samem Celju, tako da ne more nihče očitati podjetju, da ni več celjsko.

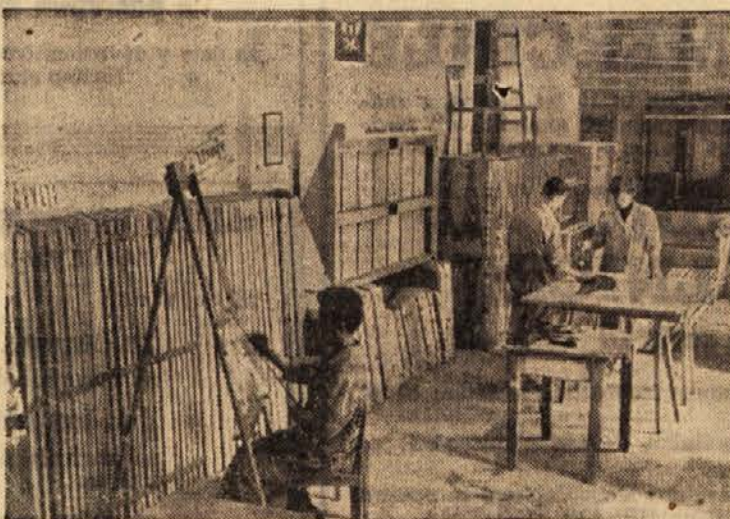
Posebno pozornost posvečajo kvaliteti svojega dela. Na žalost pa le-ta ni vselej odvisna samo od njih, marveč tudi od materiala, ki jim ga dobavljajo različne tovarne, pa tudi od zidarstvih in mizarstvih del (nesuh les in zid). Material so v glavnem barve, laki, firmeži, razredčila itd., katerih kakovost se stalno izpreminja.

Včasih je zadovoljiva, drugič spet zelo slaba — pač tudi odvisna od surovin, katere tovarne dobijo.

Vse delo je v podjetju normirano. Imajo tako imenovane grupe norme. Sestavili so jih po daljših opazovanjih na izkušnjah več let. Zda se že do take mere dognane, da odstopajo kvečjemu za 10%. Vsako odstopanje pa takoj analizirajo in poiščejo vzroke. Pri tem jim pomaga sistem delovnih nalogov in posebnih obrazcev, ki so jih vpeljali pri svojem poslovanju.

Podjetje ima svoj delavski svet in upravni odbor. Ki so vodil podjetje še državni obrtni mojster, je sindikalna organizacija imela vlogo delavskega sveta in upravnega odbora. Pri delavskem upravljanju imajo svoje težave — zaradi raztresenih delovišč namreč s težavo skladiče zasedanje DS. Upravni odbor zaseda redno, o svojih sklepih pa obvešča delovišča tako, da vsi člani kolektiva seznanjeni z vsemi problemi podjetja.

UPRAVNI ODBOR, DELAVSKI SVET IN UPRAVA PODJETJA ČESTITAJO OB POMEMBEM JUBILEJU VSEM ČLANOM KOLEKTIVA TER VSEM TISTIM, KI SO SODELOVALI PRI RAZVOJU PODJETJA TER JIM ŽELIJO, DA BI S SVOJIMI MOČMI SE NADALJE PRISPEVALI ZA RAST IN PROCVIT PODJETJA

Erkoslikarji in pleskarji pri delu v lesni delavnici. Ostali člani kolektiva pa delajo na raznih drugih deloviščih

DNEVNE NOVICE

PREDAVANJA

Slovensko zdravniško društvo vabi vse tov. zdravnike in medicince višjih semestrov na predavanje prof. dr. Fr. Hribarja: »Lymphadenitis mesenterialis reticulocytaria abscedens« — kot vzrok za pseudoappendicitis acuta. Predavanje bo v petek, 14. decembra ob 19.30 v predavalnici Interne klinike v Ljubljani.

Elektrotehniško društvo LRS vabi vse člane in druge interese iz Doma elektrogospodarstva na predavanje, ki bo dne 12. decembra 1956 ob 19.30 (brez akademske četrti) v dvorani Doma elektrogospodarstva, Ljubljana, Hajdrihova ulica 2. Predaval bo ing. Milan Čerčekar o temi: »Reaktorji za moč. Predavanje bo spremljano z diapozitivi. Omenjeno predavanje je četrti iz ciklusa predavanj o jedrski tehniki, ki bodo tedensko do konca januarja 1957.

Predavanje. Akcijski odbor psihiatrov in duševnih higienikov psihiatrske klinike Medicinske fakultete in Bolnišnice za duševne in živčne bolezni, Ljubljana-Polje, vabi tovaršje zdravnike in medicince višjih semestrov kot tudi ostalo zainteresirano akademsko javnost na predavanje prof. dr. Janeza Kanonija: O znanstveni plati in praktični dejavnosti duševne higijene pri nas (nadaljevanje). Predavanje bo v petek, 14. decembra ob 19.30 v predavalnici Interne klinike.

Priradlovno društvo v Ljubljani vabi na poljudno-znanstveno predavanje docenta dr. ing. Aleša Strojnika: Betatron in zdravljenje raka. I. Rentgenski žarki in batatron. Predavanje, spremljano z diapozitivi, bo v torek, 11. decembra ob 20. v prirodoslovni predavalnici na Univerzi, vhod z Gosposke ulice.

KONCERTI

Jutri koncert za zeleni abnoma. Solist violinistka Ida Händel iz Londona, dirigent Samo Hubad. Spored: Beethoven: Coriolan; Bruch: Koncert za violino in orkester; Škeri: Koncert za orkester (prva izvedba); Roussel: Bakhus in Ariadna.

Naš dragi mož, oče in stari oče Ing. Tihomir st. Djurdjevič je umrl dne 7. decembra 1956 v 77. letu življenja. Pogreb bo danes, v nedeljo, dne 9. decembra ob 12 iz kapele na novem pokopališču v Beogradu. Zalujouča družina

GLEDALIŠCA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE DRAMA

Nedelja, 9. decembra ob 18: Molière: »Sola za moč«, »Izsiljena ženitve«. Izven in za podeželje; ob 20: Cankar: »Hlapci«. Gostovanje ljubljanske Drame v okviru jubilejnih slovesnosti ob 200-letnici rojstva Antona Tomaža Linhartca v Radovljici.

Ponedeljek, 10. decembra: Zaprt. Torek, 11. decembra ob 20: Cankar: »Pohujšanje v dolini šentflorjanske«. Predstava v počastitev Cankarjevega spominskega dneva. Abonma T. (Jacinta — Duša Počkajeva.)

Sreda, 12. decembra ob 20: Shakespeare: »Henrik IV.« (II. del). Abonma A. (Falstaff — Pavle Kovič.)

Četrtek, 13. decembra ob 20: Miller: »Spomin na dva ponedeljka«, »Pogled z mostu«. Abonma D. Petek, 14. decembra ob 15.30: Molière: »Sola za moč«, »Izsiljena ženitve«. Abonma Petek I. popoldanski. Sobota, 15. decembra ob 20: Miller: »Spomin na dva ponedeljka«, »Pogled z mostu«. Izven in za podeželje; ob 20: Molière: »Sola za moč«, »Izsiljena ženitve«. Izven in za podeželje.

OPERA Nedelja, 9. decembra ob 19.30: Smetana: »Prodana nevesta«. Gostovanje Jožeta Gostiča. Izven in za podeželje.

Ponedeljek, 10. decembra: Zaprt. Torek, 11. decembra ob 19.30: Smetana: »Prodana nevesta«. Dijaška predstava. Sreda, 12. decembra ob 19.30: Rossini: »Seviljski brivci«. Abonma K. Četrtek, 13. decembra ob 19.30: Puccini: »Tosca«. Abonma H. Petek, 14. decembra: Zaprt.

Slovenski knjižni zavod

poslovalnica WOLFOVA 5 (nasproti slaščičarne Pellicon)

Vam nudi pisalne in računsko »oje« znanke

EVEREST IN OLIVETTI

Obiščite našo poslovalnico, kjer boste solidno postreženi. 4588

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališka pasaža Nedelja, 9. decembra ob 20: Cankar: »Pohujšanje v dolini šentflorjanske«. Izven. (Jacinta — Mira Sardocova.)

Sreda, 12. decembra ob 20: M. Gorki: »Malomeščani«. Premiera. Izven. Četrtek, 13. decembra ob 20.30: Remec: »Magda«. Abonma GSS. Vstopnice so tudi v prodaji.

Petek, 14. decembra ob 20: M. Gorki: »Malomeščani«. Abonma LMS I. Sobota, 15. decembra ob 20: Cankar: »Pohujšanje v dolini šentflorjanske«. Izven. (Jacinta — Mira Sardocova.)

Nedelja, 16. decembra ob 18: Remec: »Magda«. Izven. Popoldanska predstava; ob 20: M. Gorki: »Malomeščani«. Izven.

V uredno, 12. decembra, bo v Mestnem gledališču petna predstava v letošnji sezoni. Uprizorili bodo dramo M. Gorkoga »Malomeščani«. Delo je režiral Igor Pretnar. Igrajo: Franca Presetnik, Pugljeva, Miklavc, Hahnova, Janez Presetnik, Kopac, Svetlova, Zupančičeva, Albreht, Juvanova, Bojčeva, Bučarijeva, Bežalj. Sceno je izdelal Milan Butina, kostumer pa je Mija Jarševa.

V tednu dovoljetne jelke bo Mestno gledališče uprizorjalo naročne predstave mladinske igre »Sreč igračk«. Skupine, ki vsakega celo dvorano, imajo 50% popust.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Ljubljana, Mestni dom

Nedelja, 9. decembra ob 16: Stuart: »Cudovite pustolovščine«, komedija. Popoldanska predstava. Izven; ob 20: Jurčič: »Sosedov sin«. Ljudska igra. Večerna predstava. Izven. Sreda, 12. decembra ob 20: Stuart: »Cudovite pustolovščine«, komedija. Izven.

Petek, 14. decembra ob 18: J. Jurčič: »Sosedov sin«. Ljudska igra. Zaključna predstava. Sobota, 15. decembra ob 20: Wilde: »Idealni soprog«. Igra. Izven. Prodaja vstopnic v Mestnem domu, rezerviranje telefon št. 32-860.

OBRTNIŠKO GLEDALIŠČE

Ljubljana

Sobota, 8. decembra ob 20: Fodor: »Matura«. Nedelja, 9. decembra ob 18: Fodor: »Matura«.

Prodaja vstopnic 2 uri pred pričetkom predstave in v nedeljo ob 10 do 12. Rezervacije vstopnic na telefon št. 22-633.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE

Marionete

Levstikov (Sentjakovski) trg 2

Nedelja, 9. decembra ob 11: Milčinski: »Zvezdica Zaspanka«; ob 15: Milčinski: »Zvezdica Zaspanka«.

Ročne lutke Resljeva cesta 28

Nedelja, 9. decembra ob 17: Papler: »Hudobni graščak«.

Prodaja vstopnic za vse predstave od srede dalje (razen nedelje) ob 10 do 12 v Upravi. Resljeva cesta 28, tel. št. 32-620, in pol ure pred vsako predstavo (tudi ob nedeljah) pri gledališki blagajni.

Društvo prijateljev mladine, množične organizacije in upraviteljstva osnovnih šol na področju Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana obveščajo, da bo Mestno lutkovno gledališče — Ljubljana v času Novoletne jelke od dne 20. do vključno 30. decembra, gostovalo z ročnimi lutkami po deželi. Prijave za gostovanje sprejemamo samo do 12. decembra 1956. Informacije dobite v upravi gledališča Resljeva cesta 28, tel. 32-620.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Italijanski film

Kruh, ljubezen in ljubosumje

II. del. Nadaljevanje filma: »Kruh, ljubezen in fantazija«. Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. — Ob 19 matineja istega filma. V glavni vlogi Gina Lollobrigida in Vittorio de Sica. Prodaja vstopnic od 9-11 in od 14 dalje.

KINO »KOMUNA«

Italijanski barvni film

Carosello Napoletano

Tednik. Filmske novosti št. 43. — Predstave ob 16, 18.30 in 21. Ob 10 matineja istega filma. — Prodaja vstopnic od 9-11 in od 14 dalje.

KINO »TRIGLAV«

Ameriški film

»Fant iz Oklahome«

Tednik. V glavni vlogi Will Rodgers in Nancy Olson. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

RADIO LJUBLJANA

Spored za nedeljo, 9. decembra

Poročila: 6.05, 7.00, 13.00, 15.00, 19.00, 22.00 in 22.55. 8.00-7.00. Veselo in poskočne za prijetno nedeljsko jutro — 7.15 Reklame — 7.30 Radijski koledar in prireditve dneva — 7.35 Zabavne melodije — 8.30 Otroška predstava: Andre Maurois: Dežela 36.000 želj (ponovitev) — 9.10 Spominska oddaja ob 20-letnici smrti Emilia Adamiča (glasbena oddaja s komentarjem) — 9.45 Še pomnite, tovariši... Franc Levins-Rišar: Partizansko shajališče Bor — 10.15 Nedeljski simfonični koncert — 11.15 Oddaja za Beneške Slovence — 11.35 Lahek glasbeni spored — 12.00 Pogovor s poslušalci — 12.10 Popoldanski glasbeni spored — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Za našo vasa — 14.00-15.00 Zeleni ste, poslušajte — vmes ob 15.00 Zvone Kržišnik: Semeničevost (reportaža) — 15.30 Promenačni koncert — 17.30 Radijska igra: Čolič: Daleč je sonce (ponovitev) — 18.05 V zabavnem ritmu — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame — 20.00 Večerni operni spored — 21.00 Kulturni razgledi: Andrej Budal: O trških kulturnih problemih — 21.15 Glasba iz filmov — 22.15 Nočni koncert — 22.15-23.00 UKV program: Zaplešimo — 23.00-24.00 Oddaja za tujino — na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

KINO »SISKA«

Ameriški barvni film

»HONDO«

V glavni vlogi John Wayne in Geraldine Page. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. Na sporedu samo še danes in jutri.

KINO »SLOGA«: Amer. barvni film: »Kvartoprec z Missisipi«. Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineja istega filma.

KINO »VIČ«: Ameriški film: »Tarzan brani džunglo«. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO »SOČA«: Ameriški film: »Tarzan brani džunglo«. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

MLADINSKI KINO LM, Kotnikova 8, predvaja za mladino slovenski film: »Dolina miru«. Predstave ob 10, 15 in 17.

KINO »LITOSTROJ«: Sovjetski barvni film: »Veselo zgodbe vojaka Brovkin«. Predstave ob 16, 18 in 20. — Prodaja vstopnic uro pred pričetkom prve predstave. Danes zadnjič.

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna
V nedeljo: Lekarna »Planinka«, Glavni trg 20.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE
Nedelja, 9. decembra ob 19.30: Puccini: »La Bohème«. Izven. — Ob 15: Patriček: »Vroč krič«. Izven. Gostovanje v Mežici.

KINO

»PARTIZAN«: Ameriški barvni film »Gola džungla«.
»UDARNIK«: Italijanski film »Kruh, libežen in fantazija«.

Za Novo leto je pripravila
JUGOSLOVANSKA LOTERIJA
posebno loterijo

● NOVOLETNO LOTERIJU

Vrednost dobitkov
112.000.000 dinarjev
Glavna premija 2.000.000 din

CELJSKE VESTI

CELJSKO GLEDALIŠČE
Nedelja, 9. decembra ob 15.30: Golia: »Uboja Ančka«. Izven.

KINO

»UNION«: Ameriški barvni film: »Dvoriščno okno«. Predstave ob 15, 18 in 20. V glavni vlogi Grace Kelly in James Stewart.

»METROPOL«: Češki barvni film: »Jan Hus«. Predstave ob 15, 18 in 20. V glavni vlogi Zdenek Stepanek.

IZ ZALCA

Ameriški barvni film: »Pesmi zlatega zapada«. Predstave ob 15, 17 in 19.30. V glavni vlogi Milti Gaynor in Dale Robertson.

IZ ROGAŠKE SLATINE

Italijanski film: »Filumena Marturano«. Predstave ob 16 in 19.

IZ PTUJA

OKRAJNO GLEDALIŠČE PTUJ
Nedelja, 9. decembra ob 15: Moliere: »Tartuffe«. Gostovanje v Križevcih pri Ljutomeru.

Francoski barvni film: »Aventure sevilljskega brivca«.

IZ MURSKE SOBOTE

»PARK«: Indijski barvni film: »Mangala, hči Indije«.

VESTI IZ TRBOVELJ

»SVOBODA-TRBOVLJE II.«: Ameriški film: »Tarzanova jeza«.
»DELAJSKI DOM«: Amer. barvni film: »Nocoj bomo peli«.

VESTI IZ KRANJA

PRESERNOVO GLEDALIŠČE

Nedelja, 9. decembra ob 16: A. T. Linhart: »Ta veseli dan ali Matiček se ženi«. Izven in za podelje.

Torek, 11. decembra ob 18: Sofoklejski »Kralj Edip«. Zaključena predstava za tovarno »Iskra«, Kranj.

Četrtek, 13. decembra ob 16: Zaključena predstava za gimnazijo in strokovne šole, ob 20 izven: Delderfeld: »Visok je zid«. Gostovanje v Skoflji Loki.

Nedelja, 16. decembra ob 18: Delderfeld: »Visok je zid«. Izven in za podelje.

KINO

»STORŽIČ«: Ob 9.30 in 14 ameriški film: »Francis v velemestu«. Ob 18 in 20: francoski barvni film: »Lucrezia Borgia«. V glavni vlogi Martine Carol, Pedro Armendariz in Massimo Serato. Danes zadnjkrat. Za mladino do 16 let film ni primeren. Predstava ob 16 odpade.

»TRIGLAV«: Primsko: Ameriški barvni film: »Cas obračuna«. Predstave ob 15, 17 in 19.

Z BLEDA

Ameriški barvni film: »Ljubimca divjega zapada«. Predstave ob 14, 16, 18 in 20. V glavni vlogi Doris Day, Howard Keel, Allyn McLerie, Dick Wesson in Gale Robins.

IZ DOMŽAL

Ruski barvni film: »Obad«. Predstave ob 15, 17 in 19.

Z JESENIC IN OKOLICE

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE
Nedelja, 9. decembra ob 19.30: Roussin: »Otroci prihajajo«.
Režija in scena Bojan Cebulj.

Brivsko dežurno službo ima v nedeljo, 9. decembra Marija Konc, brivski salon, Gosposvetska cesta.

Zdravniško dežurno službo na Jesenicah ima dr. Milan Čeh. Cesta maršala Tita.

RAZPISUJEMO MESTO

medicinske sestre

za takojšen nastop v Mariboru ali po dogovoru.

Železniški zdravstveni dom
MARIBOR

M 382

KOBILARNA LIPICA

pri Sežani

železniška postaja Sežana
bo dne 14. decembra ob 10. uri
dopolodne razprodala na

JAVNI LICITACIJI

8 čistokrvnih lipicanskih konj

(žrebec, kobil in žrebet).

4604

Avtobusni promet Maribor

obvešča vse potnike, da bo 10. decembra 1956, to je v ponedeljek, uvedena nova avtobusna proga

MURSKA SOBOTA—RADENCI—GOR. RADGONA—LENART—MARIBOR—LJUBLJANA

Avtobus bo vozil po tem voznom redu:

5.30 odhod	MURSKA SOBOTA	prihod	20.50
5.50	Radenci		20.30
6.00	Gornja Radgona		20.20
6.45	Lenart		19.35
7.15	Maribor		19.10
8.35	Celje		17.40
10.15 prihod	LJUBLJANA	odhod	16.00

Cene:

Murska Sobota—Ljubljana . . .	890 din
Gornja Radgona—Ljubljana . . .	810 din
Lenart—Ljubljana	710 din

Poslužujte se ugodne zveze! — Potovali boste udobno v ogrevanem avtobusu!

M 381

UPRAVNI ODBOR TRGOVSKEGA PODJETJA

»SLOVENIJASPORT«
LJUBLJANA, TITOVA C. 26

razpisuje naslednji delovni mesti za:

ŠEFA KOMERCIALE

Pogoji: ekonomska fakulteta in 10 let prakse, z znanjem vsaj enega tujega jezika (nemški, angleški) ali srednješolska izobrazba in 15 let prakse v komercialnih poslih.

POSLOVODJO
POSLOVALNICE

Ljubljana, Titova cesta 26

Pogoji: ustrežna strokovna izobrazba z najmanj 10 let prakse.

Plača po tarifnem pravilniku. — Nastop službe s 1. januarjem 1957.

Pismene ponudbe s kratkim življenjepisom in opisom dosedanjega službovanja pošljite UPRAVI PODJETJA.

4605

Lesno industrijsko podjetje Nazarje

proda

STROJ ZA ŠIVANJE ZABOJNIH ELEMENTOV

zramke FISCHER-SIEFERT-BOSS, malo rabljen in v brezhibnem stanju.

Interesenti naj se javijo osebno ali pismeno v upravi LIP NAZARJE

kupi

VEČLISTNO KROŽNO ŽAGO (AMERIKANER)

delovne širine 500—600 mm

Ponudbe s tehničnimi podatki in navedbo cene pošljite na upravo LIP NAZARJE do konca meseca decembra 1956.

C 299

ZARADI TIPIZACIJE PROIZVODNJE

prodajamo

ZA NAS NEPOTREBNA OSNOVNA SREDSTVA:

- 4 vprežne pluge
- 6 izruvačev za krompir
- 3 osipalnice — okopalnike
- 3 sejalnice za žito
- 3 sejalnice za koruzo
- 1 trosilec umetnega gnoja
- 45 vozov navadnih težkih, srednjih in lahkih
- 2 osebnih sani
- 13 brzoparilnikov
- 2 kotla za žganjekuho
- 5 sodov hrastovih, velikih
- 1 škropilnico
- 1 kultivator, vprežni
- 1 samovezalko »Fela«
- 1 hidravlično stiskalnico
- 2 stiskalnici za sadje
- 1 stiskalnico za seno
- 1 trier za žito
- 3 drobilce za žito
- 1 šrotar, mlinski
- 1 robkač za koruzo
- 1 motor, bencinski
- 1 omara
- 1 sadni mlin
- 4 tehtnice
- 2 pisalna stroja

Za državna in zadržna podjetja bo licitacija od 8. do 15. decembra 1956! Po tem datumu bomo prodajali tudi privatnikom v smislu obstoječih tožadnih zakonskih predpisov. Državna in zadržna posestva opozarjamo na možnost prepisa osnovnih sredstev.

Kmetijsko gozdarsko podjetje Kočevje

4587

»CINKARNA«

metalurško kemična industrija, Celje

sprejme

FINANČNEGA KNJIGOVODJO

z večletno prakso

STENODAKTILOGRAFKO

2 VISOKOKVALIFICIRANA STROJNIKA

za parni stroj 500 ks

Plača po tarifnem pravilniku podjetja. Ponudbe pošljite na

»CINKARNO«

metalurško kemična industrija, Celje

C 302

»ELEKTRONABAVA«

Podjetje za uvoz elektroopreme in elektromateriala
LJUBLJANA • RESLJEVA 14a/II

sprejme

moško ali žensko moč
s pasivnim znanjem nemškega jezika

za delo v deviznem odseku. — Plača po tarifnem pravilniku.
Nastop službe takoj ali po dogovoru. 4606

»LESNO INDUSTRIJSKO PODJETJE LJUBLJANA«

PARMOVA ULICA 37/I

sprejme:

Izučenega strojnika

za upravljanje parne lokomobile WOLF

dva kurjača

za kurjenje parne lokomobile WOLF s potrebnim izpitom

mojstra mehnične delavnice

absolvent delovodske šole z vsaj 5-letno prakso na takem delovnem mestu, po možnosti v lesno predelovalni industriji. Obvladati mora dobro lesno obdelovalne stroje. — Delovno mesto je pri lesno industrijskem obratu Radomlje, ž. p. Jarše pri Domžalah, p. Radomlje.

Pismene ponudbe z opisom dosedanjega službovanja vložite ali se osebno zglasite pri upravi v Ljubljani ali pa direktno pri LESNO INDUSTRIJSKEM OBRATU V RADOMLJAH.

4584

OKRAJNI ZAVOD ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE
V CELJU

RAZPISUJE DELOVNO MESTO

nadzornega
zdravnika

POGOJI: zdravnik splošne prakse z večletno prakso. Komfortno stonovanje zagotovljeno jeseni 1957, osnovna in dopolnilna plača po uredbi, ostali pogoji po dogovoru.

4591

RAZPIS

ISKRA

TOVARNA ELEKTROTEHNIČNIH IN FINOMEHANIČNIH IZDELKOV • KRANJ

RAZPISUJE SLEDEČA DELOVNA MESTA ZA:

INŽENIRJA KEMIJE

KEMIKA s srednjo tehnično šolo

VEČ INŽENIRJEV strojne in elektrostroke

VEČ TEHNIKOV strojne in elektrostroke

VEČ ABSOLVENTOV ekonomske fakultete

VEČ ABSOLVENTOV srednje ekonomske šole

Nastop takoj ali po dogovoru. — Plača po tarifnem pravilniku. — Ponudbe z dokumenti (kratek življenjepis, prepis diplome), pošljite presonalnemu oddelku.

ISKRA

tovarna elektrotehničnih in finomehaničnih izdelkov • KRANJ

4600

RAZPIS

Zavod za organizacijo poslovne gospodarskih organizacij v Ljubljani razpisuje naslednja službena mesta:

1. Načelnika splošnega oddelka.
2. Načelnika organizacijskega oddelka.
3. Računovodje.
4. Šefa servisnega oddelka.
5. Šefa študijsko-organizacijskega oddelka.
6. Šefa strojnega oddelka.
7. Šefa pripravljajno-obračunskega oddelka.
8. Tajnice direktorja.
9. Snažilca in kurirja.

Pogoji:

Pod točko 1 pravna fakulteta in najmanj 5 let prakse na vodilnem položaju.

Pod točko 2 ekonomska fakulteta z najmanj 5 let prakse na področju organizacije knjigovodstva.

Pod točko 3 visoka ali srednja strokovna izobrazba z najmanj 5 oziroma 10 let prakse v računovodstvu.

Pod točko 4 visoka ali srednja strokovna izobrazba z najmanj 5 oziroma 10 let prakse v računovodstvu, po možnosti računovodja bilancist.

Pod točko 5 visoka ali srednja strokovna izobrazba z najmanj 5 let prakse na področju organizacije knjigovodstva.

Pod točko 6 visoka ali srednja strokovna izobrazba z najmanj 5 leta prakse na vodilnem mestu v strojni obdelavi s stroji sistema luknjanih kartic.

Pod točko 7 visoka ali srednja strokovna izobrazba z najmanj 5 let prakse v organizaciji dela in knjigovodstvu.

Pod točko 8 srednja strokovna izobrazba z znanjem strojepisa in stenografije ter enega tujih jezikov.

Plače po posebnem pravilniku o plačah in napredovanju osebja. Nastop službe takoj ali po dogovoru.

Prošnje je vložiti v oglasnem oddelku na naslov »Organizatorji z življenjepisom, dokazili o študijski izobrazbi in opisom dosedanje zaposlitve najkasneje do 20. t. m.«

Podjetje »SVILANIT«

KAMNIK

sprejme

šefa komerciale

Pogoj: večletna praksa v trgovski stroki — tekstilni.

Plača po dogovoru, stanovanje v kratkem vseljivo. Pošljite pismene ponudbe, ali pa se osebno zglasite v podjetju.

Nastop službe takoj. 4589

ZELEZNIŠKO

PROJEKTIVNO PODJETJE

Ljubljana, Kolodvorska ul. 39

sprejme

gradbenega inženirja-statika

Pogoji: tehniška fakulteta, zaželeno nekaj let prakse.

Plača po tarifnem pravilniku. Prošnje predložite do 20. decembra 1956. — Nastop službe takoj ali po dogovoru.

4608

Tovarna kovinske embalaže

»SATURNUS«

LJUBLJANA, Ob železnici 16

sprejme

vodjo odpreme

(ekspedita)

Potrebna je daljša praksa, po možnosti v železninarstvi stroki. — Nastop službe takoj. Plača po tarifnem pravilniku.

Reflektanti naj se javijo osebno ali pošljejo pismene ponudbe s potrebnimi podatki Upravi podjetja.

4595

DROBNI OGLASI

ZAPOSILITEV

ELEKTRICARSKEGA vajenca sprejmemo. Naslov je v oglašnem oddelku LP. z 2151

STROKOVNJAK za propagando in reklamno, inteligentnega in zanesljivega ter zelo razgledanega in primerno zaposlitev. Ponudbo z navedbo pogojev pošljite na oglašni oddelku LP pod geslom »Propaganda«. z 2152

CEMENTNINARSKEGA vajenca sprejmemo. Naslov je v oglašnem oddelku LP. z 2153

CEVLJARSKEGA vajenca sprejmemo. Naslov je v oglašnem oddelku LP. z 2154

NAMEŠČENEC, srednjih let z večletno prakso v administraciji išče zaposlitev v svoji stroki v Ljubljani ali njeni okolici. Ponudbo pošljite na oglašni oddelku LP pod geslom »Pisarniška moč«. z 2155

VAJENCA ZA GRAVERSKO OBRT sprejmemo. V poštev pridejo le dobri risarji, ki so uspešno dokončali nižjo srednjo šolo. Naslov je v oglašnem oddelku LP. z 2156

KROJAC, spreten, z večletno prakso, išče zaposlitev v svoji stroki v Ljubljani ali njeni okolici. Ponudbo pošljite na oglašni oddelku Ljudske pravice pod geslom »Krojac«. z 2157

NATAKAR, srednjih let in v svojem poslu zelo spreten, išče zaposlitev v svoji stroki v Ljubljani ali njeni okolici. Ponudbo pošljite na oglašni oddelku Ljudske pravice pod geslom »Natakar«. z 2158

VAJENCA ZA VODOVODNO INSTALACIJSKO OBRT sprejmemo. Naslov je v oglašnem oddelku LP. z 2159

SOBOSLIKARSKEGA vajenca sprejmemo. Naslov je v oglašnem oddelku LP. z 2161

TROGOVSKI POMOČNIK, srednjih let in z večletno prakso, išče zaposlitev v svoji stroki v Ljubljani ali njeni okolici. Ponudbo pošljite na oglašni oddelku LP pod geslom »Služba v Ljubljani«. z 2162

DMINIKARSKEGA vajenca sprejmemo. Naslov je v oglašnem oddelku Ljudske pravice. z 2163

NAMEŠČENEC, srednjih let, vešč dela v administraciji, išče primerno zaposlitev v Ljubljani. Ponudbo na oglašni oddelku Ljudske pravice pod geslom »Nameščenec«. z 2164

POLKVALIFICIRANA NATAKARICA išče zaposlitev v gostinstvu. V službi je marljiva in spretna. Ponudbo pošljite na oglašni oddelku LP pod geslom »Gostinstvo«. z 2165

REZBARICA, srednjih let in s prakso, išče zaposlitev v svoji stroki v Ljubljani. Ponudbo pošljite na oglašni oddelku Ljudske pravice pod geslom »Rezbarica«. z 2166

KLEPARSKEGA VAJENCA sprejmemo. Naslov je v oglašnem oddelku Ljudske pravice. z 2167

ADMINISTRATOR, starejši, išče zaposlitev v svoji stroki v Ljubljani. Ponudbo pošljite na oglašni oddelku LP pod geslom »Vestne«. z 2168

MIZARSKEGA VAJENCA sprejmemo. Naslov je v oglašnem oddelku LP. z 2170

PLETILJA, spretna in vestna, išče zaposlitev v svoji stroki v Ljubljani. Ponudbo pošljite na oglašni oddelku Ljudske pravice pod geslom »Dobra delavka«. z 2169

KAMNOSEKESKEGA VAJENCA sprejmemo. Naslov je v oglašnem oddelku LP. z 2168

RAZPIS. Zdravstveni dom Državnega sekretariata za notr. zadeve LRS, Ljubljana, Vodnikova 62, razpisuje mesto bolničarke. Plača po uredbi, dopolnilna plača po tarifnem pravilniku. 4611 z

PRODAM

SLAMOREZNIČO, skoraj novo, ugodno prodam. Ostale podatke dobita v podružnici LP v Kranju. p 3025

PEČ, sobno, enajlirano in dobro ohranjeno, ugodno prodam. Naslov dobita v podr. LP v Kranju. p 3026

MOSKO KOLO »Blanchi«, staro, manjši format, ugodno prodam. Ponudbe pod šifro »13.000« v podružnici LP Kranj. p 3017

SOBNO IN KUHINJSKO POHISTVO poceni prodam. Interesenti dobita naslov v podr. LP v Kranju. p 3027

VODNO ČRPALKO na motorni pogon, brez motorja, prodam za 9000 din. »Sistem gasilski«, polize se v podr. LP Kranj. p 3016

CIKLOSTIL — stroj za razmnoževanje poceni prodam. Interesenti naj pošljejo svoj naslov na oglašni oddelku LP pod geslom »Ciklostil«. p 3028

TRI FOTELJE, baročne in dobro ohranjene prodam. Interesenti naj pošljejo svoj naslov na oglašni oddelku LP pod geslom »Fotelje«. p 3029

ZRCALO, pokončno, veliko, zelo primerno za salon, ugodno prodam. Interesenti naj pošljejo svoj naslov na oglašni oddelku Ljudske pravice pod geslom »Zrcalo«. p 3030

URO, žepno, srebrno, znamke »Tula«, izredno točno, ugodno prodam. Interesenti naj puste svoj naslov v oglašnem oddelku Ljudske pravice pod geslom »Tula«. p 3031

FOTOGRAFSKI APARAT, Faxeta, optika 1/28 na 48 posnetkov velikosti 1,5 x 3 cm ugodno prodam. Naslov je v oglašnem oddelku LP. p 3032

POLJSKO KOVAČNIČO, popolnoma novo, prodam za 9000 dinarjev. Polize se v podružnici Ljudske pravice v Kranju. p 3019

ELEKTRIČNI ŠTEDILNIK na dve plošči za kuhanje in pekačo, ugodno prodam. Naslov je v oglašnem oddelku LP. p 3033

MOSKO KOLO, staro, znamke »Steyer«, ugodno prodam. Polize se v podružnici LP Kranj. p 3018

GLOBOK OTROŠKI VOZICEK, dobro ohranjen, prodam. Društvena ul. 4. 322 p

POZOR TESARJI-MIZARJI Prodajmo tračno (band) žago, železno, večje zmogljivosti, v zelo dobrem stanju. Naslov: Joško Kocmut, Ljubljana, Veselova 17. 4608 p

DVOSTANOVANJSKO HIŠO z vrtno, na Jesenicah, takoj vseživjo, prodam. Naslov v podružnici LP na Jesenicah. J 190 p

KUPIM

STANOVANJE, komfortno, dvosobno ali trisobno kupim. Stanovanje mora biti takoj vseživjo, za kat. nudim svoje stanovanje za zamenjavo. Ponudbo pošljite na oglašni oddelku Ljudske pravice pod geslom »Plačam takoj«. k 450

VIOLINO, tričetrtinsko, dobro ohranjeno, kupim. Ponudbo pošljite na oglašni oddelku Ljudske pravice pod geslom »Violina«. k 451

VOZICEK, ročni, na štiri kolesa, za bremena do približno 200 kg, kupim. Ponudbo pošljite na oglašni oddelku LP pod geslom »Vozicek«. k 452

REZAN LES za stavbe, nov ali še rabljen, kupim. Ponudbo pošljite na oglašni oddelku LP pod geslom »Stavbni les«. k 453

HARMONIKO, manjšo, klavirsko in brezhibno, kupim. Ponudbo pošljite na oglašni oddelku LP pod geslom »Harmonika«. k 454

STREŠNO OPEKO, staro, kupim. Ponudbo z navedbo cene pošljite na oglašni oddelku LP pod geslom »Strešna opeka«. k 455

HIŠO, ki jo bo treba porušiti, kupim. Material bom uporabil za graditev svojega doma. Rušitev bom izvršil sam. Ponudbo z navedbo cene pošljite na oglašni oddelku LP pod geslom »Gradbeni material«. k 456

CEBULO, rdečo, »kranjsko«, kupim. V poštev pridejo le količine po 50 kg. Pomudniki naj puste svoj naslov v oglašnem oddelku LP pod geslom »Čebula«. k 459

VEC STARIH VRAT za notranje prostore in vežna vrata kupim. Ponudbo z navedbo cene in tehničnimi podatki pošljite na oglašni oddelku LP pod geslom »Vrata«. k 458

OKNA, stara, trokrižna in dobro ohranjena, kupim. Ponudbo z navedbo cene pošljite na oglašni oddelku LP pod geslom »Okna«. k 457

RAZNO

80% INVALID, VDOVE, oče treh neprekrljenih otrok je izgubil večeraj na Trzinovrtu denarico z 250 din in nekaj drobja. Poštenega najditelja prosim, naj izroči znesek oglašnem oddelku »Ljudske pravice« na naslov »Izgubljeno«. 386 r

SOBICO iščem; grem tudi za sestanovanje. Plačam mesečno 2000 din. — Naslov v upravi LP, Titova 11. 4610 r

SOBO, opremljeno, s kopalinco, oddam. Naslov v upravi LP. 4610 r

VDOVA srednjih let, osamljena, želi poznanstva in prijateljstva s solidnim možem, starim do 45 let. Ponudbo pošljite na oglašni oddelku Ljudske pravice pod geslom »Lastno stanovanje«. r 313

STUDENT medicinske išče sobo v Ljubljani. Je miren in soliden. Ponudbo pošljite na oglašni oddelku LP pod geslom »Miren stanovalec«. r 314

STANOVANJE v bližnji okolici Ljubljane zamenjam za stanovanje v mestu. V poštev pridejo le dvosobna stanovanja. Ponudbo pošljite na oglašni oddelku LP pod geslom »Zamenjava«. r 319

Tovarna industrijske opreme • »TIO« • Lesce

razpisuje

mesto obratnega knjigovodje

Pogoji: srednja strokovna izobrazba. Plača po tarifnem pravilniku.

Nastop službe takoj ali po dogovoru. — Prošnje pošljite na Upravo podjetja ali jih osebno predložite v podjetju. 4580

RAZPIS

Sekretariat Izvršnega sveta za promet LJUBLJANA, GREGORČIČEVA 23

razpisuje delovna mesta za:

REFERENTA ZA PROMET

REFERENTA ZA OSNOVNA SREDSTVA

STROJEPIŠKO

Referenta morata imeti dovršeno vsaj srednjo šolo. — Prošnje s kratkim življenjepisom vložite do 25. dec. 1956. 4593

RAZPIS

OKRAJNI ZAVOD ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE GORICA

razpisuje delovni mesti za:

referenta za pokojninski oddelku

Pogoji: pravna fakulteta in najmanj 5 let prakse v upravni službi ali srednja strokovna izobrazba z 10 let prakse v upravni službi.

Plača po uredbi in dopolnilna plača, možna po dogovoru.

mesto administratorke

Pogoji: popolna srednja oziroma administrativna šola ali pa nepopolna srednja šola z vsaj petletno prakso v pisarniški službi z znanjem strojeписа.

Plača po uredbi.

Pravilno kolkovane prošnje z življenjepisom in navedbo dosedanjih zaposlitev pošljite na Okrajni zavod za socialno zavarovanje Gorica do 20. decembra 1956. 4577

Na podlagi čl. 54 pravil podjetja in sklepa seje Upravnega odbora — razpisuje

»TEGRAD«

podjetje za postavljanje, rekonstrukcijo in investicijsko vzdrževanje tt-naprav, Ljubljana, Cigaletova 6

vodilno delovno mesto vodje komercialne službe

POGOJI: dovršena popolna srednja šola z dovršenim knjigovodskim tečajem in najmanj 10-letno prakso, ali dovršena ekonomska srednja šola z najmanj 5-letno prakso.

vodilno delovno mesto tehničnega vodje

POGOJI: inženir elektrozvez z najmanj 2-letno prakso v stroki elektrozvez, ali tehnik elektrozvez s položenimi strokovnimi izpiti in najmanj 5-letno prakso v stroki elektrozvez, ali popolna srednja šola s položenimi strokovnimi izpiti in najmanj 10-letno prakso v stroki elektrozvez, ali nižja srednja šola s strokovnimi izpiti in najmanj 15-letno prakso v stroki elektrozvez.

Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe takoj.

Prošnje vložite na Upravni odbor podjetja TEGRAD, Ljubljana, Cigaletova 6. 4594

»HELIOS« TOVARNA LAKOV DOMŽALE

SPREJME

tehničnega vodjo podjetja

POGOJI: dovršena fakulteta — kemični oddelku — in 10 let prakse, oziroma 5 let vodilnega dela v podjetju kemične ali sorodne stroke.

inženirja kemije

POGOJI: dovršena fakulteta — kemični oddelku —

dva laboranta

oziroma **INDUSTRIJSKA TEHNIKA** kemične stroke

POGOJI: dokončana TSS ali kemolaborantska šola v Rušah.

Plača po dogovoru. Priglasitveni rok do 1. januarja 1957. Nastop službe po dogovoru, možen takoj. Prijave pošljite na upravo podjetja. 4592

POGOJI: dovršena fakulteta — kemični oddelku — in 10 let prakse, oziroma 5 let vodilnega dela v podjetju kemične ali sorodne stroke.

Plača po dogovoru. Priglasitveni rok do 1. januarja 1957. Nastop službe po dogovoru, možen takoj. Prijave pošljite na upravo podjetja. 4592

Splošna kmetijska zadruga Ravna Gora (GORSKI KOTAR) sprejme

šoferja

za avto »UNIMOG« s 4-tonsko prikolico

Pogoji: šofer drugega razreda — avtomehanič — najmanj enoletna praksa kot šofer »Unimoga«

Plača je stalna in dodatek za tonski kilometer. — Interesenti naj se javijo pisмено. 4590

CARINARNICA V LJUBLJANI

bo 22. decembra 1956 ob 9. uri v svojih prostorih na MARYKOVCI CESTI 17

PRODALA NA JAVNI DRAŽBI RABLJENI KAMION znamke »OM TITANO 137«

10 ton nosilnosti, v voznom stanju

Izključna vrednost 2.300.000 din.

Kamion je na ogled 20. in 21. t. m. med uradnimi urami na dvorišču Carinarnice.

Pravico do sodelovanja pri licitaciji imajo državne ustanove in gospodarske, zadrugne ter družbene organizacije. Pred začetkom javne prodaje so udeleženci dolžni predložiti pismeno pooblastilo, kaveljivo v znesku 200.000 din v baričnem čeku ter petrdilo Narodne banke, da imajo denarna sredstva na razpolago v ta namen.

Kupljeni kamion je plačljiv z virmanom. 4596

RUDNIKI NEKOVINSKIH RUDNIN

KREMEN NOVO MESTO

sprejmejo v službo

industrijskega tehnika rudarskega tehnika dva rudarska nadzornika

(po možnosti praksa v separacijah)

POGOJ: Odslužen vojaški rok. Nastop službe takoj ali po dogovoru. Plača po tarifnem pravilniku.

Interesenti z ustrežajočo kvalifikacijo in prakso naj takoj pošljejo svoje ponudbe s kratkim življenjepisom. N 97

Razpisujemo mesto vodje avtomehanične delavnice

z večletno prakso na podobnem položaju, z mojstrskim izpitom avtomehanične stroke ter šoferjskim spričevalom kategorije C — D.

Komfortno dvosobno družinsko stanovanje takoj na razpolago.

Gozdno gospodarstvo BLEĐ

4599

Zavod za stanovanjsko izgradnjo OLO Ljubljana KIDRIČEVA ULICA 7/VII, gradi v Igriški ulici stanovanjsko zgradbo, v kateri sta v pritičju predvidena

dva lokala

v čisti izmeri 48 in 70 m². Po načrtu je predviden lokal s skladiščem, pisarno in sanitarijami. Za ta dva lokala išče Zavod

soinvestitorja

Interesenti naj se javijo oziroma pošljejo svoje ponudbe na ZAVOD, kjer lahko dobe tudi podrobne informacije. 4598

BOLNIŠNICA ZA TUBERKULOZO V SEZANI

razpisuje

mesto medicinskega laboranta in mesto pomožnega medicinskega laboranta

Plača po uredbi, dopolnilna plača po pravilniku bolnišnice. Hrana in samsko stanovanje v bolnišnici. — Nastop službe takoj. — Prošnje z navedbo dosedanjih služb pošljite najkasneje do 20. decembra 1956 na upravo bolnišnice. 4597

DELOVNI KOLEKTIV

Tovarne ključavnic in kovinske galanterije »LAMA« — DEKANI

razpisuje

NASLEDNJA DELOVNA MESTA ZA: sekretarja podjetja

Pogoj: pravna fakulteta s 3-letno prakso ali pa popolna srednja šola z 10-letno prakso.

šefa komerciale

Pogoj: ekonomska fakulteta s 3-letno prakso ali pa popolna srednja šola z 10-letno prakso.

šefa računovodstva

Pogoj: ekonomska fakulteta s 3-letno prakso ali pa popolna srednja šola z 10-letno prakso.

tehničnega vodjo

Pogoj: strojni inženir s 3-letno prakso ali pa strojni tehnik z 10-letno prakso.

Interesenti naj pošljejo ponudbe s kratkim življenjepisom na upravo podjetja najkasneje do 15. decembra 1956. 4617

PROMET in slepa pega

Človeško oko je manj zanesljivo kot optični instrumenti

Ne mine dan, ko se ne bi primerila prometna nesreča, nerazložljiva vsaj za tistega, ki po navadi velja za krivca. Pogosto se dogodi, da šofer, ki je povozil pešca, odgovori na vprašanje

Na 574 milj dolgem odseku med Alberto in Winnipegom so že položili cevovode za transkanadski naravni plin. Dela so se začela letos julija, cevovod pa bo v celoti dolg 2200 milj

preiskovalnega organa dozvedno popolnoma iskreno, da ne ve, da ga ni videl in da se je pešec iznenada pojavil tik pred njegovim vozom. Znanstveniki povedo, da se šofer nikakor ne skuša izvleči s »slepimi« izgovori. Slika tega pešca se je v njegovem očesu sicer pokazala na mrežnici, vendar na tistem delu, ki mu pravimo slepa pega, in tako je šofer opazil pešca, ko je bilo že prepozno.

Čeprav veljajo človeške oči na splošno za čudo narave, so vendarle pomanjkljivi instrumenti, ki bi se jih moralo sramovati sleherni optični podjetje, če bi jih izdelovalo. Ne samo zato, ker so oči delno slepe, samo da človek tega ne opazi, marveč tudi zaradi tega, ker človek pogosto vidi reči, ki jih v resnici ni. Če hočete to preizkusiti, si narišite na kosu papirja dva križca 7 cm vsakega, nato pa si dajte list papirja navpično pred oči, tako da sta oba križca v vodoravni legi. Potem zaprite desno oko in pogledajte z levim očesom desni križec in si začnite postopno pomikati list k obrazu. Ko bo list 20 cm od vašega očesa, boste ugotovili, da je izginil levi križec, ki ste ga opazili mimogrede, medtem ko ste gledali desnega; če boste list še nadalje bližali očem, se bo križec spet pojavil na robu vašega vidnega polja.

Za to izginjanje enega izmed obeh križcev je preprosta razlaga. Križec izgine v trenutku, ko pade njegova slika na tisti del mrežnice, kjer se k njej priključuje očesni živec, ta del pa je neobčutljiv za svetlobo, tako imenovana slepa pega. Z malce spretnosti lahko človek nariše na kosu papirja obrise svoje slepe pege za vsako oko posebej. Spoznal bo, da imajo slepe pege obliko fižola.

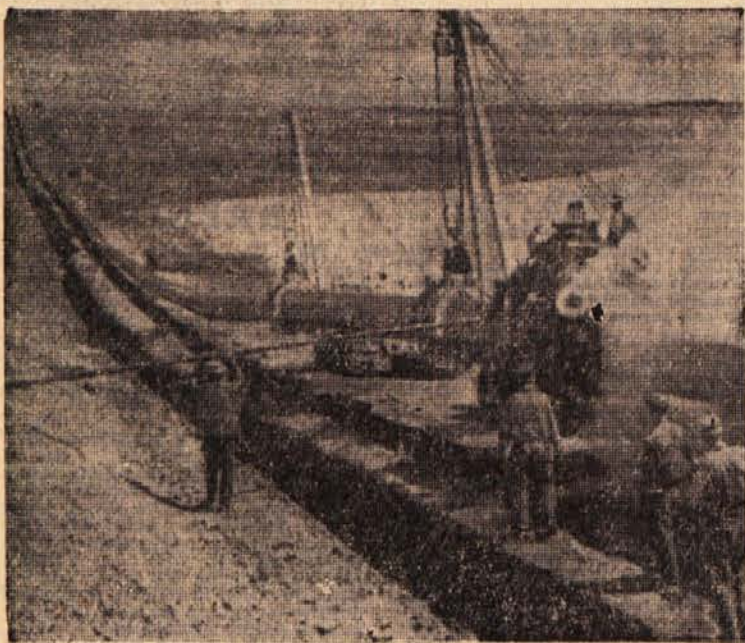
V vsakdanjem življenju se človek sploh ne zaveda, da ima v očeh slepe pege. Če zapre eno oko in opazuje na primer list pa-

pirja, ki je tisti trenutek pred njim, ne opazi na njem nikakršne temne lise, ki bi dejansko pomenila slepo pego. V tem primeru človekova zavest popolnoma tisto, česar dejansko ne vidi. Za človeka, ki miruje, nima ta igra narave nikakršnih slabih posledic, vse skupaj pa se spremeni, če ima človek tisti trenutek v rokah letalsko ali avtomobilsko krmilo. Če se gibljete v prostoru, imate na obeh straneh svoje poti tako imenovane mrtve dele, ki jih opazate z enim samim očesom. Zato predmeti, ki jih vidite v teh prostorih, niso plastični, ker jih zaznava mimogrede eno samo oko. Številne prometne nesreče je torej mogoče razložiti s tem, da pade na primer slika pešca na slepo pego.

Sele nedavno so znanstveniki razvozlati skrivnost razpoznav-

nja barv. To so spoznali šele takrat, ko so uredili vsa tehnična vprašanja v zvezi z barvno fotografijo in torej rešili problem, ki ga je narava uredila pred sto tisoči let, že takrat, ko so se na zemlji pojavili ljudje.

Biologi so ugotovili, da postavljajo mrežnico elementi dveh vrst, tako imenovane paličice, ki so razporejene v glavnem na robovih in so občutljive za slabo svetlobo, ter drugi delci, v srednjem delu mrežnice; ti delujejo ob dnevnih svetlobi in so občutljivi za barve. V teh drugih delcih so odkrili fiziologi tri občutljive živčne točke, pokrite s drobnimi prozornimi plastmi modre, rumene in rdeče barve. Ob kombinaciji treh različno obarvanih slik istega predmeta dobi človek vtis naravne barve predmeta, ki ga opazuje.

Golobi ne najdejo več nazaj

Okoli 8000 golobov je zletelo s britanskih otokov v Rokaoskem preliu, nekajkrat zakrožilo v višini in izginilo proti cilju. Tam pa so gojitelji golobov zamažali na svoje pismo. Navsezadnje je priletelo do cilja samo kakih 100 golobov, vsi drugi pa so se izgubili.

Podobni dogodki se vrstijo povsod po svetu. Vse kaže, da večina golobov pismo izgublja svoj skrivnostni čut za orientacijo. Gojitelji pripovedujejo o velikih izgubah, ki si jih ne znajo razložiti.

Društvo gojiteljev golobov pismo iz Phoenixa v severnoameriški državi Arizona je mo-

ralo odpovedati vse prireditve, ker je zadnje čase izgubilo preveč golobov. Pred kratkim je vendarle vzletelo 56 ptičev, pa se nobeden ni vrnil domov. Članom kluba v Tucsonu se je primerilo nekaj podobnega. S 109 »izkušeni« golobi pismo so se odpravili v 200 km oddaljeno mesto in jih tam izpustili. Upali so, da bo vsaj 95 odstotkov krilatih pismo priletelo na cilj, rezultat

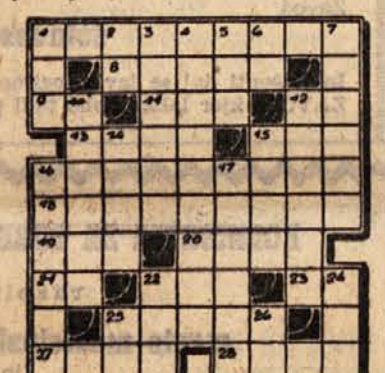
pa je bil povsem drugačen, zakaj le pet golobov je našlo pot do doma.

Neko nemyorško društvo je izpustilo na preizkusno potovanje kakih 1000 golobov, vrnilo pa se jih je komaj 100. Neki drug klub je izpustil 230 golobov, na cilj pa jih je prišlo samo 9. V New Jerseyju je od 200 golobov prišlo na cilj samo pet najstarejših pismo. Podobne izgube so utrpeli tudi golobarji v drugih severnoameriških državah, zakaj le nekaj področij je takih, da na njih golobje prenašajo pošto brez zamud in izgub.

Tudi v evropskih deželah se golobarji pritožujejo že ves čas po drugi svetovni vojni, zlasti pa zadnja leta. Ob podpori znanstvenikov skušajo golobarji razjasniti to skrivnost. Nekateri gojitelji golobov v Zürichu pripisujejo te izgube roparskim pticam, daljnovidnim in visoko napetostjo, televizijskim antenam in slabemu vremenu, mnogi drugi pa iščejo vzroke drugje. V okolici ameriškega Phoenixa dolžijo rakete, ki jih izstreljujejo na poskusni postaji White Sands. Zadnje čase trdi čedalje več gojiteljev golobov, da povzročajo izgube v vrstah krilatih pismo radioaktivni stranski produkti pri poskusih z vodikovimi bombami, pa tudi radarski žarki in televizijski valovi. Ameriški gojitelji golobov pravi, da so njihovi znanstveniki z mrežo raziskovalnih postaj in z novimi poskusi na njih spremenili in zmedli vse dosedanje ustaljene zračne in zvočne tokove, zato se golobi ne najdejo več.

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. pruski državnik (1725-95), 8. kondicija, 9. ljubljanski tediak, 11. skupina čebel, 12. začetni srbskega pesnika, 13. angleški filmski režiser (Tretji človek), 15. maščoba, 16. prestolnica, 18. renoviranje, 19. tuje žensko ime, 20. šarenica, 21. začetek in konec abecede, 22. pritok Save, 23. krajevni pristo, 25. oblacilo, 27. del ostrinja, 28. predlog.

Navpično: 1. vrsta psa, 2. kratka na receptih, 3. bikoborec, 4. znanost, ki proučuje preteklost, 5. bitka, 6. vzklík, 7. kraslav, 10. slovensko mesto onstran meja, 12. žalost, 14. vulkan na Siciliji, 15. francoski pisatelj, 16. nadležen, 17. netopirji, 22. mesto v Zahodni Nemčiji ob Donavi, 24. vrtna lopa, 25. vzklík, 26. začetni francoskega pisatelja (človek zveri).

REAITVE KRIŽANKE Z 2. DECEMBRA
Vodoravno: 1. Diek, 3. ščip, 9. odmakniti, 11. bor, 12. las, 13. Kropa, 16. tu, 18. ako, 19. Branislav Nušić, 20. metador, 23. Lohengrin, 25. orač, 26. okna, 27. jadra, 29. zganjanje.

Tovarna ladja s plinskimi turbinami

V Bremerhaven je pred dnevi priplula 13.570-tonska tovorna ladja »John Sergeant« iz Baltimora. To je doslej največja ladja na svetu, ki jo ženejo plinske turbine s maksimalnim učinkom 7375 KM. Ladja doseže hitrost 18 morskih milj na uro. Turbine delujejo brez tresljajev in skoraj neslišno.

Prva podvodna policija

Podvodni ribolov je postal v zadnjem času po vsem svetu nenavadno priljubljen. Na obalah vseh morskih kopališč in letovišč po svetu je mogoče videti športnike, kako se oboroženi s podvodnimi puškami, plavutmi in steklenicami za kisik potaplja v morske globine in se tam podijo za ribami. Zadnje čase pa se ti nenavadni ribiči na francoski rivieri ne ukvarjajo več s svojim športom neovirano. Francoski klubi za podvodni ribolov opozarjajo člane, da morajo pri podvodnem ribolovu nositi na vidnem mestu dovoljenje za ribolov, ker so oblasti ustanovile podvodno policijo, ki bo od časa do časa pod vodo pregledovala lovska dovoljenja!

Plešče mačke so glavne igralke v novi glasbeni komediji »Muce v zrcalu«, ki so jo pred kratkim prvič uprizorili v nekem Münchenskem gledališču. Komedijo so pripravili po povesti Gottfrieda Kellerja, glasbo pa je napisal Paul Burkhard

Rasna diskriminacija v športu

V ameriški državi Louisiana je začel pred kratkim veljati zakon, ki razširja rasno diskriminacijo tudi na športno dejavnost. Po tem novem zakonu se ne bodo smeli več pojaviti na športnih prireditvah in tekmovalnih skupaj beli in barvasti športniki. Zakon pa se ne nanaša le na amaterske in poklicne športnike, marveč tudi na gledalce. Kdor se bo pregrešil zoper ta zakon, bo kaznovan z denarno globo do 1000 dolarjev ali z zapornim do enega leta. Zakon je soglasno sprejela zakonodajna skupščina države Louisiana. Na osnovi tega zakona so morali odpovedati več rugby tekem, ki so bile že prej dogovorjene.

»Kaj pa je? Naročila sem vam, da bi popravili prho!« — »Sem jo že, gospa, mar ne vidite?«

»Zena, poznaš neznanca, ki bi rad vedel, ali me nočaj spet na bo doma?«

»Priznam, malce majhna je tale ribica, zato pa je postro!«

»Zal nama je, deklica, toda zima prihaja in klopi je treba shraniti. Morda pride zenin prihodnje pomlad...«

NEUKROČENO MESTO

RADO KRAGELJ
MILAN MAVER

109. Marko je segel v svojo vrečo po škarje za rezanje žice in planil k podrtnemu drogu. Se preden so drugi trije drogovci, ki jih je bil potegnili za seboj Bliskov drog, udarili po tleh, je Marko že stal ob njem in mrzlično rezal žice. Janez in Stane sta mu pomagala — Blisk pa si še vedno ni opomogel od dvojnega presenečenja. Stal je ob požaganem štoru in žalostno gledal podrči drog.

110. Kvesturin je bil ob trušču podiražočih se drogov ustavljal avto in planil iz njega, ampak preden se je znašel, so fantje že prerezali žice in stekli proti sadovnjaku, ki so ga že prej določili za umik. Tam so si oddahnili, dobro skrili med grmovje in opazovali Italijane, ki so postopali okrog podrčih drogov, jih dolgo ogledovali in razburjeno vreščali, potem pa drogovce zastražili.

111. »Zakaj neki jih stražijo zdaj, ko neuporabni ležijo na tleh?« se je zasmel Marko. Potem pa so pobrali svoje vreče s travo, srpl in orodjem ter odšli. Po poti domov so se pogovarjali o bodočih akcijah. »Italijani nekaj pripravljajo,« je dejal Marko, »ne vem kaj, ampak gre za nekaj velikega. Naši menda že nekaj vedo, pa zaradi konspiracije nisem mogel nič točnega izvedeti. Tokrat bo zares vroče.«

V Zahodni Nemčiji se je predstavil Peter Kraus kot 17-letni »vojnik« ameriškega plesalca in igralca Elvise Presleya. Po nekaj njegovih nastopih je novi plesni popadek »Rock and Roll« zajel tudi že zahodnonemško mladino.

Zbiralec zvonov

Ljudje zbirajo iz najrazličnejših nagibov prav presenetljive stvari, v zagovor svojega početja pa pravijo, da je mogoče zbirati prav vse od starih palač do navadnega kamenja. Tako se je Berlinčan Johannes Lisie v svoji zbiralski vneim lotil zbiranja zvonov. Pri tem sicer res ni posegel po cerkvenih zvonovih, vendar je njegova zbirka najrazličnejših zvonov že kar številna. Svoje ljubezni do zvonov pa ni omejil le na zbiranje in ureditev nekakšnega muzeja zvonov v svojem stanovanju, marveč je celo zložil posebno opero, ki jo je mogoče izvajati le z zvonovi in zvonci.